

Aija ja Meija, Anja ja Minja

Kaksitavuisten *ija-* ja *nja-*päätteisten naistennimien yleistymisen ja suosionvaihtelu

Pro gradu -tutkielma
Maija Sartjärvi
Helsingin yliopisto
suomen kieli
Huhtikuu 2011

Tiedekunta/Osasto - Fakultet/Sektion – Faculty		Laitos - Institution – Department	
Humanistinen tiedekunta		Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos	
Tekijä - Författare – Author			
Sartjärvi, Maija Linnea			
Työn nimi - Arbetets titel – Title			
<i>Aija ja Meija, Anja ja Minja</i> . Kaksitavuisten <i>ija-</i> ja <i>nja-</i> päätteisten naistennimien yleistymisen ja suosionvaihtelu.			
Oppiaine - Läroämne – Subject			
Suomen kieli			
Työn laji - Arbetets art – Level	Aika - Datum – Month and year	Sivumäärä - Sidoantal – Number of pages	
Pro gradu -tutkielma	Huhtikuu 2011	119	
Tiivistelmä - Referat – Abstract			
<p>Tutkielmassa tarkastellaan kahden etunimityypin yleistymistä ja suosionvaihtelua. Tutkittavat nimityypit ovat kaksitavuiset <i>ija-</i>päätteiset naisennimet (kuten <i>Eija, Maija ja Raija</i>), joita tutkielmassa kutsutaan <i>Aija</i>-tyypiksi, ja kaksitavuiset <i>nja-</i>päätteiset naisennimet (kuten <i>Pinja, Ronja ja Tanja</i>), joita kutsutaan <i>Anja</i>-tyypiksi. Tavoitteena on tutkia kahden naisennimityypin syntymistä ja suosiota. Mikä on nimien alkuperä ja onko uuden nimen mallina käytetty mahdollisesti toista, yleistä nimeä? Mitkä nimistä ovat yleistyneet ensimmäisinä ja mitkä nimet ovat jääneet harvinaisiksi? Milloin <i>ija-</i> ja <i>nja-</i>päätteiset nimet ovat suosituimmillaan, ja miten nimityyppien suosiot ovat vaihdelleet?</p> <p>Tutkimuksen aineisto on saatu Väestörekisterikeskuksen tilastoista, jotka sisältävät tiedot vuonna 1965 elossa olleista ja sen jälkeen syntyneistä suomalaisista. Aineistoon on poimittu viisivuotiskausittain vuosilta 1870–1999 kaikki <i>ija-</i> ja <i>nja-</i>loppuiset nimet, jotka on annettu ensimmäisiksi etunimiksi suomenkielisille tytöille. Aineistoon kuuluu myös vastaavat tiedot yksittäisiltä vuosilta 2000–2009. Lisäksi työssä tukeudutaan monin paikoin Väestörekisterikeskuksen nimipalveluun, joka on Väestörekisterikeskuksen internetsivuilla toimiva hakupalvelu. Aineisto sisältää yhteensä 46 <i>Aija</i>-tyypin nimeä ja 66 <i>Anja</i>-tyypin nimeä. Työn tutkimusmetodi on kvantitatiivinen: etunimityyppien yleistymistä selvitetään ja kuvataan taulukoiden ja kaavioiden avulla. Työssä hyödynnetään soveltuvin osin innovaatiotutkimuksen teorioita ja tilastotieteen menetelmiä.</p> <p>Sekä (K)+V+<i>ija</i> että (K)+V+<i>nja</i> ovat nimimuotteja. Niiden mukaan on helppo muodostaa uusia nimiä, jotka yleensä ongelmitta tunnistetaan (naisten)nimiksi. Alun perin nämä muotit on tunnettu lähinnä lempinimimuotteina, jotka todennäköisesti ovat alkujaan lainaa. Myöhemmin <i>Aija-</i> ja <i>Anja</i>-tyypin nimiä on alettu antaa myös virallisiksi nimiksi, ja viimeistään 1900-luvun alusta lähtien tämän mallin mukaisilla nimillä on ollut kiistatta virallisen etunimen asema.</p> <p>Tutkielmassa osoitetaan, että tutkittavat etunimityypit ovat kuuluneet etunimistöön jo 1800-luvun puolella. Monet <i>Aija</i>-tyypin nimet yleistyvät 1900-luvun alussa ja ovat yleisimmillään 1900-luvun puolivälissä. Suosionhuipun aikana <i>ija-</i>päätteisen nimen saa keskimäärin useampi kuin joka kymmenes tyttö. <i>Anja</i>-tyypillä ei ole yhtä selkeää suosionhuippua, vaan tyyppi on tasaisen suosittu 1900-luvun ajan. 2000-luvulla <i>Anja</i>-tyyppi on selvästi <i>Aija</i>-tyyppiä suosittu.</p> <p>Etunimien suosionvaihtelututkimuksissa on tähän asti tukeuduttu prosenttilukuihin: mitä suuremman osuuden vuosittain syntyneistä lapsista kunkin nimen haltijat muodostavat, sitä suosittu nimi on. Tutkielmassa kyseenalaistetaan näin yksiselitteinen nimen suosion määritelmä. Vuosittain annettujen erilaisten nimien määrä on kasvanut merkittävästi 1900-luvun puolivälistä lähtien. Samalla valikoima, josta nimet valitaan, on kasvanut. Tämä suuri muutos nimenannossa pitäisi ottaa huomioon etunimien suosionvaihtelututkimuksissa. Vuoden yleisimmin valittu nimi 2000-luvulla ei voi saada yhtä suurta prosenttiosuutta kuin vuoden kärkinimi 1950-luvulla, mutta se ei välttämättä tee nimestä vähemmän suosittua.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords			
etunimi, etunimityyppi, suosionvaihtelu, nimimuoti, nimimuotti			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos			

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
1.1 Aiheen esittely.....	1
1.2 Aiempi tutkimus ja tärkein lähdekirjallisuus	3
1.3 Tutkimuskysymykset ja tutkielman rakenne	5
1.4 Aineisto.....	6
2 Taustaa.....	10
2.1 Suomalainen etunimisysteemi ja nimivalinta.....	10
2.2 Uusien nimien synty ja erilaisten nimien määrä	13
2.3 Ensi- ja jälkinimien tyypilliset erot	16
2.4 Naisten- ja miestennimien tyypilliset erot.....	18
2.5 Nimenmuodostusmuotit ja -mallit.....	22
3 Nimimuoti	24
3.1 Mitä muoti on?	24
3.2 Etunimien suosio ja suosionvaihtelu	26
3.2.1 Etunimien ajallinen ja alueellinen suosionvaihtelu	26
3.2.2 Nimien suosio ja erilaisten nimien määrän kasvu	29
3.3 Yhteisöllisyydestä yksilöllisyyteen	31
4 Aija-tyyppin yleistyminen ja nimien suosionvaihtelu	34
4.1 Aija-tyyppin nimien luokittelua	34
4.1.1 Ensiesiintymät ja suosionhuiput	34
4.1.2 Nimien äänteellinen luokittelu.....	38
4.2 Aija-tyyppin yleiset nimet: nimien tausta ja suosionvaihtelu.....	41
4.2.1 <i>Maija</i>	41
4.2.2 <i>Aija, Eija, Tuija</i>	45
4.2.3 <i>Taija, Reija, Kaija, Seija</i>	48
4.2.4 <i>Raija, Saija, Teija</i>	51
4.3 Aija-tyyppin harvinaiset nimet.....	55
4.4 Erilaisia kirjoitusasuja	57
4.4.1 <i>Miija</i> ja muut <i>iija</i> -päätteiset nimet.....	58
4.4.2 <i>Maia</i> ja <i>Maya</i> sekä muut <i>ia</i> - ja <i>ya</i> -päätteiset nimet.....	61
4.5 Käyttämättömät Aija-tyyppin nimet	63

4.6 Aija-tyyppi 2000-luvulla	64
4.6.1 Nimityypin muodikkuus	64
4.6.2 Nimityypin tulevaisuus	66
4.7 Yhteenveto Aija-tyypistä	67
5 Anja-tyypin yleistyminen ja nimien suosionvaihtelu	70
5.1 Anja-tyypin nimien luokittelua	70
5.1.1 Ensiesiintymät ja suosionhuiput	70
5.1.2 Nimien äänteellinen luokittelu	76
5.2 Anja-tyypin yleiset nimet: nimien tausta ja suosionvaihtelu.....	79
5.2.1 <i>Senja, Sonja</i>	79
5.2.2 <i>Tanja, Anja</i>	81
5.2.3 <i>Ronja, Pinja</i>	82
5.3 Anja-tyypin yleistyvät nimet	85
5.3.1 <i>Enja, Sanja, Ranja, Renja</i>	86
5.3.2 <i>Minja, Ninja, Tinja</i>	88
5.4 Anja-tyypin harvinaiset nimet	90
5.5 Erilaisia kirjoitusasuja	93
5.5.1 <i>Ksenia</i> ja muut <i>ia</i> -päätteiset nimet	93
5.5.2 <i>Sonya</i> ja muut <i>ya</i> -päätteiset nimet	94
5.6 Käyttämättömät Anja-tyypin nimet	95
5.7 Anja-tyypin nimet 2000-luvulla	97
5.7.1 Nimityypin muodikkuus	97
5.7.2 Nimityypin tulevaisuus	100
5.8 Yhteenveto Anja-tyypistä	101
6 Kahden nimityypin vertailua	103
6.1 Nimien taustat ja ensiesiintymät.....	103
6.2 Nimityyppien suosiot ja suosionvaihtelut	105
6.3 <i>Aija-</i> ja <i>Anja-</i> tyypin kalenterinimet.....	108
7 Lopuksi	112
Lähteet	115
Hakemisto	118

1 Johdanto

1.1 Aiheen esittely

Pro gradu -tutkielmani aihe on tutkia ja vertailla kahden etunimityypin yleistymistä ja suosionvaihtelua. Tutkimuskohteeksi olen valinnut kaksitavuiset **ija- ja nja-loppuiset naisennimet**, joita ovat esimerkiksi *Eija, Maija, Reija, Saija* ja *Tuija* sekä *Anja, Pinja, Ronja, Senja* ja *Tanja*.

Valitsin tämän aiheen, koska olen kiinnostunut nimimuodista. Nimimuoti on muotia siinä missä esimerkiksi vaatemuotikin: nimien suosio aaltoilee, ja vanhat muotinit voivat myöhemmin palata muotiin. Sekä nimi- että vaatemuoti vaihtuvat nykyään tiheämmin kuin ennen, mikä johtunee paljolti tiedonvälityskanavien kehityksestä.

Monesti ihmisillä on selkeä käsitys siitä, mitkä nimet ovat olleet suosittuja milloinkin. Esimerkiksi suurin osa suomalaisista mieltänee Eijat, Raijat ja Seijat yli 50-vuotiaiksi naisiksi, kun taas *Pinja* ja *Ronja* kuulostavat monen mielestä pikkutyttö tai nuoren naisen nimiltä. Tähän aiheeseen liittyy myös Aki Hyypän, Taija Kuulan ja Elina Topparin kirjoittama populaari kirja *Seppo Jorma Irmeli – Etunimen selitys* (2006), jossa leikitellään nimiin kytkeytyvillä stereotyyppioilla. Kirjassa esitellään yli 360 nimeä sekä nimien kantajien luonteenpiirteet, elintavat ja kätketty henkilöhistoria. Esimerkiksi *Raija*-nimisen henkilön kerrotaan olevan maanläheinen ja rehellinen ihminen, jolla on 70-luvulta peräisin olevat muovisankaiset silmälasit ja hiuksissaan lähikaupasta ostettu, punainen hiusväri. Sen sijaan *Heidi*-nimistä luonnehditaan pitkäkaulaiseksi henkilöksi, joka haluaa olla in, trimmaa hoikkaa kroppaansa ja on kateellinen muille naisille. (Hyypä – Kuula – Toppari 2006: 31, 128.) Näiden perusteella voi päätellä, että stereotyyppinen *Raija*-niminen henkilö on vähintään keski-ikäinen ja stereotyyppinen *Heidi*-niminen sen sijaan nuorempi mutta kuitenkin aikuinen nainen.

Useat etunimistömmä nimistä muistuttavat toisiaan rakenteeltaan. On olemassa esimerkiksi sellaisia nimipareja kuin *Ella* ja *Elli*, *Hanna* ja *Henna*, *Juha* ja *Juho*, myös *Eetu* ja *Veeti*. Samankaltaiset nimet ovat usein suosiossa samaan aikaan, sillä nimimuoti suosii yleensä kerrallaan juuri tiettyntapaisia etunimiä. Esimerkiksi Eero Kiviniemi toteaa (2006: 173), että ”jonkin ajan suosituimmat nimet nostavat myös muiden samantyyppisten nimi-

en suosiota. Jos sellaisia ei ole käytössä, niitä tuntuu löytyvän tai syntyvän kuin tyhjästä”. Siis yleisen nimen mallin mukaan on myös helppo muodostaa uusia nimiä. Kun vaikkapa *Maija* ja *Senja* ovat yleisesti tunnettuja etunimiä, muut niitä muistuttavat ilmaukset mielletään myös ongelmitta etunimiksi. Siis esimerkiksi (K)+V+*ija*- tai (K)+V+*nja* -muotin mukaan voi muodostaa uusia etunimiä kuten *Meija* ja *Sinja*.

Tällaisia muotteja on enemmänkin, ja etunimistössämme on useita samantapaisten nimien ryhmiä. Naistennimissä nämä nimiryhmät ovat lähes poikkeuksetta *a*-loppuisia, esimerkiksi:

- *ila*-loppuiset naistennimet (*Aila, Eila, Leila, Soila*)
- *lja*-loppuiset naistennimet (*Milja, Selja, Silja*)
- *lla*-loppuiset naistennimet (*Ella, Milla, Salla, Ulla*)
- *nna*-loppuiset naistennimet (*Anna, Henna, Jonna, Minna*) ja
- *rja*-loppuiset naistennimet (*Arja, Marja, Mirja, Tarja*).

Myös miestennimistä löytyy vastaavia etunimityyppejä. Tyyppinä on kuitenkin huomattavasti vähemmän, ja niistä jokaiseen kuuluu keskimäärin vähemmän nimiä, jotka ovat yleensä myös muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta melko harvinaisia nimiä. Jo muutaman tällaisen nimirykelmän löytäminen tuotti vaikeuksia.¹ Miestennimissä nämä etunimityypit ovat lähinnä *o*-loppuisia – kuten monet miestennimet. Tällaisia etunimityyppejä ovat esimerkiksi:

- *ijo*-loppuiset miehennimet (*Keijo, Reijo, Veijo*)
- *imo*-loppuiset miehennimet (*Aimo, Heimo, Raimo*)
- *ino*-loppuiset miehennimet (*Eino, Raino, Reino*) ja
- *kko*-loppuiset miehennimet (*Jaakko, Jarkko, Mikko, Veikko*).

Valitsin tutkimuskohteekseni juuri *ija*- ja *nja*-loppuiset naistennimet, koska erilaisia nimiä on yhteensä riittävän paljon. Lisäksi odotusarvona on, että näiden tyyppien nimet ovat paitsi yleisyydeltään myös ensiesiintymiensä ja suosionhuippujensa osalta mahdollisimman heterogeeninen joukko.

¹ Esimerkit naisten- ja miestennimirykelmistä on poimittu Eero Kiviniemen (2006: 381–383, 396) laatimasta etunimien käännteishakemistosta.

Kutsun jatkossa *ija*-loppuisia nimiä *Aija*-tyypiksi ja *nja*-loppuisia nimiä *Anja*-tyypiksi.² Tyyppeiden kutsumanimistä huolimatta niihin kuuluvat muutkin kuin *aija*- ja *anja*-päätteiset nimet: siis *Aija*-tyyppiin kuuluvat myös *eija*-, *ijja*-, *uija*- ja *oija*-päätteiset nimet (kuten *Seija*, *Miija*, *Tuija* ja *Roija*) ja vastaavasti *Anja*-tyyppiin kuuluvat myös *enja*-, *inja*-, *unja*- ja *onja*-päätteiset nimet (kuten *Senja*, *Pinja*, *Tunja* ja *Ronja*).

1.2 Aiempi tutkimus ja tärkein lähdekirjallisuus

Suomalaisen etunimitutkimuksen alalla on keskeisimmin vaikuttanut professori Eero Kiviniemi, jonka tutkimuksiin ja tutkimustuloksiin itsekin tässä pro gradu -työssäni vahvasti tukeudun. Yksi tärkeimmistä lähteistäni on Kiviniemen viimeisin etunimikirja *Suomalaisten etunimet* (2006). Kiviniemi on laajan aineiston avulla tutkinut kattavasti muun muassa suomalaisten etunimien suosionvaihtelua ja esittelee tutkimustuloksiaan myös muun muassa teoksessaan *Iita Linta Maria – Etunimiopas vuosituhatosen vaihteeseen* (1993) samoin kuin artikkeleissaan *Etunimien ajallisen suosion selvittelyä* (2001) sekä *Sari ja Sanna – Selvitys kahden suosittujen etunimen leviämisestä* (2004).

Suosionvaihtelututkimuksen alalta on tehty myös muutamia suomen kielen pro gradu -tutkielmia. Sari Mustakallio on tutkinut *Sisko*-, *Veli*-, *Veijo*- ja *Veikko*-nimien leviämistä ja suosionvaihtelua (1995) ja kirjoittanut pro gradu -työnsä pohjalta myös artikkelin *Sisko ja sen veli* (1996). Eeva-Liisa Hovi on puolestaan tutkinut *nma*-päätteisten naistenimien leviämistä (1986). Näissä töissä on käsitelty etunimien leviämistä ja käytetty hyväksi innovaation diffuusioteoriaa. Itsekin tukeudun innovaatioteorioihin, vaikka käsitelinkin etunimityyppien yleistymistä, en niiden leviämistä. Etunimien suosionvaihteluun on keskittynyt myös Tiina Virta, joka käsiteli homonymiparisia etunimiä ja niiden suosionvaihtelua omassa pro gradu -työssään (2005).

Myös Minna Saarelma on tutkinut, miten uusi innovaatio leviää nimi yhteisöön. Väitöskirjassaan (2003) Saarelma tutkii Namibiassa annettuja henkilönnimiä 1800- ja 1900-lukujen taitteessa, kun suomalaisia etunimiä alkoi näkyä ambo-ihmisten nimistössä.

² Otan tässä mallia Sirkka Paikkalalta (esim. 2004), joka vastaavasti kutsuu *Virtanen*-tyypiksi tiettyjä *nen*-päätteisiä sukunimiä, kuten *Niemenen*, *Salminen*, *Virtanen*.

Suomalaisen lähetystyön vaikutuksesta esimerkiksi *Aino*-nimi alkoi yleistyä Ambomaassa ja vanhat nimet kuten *Nangula* saivat siirtyä modernien, länsimaisten nimien tieltä.

Mallia tutkimukseeni saan myös sukunimitutkimuksen alalta. Sirkka Paikkalan väitöskirja *Se tavallinen Virtanen – Suomalaisen sukunimikäytännön modernisoituminen 1850-luvulta vuoteen 1921* (2004) käsittelee suomalaisen sukunimikäytännön modernisoitumista 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. Paikkala tutkii sukunimikäytännön ja tietyn sukunimityypin leviämistä ja motiiveja. Aihe koskettaa omaani, sillä tietyn sukunimityypin (esimerkiksi määrätynlainen appellatiivi + *nen*-päätte) yleistyminen muistuttaa etunimityypin yleistymistä: nimenmuodostusmalli syntyy ja sen mukaan aletaan muodostaa uusia nimiä. Tutkimuksessaan Paikkala muun muassa esittelee erilaisia malleja, muotteja ja nimenmuodostustapoja ja tutkii, miten uusi innovaatio leviää yhteisössä.

Suuri osa suomalaisen etunimitutkimuksen pro gradu -tutkielmista käsittelee nimenvaihtoa ja sen motiiveja: miksi lapsi on saanut juuri kyseisen nimen ja millainen nimi on hyvä nimi? Tällaisia nimenantoperusteisiin keskittyviä, melko tuoreita töitä ovat esimerkiksi Päivi Martikaisen (2004), Reetta Tuppuraisen (2005) ja Miili Wongin (2007) pro gradu -tutkielmat. Oman työni kaltaisia, kvantitatiivisia nimistöntutkimuksen pro graduja on tehty huomattavasti vähemmän.

Lisäksi mainitsemisen arvoisia ovat useat suomalaiset hakuteoksen kaltaiset nimikirjat, joissa käsitellään nimien etymologioita. Koska keskityn työssäni myös nimien taustoihin, olen käyttänyt lähteinäni nimikirjoja kuten Anne Saarikallen ja Johanna Suomalaisen *Suomalaiset etunimet Aadasta Yrjöö*n (2007), Kustaa Vilkun *Etunimet* (2005) sekä Pentti Lempiäisen *Suuri etunimikirja* (2004). Lisäksi olen etsinyt tutkimiani etunimiä Juri Nummelinin ja Elina Teerijoen (ja Rea Lehtosen) kirjoittamista ns. nimiehdotuskirjoista (2003, 2006, 2008), joissa esitellään harvinaisia ja täysin käyttämättömiä etunimiä.

1.3 Tutkimuskysymykset ja tutkielman rakenne

Tavoitteeni on tutkia, milloin ja miten *Aija*-tyyppi ja *Anja*-tyyppi ovat alkaneet yleistyä: mitkä nimet ovat yleistyneet ensimmäisinä, mitkä myöhemmin ja mitkä eivät ole yleistyneet lainkaan sekä milloin nimityyppi on suosituimmillaan. Voiko aineistoni rajoissa osoittaa, että jotkin nimet on muodostettu toisten nimien mallin mukaan tai että joidenkin nimien suosio on vaikuttanut toisten nimien suosioon?

Pyrin selvittämään nimien etymologiaa. Jokaisen nimen kohdalla etsin tietoa nimen taustasta nimikirjoista; harvinaisten nimien kohdalla pohdin nimien taustaa itse.

Keskityn siihen, miten nimien ja samalla koko nimityyppien suosiot ovat vaihdelleet. Pohdin, mitkä seikat ovat vaikuttaneet yhden nimen suosioon ja toisen nimen harvinaisuuteen. Vaikuttaako nimen rakenne sen suosioon: ovatko esimerkiksi *aija*- ja *anja*-päätteiset nimet yleisempiä kuin muut *ija*- ja *nja*-päätteiset nimet? Tavoitteeni on myös tutkia, ovatko nimet suosittuja nykyään: edustavatko *Aija*-tyyppi ja *Anja*-tyyppi tämänhetkisten nimenantajien mielestä hyviä nimiä lapsille? Ja miltä näyttää näiden nimien tulevaisuus? Toisaalta pohdin myös sitä, miten etunimen suosio ja suosionvaihtelu ylipäänsä määritellään.

Lopuksi vertailen kahta tutkimaani nimityyppiä, nimien ensiesiintymiä, määrää ja suosionvaihteluja. Tutkimani nimityypit muistuttavat toisiaan rakenteeltaan, mutta onko niillä muuten mitään yhteistä? Onko toinen nimityyppi selvästi yleisempi kuin toinen? Osuvatko nimien ensiesiintymät samoihin aikoihin? Ovatko nimityypit alkaneet yleistyä samaan aikaan? Ovatko nimet suosiossa samaan aikaan?

Tutkimusmenetelmäni on kvantitatiivinen: tutkin, kuinka paljon mitäkin nimeä on annettu milloinkin ja lasken prosenttiosuudet. Laskelmat esittelen taulukoiden ja kaavioiden avulla. Koska uuden nimen tai yhtä lailla uuden nimityypin yleistymisessä on kyse uuden innovaation leviämisestä, käytän tutkimuksessani hyväksi innovaatiotutkimuksen teorioita. Pyrin käyttämään tutkimuksessa myös tilastotieteiden menetelmiä. Nimenannon voi ajatella kytkeytyvän todennäköisyyslaskentaan: Kuinka todennäköistä on, että vuonna 1955 syntynyt tyttölapsi saa nimekseen *Eija*, tai kuinka todennäköistä on, että *Pinja*-nimi annetaan vuonna 2005 syntyneelle tytölle? Tai toisinpäin?

Luvussa 2 käyn läpi suomalaisen etunimitutkimuksen tuloksia siltä osin, kun ne koskettavat aiheitani. Luku tukeutuu suurelta osin Eero Kiviniemen tutkimuksiin, sillä hän on tutkinut suomalaisia etunimiä ja etunimistöä perusteellisemmin kuin kukaan muu. Luvussa 2.5 pohdin sananmuodostus-, nimenmuodostus- ja muottikäsitteitä sanastontutkimusta hyväksi käyttäen. Luvussa 3 keskityn nimimuotiin ja sen käsitteisiin. Mitä tarkoitetaan muodilla, nimimuodilla, etunimien suosiolla ja etunimien suosionvaihtelulla? Mitä pitää ottaa huomioon näitä käsitteitä määriteltäessä? Pohdin myös viime aikojen suurimpia muutoksia suomalaisessa nimimuodissa.

Luvuissa 4 ja 5 analysoin aineistoani mahdollisimman kattavasti. Luvussa 4 käsitelen *Aija*-tyyppiä ja luvussa 5 *Anja*-tyyppiä. Tutkin näitä etunimityyppejä myös jossain määrin aineistoni ulkopuolelta esimerkiksi selvittämällä, onko olemassa sellaisia tyyppeihin sopivia ”nimiä”, joita ei ole kertaakaan Suomessa annettu. Luvussa 6 vertailen *Aija*- ja *Anja*-tyypin yleistymisestä ja suosionvaihtelusta saamiani tuloksia ja pohdin näiden tyyppien eroja ja yhteneväisyyksiä. Lopuksi vedän tuloksia yhteen ja pohdin jatkotutkimuksen aiheita.

1.4 Aineisto

Olen saanut aineistoni Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksesta. Aineisto on peräisin Väestörekisterikeskuksen tilastoista, jotka sisältävät tiedot vuonna 1965 elossa olleista ja sen jälkeen syntyneistä suomalaisista. Aineistooni on poimittu viisivuotiskausittain vuosilta 1870–1999 kaikki *ija*- ja *nja*-loppuiset nimet, jotka on annettu ensimmäiseksi etunimeksi suomenkielisille tytöille. Tämän lisäksi hallussani on vastaavat tiedot yksittäisiltä vuosilta 2000–2009. Aineistostani näen siis, mitä *ija*- ja *nja*-loppuisia nimiä on annettu ja kuinka paljon vuosina 1870–1874, 1875–1879, ..., 1995–1999 sekä 2000, 2001, ..., 2009. On tarkoituksenmukaista tutkia nimenomaan ensimmäisiä etunimiä, sillä niissä suosionvaihtelu näkyy selkeämmin kuin toiseksi ja kolmanneksi etunimeksi annetuissa nimissä (Kiviniemi 2006: 182).

Väestörekisterikeskuksen tiedot ovat puutteelliset 1800-luvun osalta ja mahdollisesti jossain määrin vielä 1900-luvun alultakin vuoteen 1965 asti, mutta virhemarginaali on

mielestäni niin pieni, ettei se vaikuta merkittävästi työni tulosten luotettavuuteen. Lähinnä aineiston puutteet näkyvät nimien ensiesiintymien luotettavuudessa 1800-luvun puolelta: jos nimi esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1890-luvun lopulla, on hyvin mahdollista, että se on annettu jo aikaisemminkin, mutta nämä ensimmäiset nimenkantajat eivät vain näy Väestörekisterikeskuksen tiedoissa.

Pääaineistoni on siis Väestörekisterikeskuksen aineisto, joka kattaa vuodet 1870–1999 viisivuotiskausittain sekä yksittäin vuodet 2000 ja 2001. Tämän lisäksi minulla on käytössäni lisäaineisto, jonka olen saanut nimipäiväalmanakan toimittaja Minna Saarelma-Paukkalalta. Lisäaineistossa on kaikki vuosittain suomenkielisille tytöille annetut ensimmäiset ja jälkimmäiset etunimet vuosilta 2002–2009.

Aineisto on osittain puutteellinen myös vuoden 2001 osalta. Väestörekisterikeskuksen tiedot kattavat tiedot syntyneistä vuoden 2001 lopulle asti. Järjestelmän luomishetkellä loppuvuonna 2001 noin kymmenes sinä vuonna syntyneistä tytöistä oli vielä vailla nimeä. Tämän vuoksi koko 2000-luvun aineistostani puuttuu noin 2 000 tyttölapsen nimi. Luku vastaa noin yhtä prosenttia 2000-luvun aineistostani, joten en usko vajeen vaikuttavan tulosten luotettavuuteen. Tämä puute näkyy lähinnä tekemissäni taulukoissa, joissa olen eritellyt kunkin nimen kantajien absoluuttiset määrät; nämä luvut saattavat siis olla hieman vajaat. Kaavioissa sen sijaan käytän prosenttiosuuksia, jotka olen laskenut vuoden 2001 kohdalla vain nimellisten tyttölasten määrästä.

Molemmista saamistani aineistoista olen poiminut ja taulukoinut kaksitavuiset *ija-* ja *nja-*loppuiset nimet. Pääaineistooni kuuluu myös paljon sellaisia nimiä, joiden tietoja en tarvitse, kuten suuri määrä yhdysnimiä (esimerkiksi *Seija-Anneli*, *Pinja-Mari*) sekä kolme- ja neljätaavaisia *ija-* ja *nja-*loppuisia nimiä (esimerkiksi *Ellimaija*, *Fauzija*, *Marija*, *Razija* ja *Viktorija* sekä *Afrosinja*, *Sanniminja*, *Irinja*, *Kalisvenja* ja *Kastanja*).

Otan tarkasteltavaksi kaikki *Maija*-nimen sisältävät yhdysnimet; muut kuin *Maija*-nimen sisältävät yhdysnimet rajaan tutkimukseni ulkopuolelle, sillä niiden mukaan ottaminen kasvattaisi aineistoa liiaksi. *Maija*-nimen sisältävät nimet ovat muista *Aija-* ja *Anja-*tyypin sisältävistä yhdysnimistä poiketen melko yleisiä, ja ne ovat uskoakseni vaikuttaneet *Maija*-nimen suosioon ja tunnettuuteen, minkä vuoksi on tarkoituksenmukaista tutkia lyhyesti myös näiden nimen yleistymistä ja suosionvaihtelua.

Varsinaisia tutkittavia nimiä on loppujen lopuksi yhteensä **112**. Nimet ovat yleisyydeltään todella kirjava joukko: mukana on oman aikansa huippunimiä, kuten *Raija*, *Seija*, *Anja* ja *Tanja*, sekä nimiä, jotka on aineistoni mukaan annettu vain kerran, kuten *Heija*, *Jaija*, *Jinja* ja *Kinja*. Yhteensä *Anja*-tyypin nimiä on **66** ja *Aija*-tyypin nimiä **46**. Jaan nämä nimet vielä ryhmiin yleisyytensä perusteella.

Aija-tyypin kohdalla jako on yksinkertainen: yleisiä nimiä ovat ne, jotka on annettu ensimmäisiksi nimiksi pääaineistoni mukaan eli vuoden 1999 loppuun mennessä vähintään 1 000 kertaa. Raja voisi yhtä hyvin olla esimerkiksi 100 nimenkantajaa, sillä yleisistä nimistä harvinaisin *Reija* on annettu 1 792 kertaa ja harvinaisista nimistä yleisin *Feija* on annettu 58 kertaa. Yleisiä *Aija*-tyypin nimiä on yhteensä 11: *Aija*, *Eija*, *Kaija*, *Maija*, *Raija*, *Reija*, *Saija*, *Seija*, *Taija*, *Teija* ja *Tuija*. Harvinaisia nimiä sen sijaan ovat loput 35 nimeä, jotka ovat *Beija*, *Daija*, *Feija*, *Fraija*, *Freija*, *Graija*, *Haija*, *Heija*, *Iija*, *Jaija*, *Jeija*, *Joija*, *Keija*, *Kiija*, *Kseija*, *Laija*, *Leija*, *Meija*, *Miija*, *Naija*, *Neija*, *Paija*, *Peija*, *Piija*, *Roija*, *Ruija*, *Soija*, *Sveija*, *Tiija*, *Toija*, *Vaija*, *Veija* ja *Viija*.

Sen sijaan *Anja*-tyypin kohdalla jako yleisiin ja harvinaisiin nimiin ei ole yhtä helppo. Määritin rajaksi 1 000 nimenkantajaa, jolloin yleisiksi nimiksi kutsumani nimet ovat todellakin yleisiä, kaikkien tuntemia kalenterinimiä. Toki on myös tarkoituksenmukaista, että yleisyyden raja on molemmilla nimityypeillä sama, jotta tulokset ovat mahdollisimman vertailukelpoiset. Yleisiä nimiä ovat siis ne *Anja*-tyypin nimet, jotka on annettu ensimmäisiksi nimiksi vuoden 1999 loppuun mennessä vähintään 1 000 kertaa. Näin rajatuna yleisiä nimiä on yhteensä 6: *Anja*, *Pinja*, *Ronja*, *Senja*, *Sonja* ja *Tanja*.

Harvinaisia nimiä on yhteensä 60. Erottelen näistä vielä yleistyvät nimet, joita on 7: *Enja*, *Minja*, *Ninja*, *Ranja*, *Renja*, *Sanja* ja *Tinja*. Yleistyvien nimien kriteeri on, että nimi on annettu ensimmäiseksi etunimeksi vuoden 1999 loppuun mennessä vähintään 70 kertaa ja 2000-luvulla vähintään 20 kertaa. Kyse on siis vielä toistaiseksi harvinaisista etunimistä, jotka eivät välttämättä kuulu suomalaiseen nimipäiväkalenteriin, mutta jotka ovat 2000-luvun alusta asti saaneet jatkuvasti lisää haltijoita. Näistä nimistä etenkin *Minja* ja *Tinja* ovat tällä hetkellä suosittuja.

Loput 53 harvinaista nimeä ovat *Banja*, *Benja*, *Binja*, *Brenja*, *Brynja*, *Cenja*, *Cinja*, *Danja*, *Denja*, *Donja*, *Dunja*, *Fanja*, *Fenja*, *Fonja*, *Frinja*, *Genja*, *Granja*, *Henja*, *Inja*, *Janja*, *Jinja*, *Jonja*, *Kenja*, *Kinja*, *Kranja*, *Ksenja*, *Lenja*, *Lonja*, *Manja*, *Menja*, *Monja*,

Nanja, Nenja, Onja, Panja, Penja, Rinja, Sinja, Stanja, Svenja, Taanja, Tenja, Tonja, Tunja, Unja, Vanja, Venja, Vinja, Wanja, Ynja ja Zenja.

Aineistoni lisäksi käytän monin paikoin hyödykseni Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun etunimihakua, kun haluan selvittää, mitä nimiä Suomessa on annettu etunimiksi ja mitä ei, sekä onko tiettyä nimeä annettu molemmille sukupuolille, millä vuosikymmenillä ja kummalle sukupuolelle enemmän. Nimipalvelu on Väestörekisterikeskuksen internetsivuilta³ löytyvä ilmainen hakupalvelu, josta voi hakea yksittäisiä nimiä ja katsoa, kuinka paljon nimenkantajia on, kumpaa sukupuolta he ovat ja millä vuosikymmenillä he ovat syntyneet. Nimipalvelun tiedoissa on mukana muukin kuin suomenkielinen väestö sekä toisaalta myös jälkimmäisiksi etunimiksi annetut nimet, joten nimipalvelun luvut ovat merkittävästi aineistoni lukuja suuremmat.

³ <http://www.vrk.fi/nimipalvelu>

2 Taustaa

2.1 Suomalainen etunimisysteemi ja nimivalinta

Suomalainen etunimisysteemi perustuu samanimisyyteen. Samanimisyydellä tarkoitetaan sitä, että nimellä on enemmän kuin yksi kantaja nimiyhteisössä, eivätkä systeemin nimet siis ole ainutkertaisia uniikkiniimiä. Tämä on hyvin yleinen ilmiö myös Suomen ulkopuolella, sillä kaikista maailman nimisysteemeistä 72 prosentissa esiintyy samanimisyyttä. Samanimisyys voi johtua esimerkiksi siitä, että lapset nimetään systemaattisesti toisen ihmisen kaimaksi, eli heidät nimetään esimerkiksi elävän tai kuolleen sukulaisen tai jonkun muun arvostetun ihmisen mukaan. Toisaalta monissa kulttuureissa nimi esimerkiksi valitaan jostakin valmiista ”nimivarastosta” eli eräänlaisesta nimilistasta, jolla voi olla enemmän tai vähemmän virallinen asema yhteisössä. Suomalaisessa etunimisysteemissä samanimisyyden johtuu suurelta osin näiden kahden yhdistelmästä: lapselle voidaan valita nimi esimerkiksi suvun piiristä eli lapsi voidaan nimetä toisen ihmisen mukaan, mutta nimi voidaan myös valita valmiista nimilistasta. (Ainiala – Saarelma – Sjöblom 2008: 195–201; Saarelma-Maunumaa 2001: 195–196.)

Suomessa tällaisena nimivarastona pidetään suomalaista nimipäiväkalenteria, jossa on noin 800 nimeä (Saarelma-Maunumaa 2001: 201). Kalenterin nimet eivät pysy samoina vuosikymmenistä toisiin, vaan kalenteriin lisätään ja siitä poistetaan tarvittaessa nimiä, jotta lista olisi mahdollisimman ajantasainen. Viime vuosikymmeninä nimipäiväkalenteriin on pyritty lisäämään kaikki yleisimmät nimet ja nimien poistoa on vältelty. Esimerkiksi neljässä tarkistuksessa (vuodet 1984, 1995, 2000 ja 2005) kalenteriin on lisätty yhteensä 48 miehennimeä ja 77 naisennimeä, mutta poistoja on tehty vain kolme. (Kiviniemi 2005: 69.)

Kalenterinimet riittävät suurelle osalle suomalaisista: Eero Kiviniemen mukaan 1900-luvulla syntyneestä väestöstä noin 92 prosenttia on löytänyt ainakin yhdelle etunimelleen nimipäivän. Suuren osan nimipäivättömästä väestöstä muodostavat 1900-luvun loppuvuosina ja tämän vuosisadan alussa syntyneet lapset. Esimerkiksi vuonna 2004 syntyneistä tytöistä 73 prosenttia sai kalenterinimen, kun vuonna 1960 vastaava osuus oli 82 prosenttia. Pojille kalenterinimi löytyy useammin, sillä poikalapsille annetuista nimistä ka-

lenterinimien osuus on 80 prosenttia vuonna 2004 ja 89 prosenttia vuonna 1960. Nämä luvutkin kertovat, että nykyään on aiempaa suosittumpaa antaa lapselle jokin uusi, harvinaisen ja siksi samalla nimipäivätön nimi. Kiviniemi kirjoittaa, että 2000-luvun alussa lapsille on annettu vuosittain yli 4 000 erilaista nimeä. On siis selvää, että kalenterinimien osuus annetuista nimistä on pieni eikä kaikkia annettuja nimiä voi almanakkaan lisätä. Nykyään uuden nimen ottamista nimipäiväkalenteriin aletaan yleensä harkita siinä vaiheessa, kun se on annettu ensimmäiseksi etunimeksi vähintään 500 lapselle. (Kiviniemi 2006: 158–159, 163; Saarelma 2009: 48.)

Vielä pari sataa vuotta sitten nimervalinta Suomessa oli hyvin perinteistä ja yhteisöllistä. Nimi valittiin useimmiten suvusta tietyssä järjestyksessä: lapsi nimettiin ensin isovanhempien ja sitten muiden sukulaisten mukaan. Nimeäminen siis muistutti systemaattista nimervalintaa. Ja vaikka nimeä ei olisi valittukaan systemaattisesti, samanimisyyttä ei kuitenkaan pidetty huonona asiana, jota olisi pitänyt vältellä, vaan lapsella sai olla runsastikin kaimoja. Samanimisyys lisääntyi vielä koko 1900-luvun alun ajan ja oli suurimmillaan 1900-luvun puolivälissä. Esimerkiksi vuonna 1966 vuoden kärkinimen *Sari* sai keskimäärin 7,4 prosenttia syntyneistä tytöistä. Vuosisadan loppua kohden samanimisyys on kuitenkin vähentynyt, ja se vähenee edelleen. 1900-luvun loppupuolelle asti sata suosituinta nimeä on riittänyt reilusti yli 80 prosentille vuosittain syntyneistä lapsista, mutta 2000-luvulle tultaessa vastaava luku on pojilla noin 70 prosenttia ja tytöillä vain noin 60 prosenttia. (Kiviniemi 2006: 24–25, 128.) Palaan tähän aiheeseen luvussa 3.3.

Suomessa lapsi on voitu nimetä monin eri tavoin, sillä lasta ei ole ollut ”pakko” nimeä esimerkiksi syntymäajankohdan tai tietyn sukulaisen mukaan. Nimeämisen vapautta rajoittaa kuitenkin Suomen nimilaki. Etunimilaki tuli voimaan vuoden 1946 alussa, minkä jälkeen sitä on uudistettu säännöllisin väliajoin, viimeksi vuosina 1999 ja 2005. Lain mukaan lapselle on annettava syntymän jälkeen etunimi, jollaisia saa olla enintään kolme. Nimi ei saa olla muodoltaan tai kirjoitustavaltaan suomalaisen etunimikäytännön vastainen, eikä se myöskään saa olla sukunimi tai sama nimi kuin lapsen sisaruksella tai puolisisaruksella. Lisäksi tytölle on annettava naisennimi ja pojalle miehennimi. (Kiviniemi 2006: 151.)

Ei ole kuitenkaan aivan yksiselitteistä, mikä nimi on muodoltaan ja kirjoitustavaltaan suomalaisen etunimikäytännön vastainen ja mikä ei, tai millainen nimi on sopiva ja mil-

lainen sopimaton. Sopimattomuuden punnitseminen on subjektiivista ja siksi ajoittain hankalaa. Selvää on, että lapsen etu on tärkein eikä nimen käytöstä saa olla lapselle ilmeistä haittaa. Koska mitään yleispätevää sääntöä etunimen sopimattomuuden rajasta ei voi olla, mielipide-erot näkyvät. Esimerkiksi vuonna 1985 korkein hallinto-oikeus on pitänyt nimeä *Tipi* sopimattomana, mutta Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan kyseinen nimi on kuitenkin annettu Suomessa muutamille pojille ja tytöille sekä vuosina 1960–1979 että 2000-luvulla. (Kangas 1991: 134–135.)

Suomessa nimilakia valvovat ja esimerkiksi nimenmuutosasioista vastaavat ensisijaisesti maistraatit. Tarvittaessa oikeusministeriön alainen nimilautakunta voi antaa suosituksia ja lausuntoja tuomioistuimelle, maistraateille ja muille viranomaisille. Käytännössä suunnitellulle nimelle vain hyvin harvoin joudutaan hakemaan nimilautakunnan arviota. Esimerkiksi vuosina 2005–2007 nimilautakunnalta pyydettiin lausuntoa yhteensä 89 niimestä (Rauman 2010: 15). Vanhemmat saavat siis useimmiten antaa lapselleen minkä nimen haluavat – myös uuden nimen, jota ei Suomessa ole vielä kertaakaan annettu, esimerkiksi *Moija*.

Uskon, että viime vuosikymmenien aikana tapahtuneen erilaisten nimien määrän kasvun ja nimiperinteen rikastumisen myötä sekä nimenantajien että viranomaisten asenne nimenantoa kohtaan on muuttunut. Kielenkäyttäjät eivät paheksu eivätkä viranomaiset hylkää erilaisia, harvinaisia tai kummallisiakaan etunimiehdotuksia yhtä herkästi kuin vielä 1980-luvulla. Tällaisia tuloksia on saanut myös Johanna Rauman pro gradu -tutkielmassaan (2010), jossa hän on tutkinut nimilautakunnassa 2000-luvulla käsiteltyjä lapsille ehdotettuja nimiä sekä hakijoiden esittämiä nimenmuutoksia. Raumanin mukaan lapsille ehdotetut nimet ovat monella tapaa yksilöllisiä ja kuvaavat siten 2000-luvun nimimuotia. Rauman toteaa, että käsite *kotimaisen nimikäytännön mukainen* on vaikea ellei mahdoton määritellä täsmällisesti, mutta näyttäisi kuitenkin siltä, että kotimainen nimikäytäntö on liberalisoitunut ja liberalisoituu todennäköisesti jatkossakin. (Rauman 2010: 68, 71.)

Millainen nimi lapselle sitten valitaan? Valintaperusteista olennaisin ja muuttumattomien on nimen kauneus ja nimenantajan mieltymys nimeen. Eero Kiviniemen mukaan kuitenkin yleisin (kysymyslomakkeissa mainittu) nimervalintaperuste on edelleen lapsen nimeäminen sukulaisen mukaan – tämä koskee etenkin jälkimmäisiä etunimiä. Nimen

valitseminen suvun piiristä lienee helpoin vastaus kysymykseen, mutta harvapa kuitenkaan antaisi lapselleen nimen, josta ei pidä tai joka ei ole omasta mielestä kaunis ja hyvä nimi. Kiviniemen tutkimuksien mukaan myös nimen käytännöllisyys ja jossain tapauksissa kansainvälisyys saattavat toimia valintaperusteina. (Kiviniemi 2006: 131.)

Myös Reetta Tuppurainen on tullut samoihin tuloksiin tutkiessaan nimenantoperusteita pro gradu -työssään. Hän toteaa keräämänsä aineiston perusteella, että vanhemmat valitsevat lapsen nimen useimmiten suvun piiristä: valittu nimi on usein perintönimi. Tuppuraisen mukaan myös nimen yhteensopivuus on tärkeää. Lapsen etunimien täytyy sopia hyvin yhteen, mutta kutsumanimen on myös sovittava yhteen sukunimen sekä sisarusten kutsumanimien kanssa. Vastajaat kuitenkin mainitsevat tärkeänä perusteena myös esimerkiksi nimen kauneuden ja sen, että nimi kuulostaa kivalta. Lopuksi Tuppurainen toteaaakin, että nimervalintaan vaikuttavat monenlaiset perusteet ja usein perusteita on monia. (Tuppurainen 2005: 74–78.)

Tässä työssä en keskity yksittäisten nimien nimenantoperusteisiin. Aineistostani näen vain, mitä nimiä on annettu milloinkin ja kuinka paljon, en siis syitä nimivalintoihin. Olennaista omalta kannaltani kuitenkin on, millaisia nimiä pidetään milloinkin kauniina, hyvinä niminä. Nimimuoti vaihtelee muun muodin tavoin, ja kunkin nimenantajasukupolven edustajat ovat yleensä yllättävänkin samaa mieltä keskenään siitä, millainen nimi on hyvä nimi lapselle: usein erikoista nimeä etsiessään vanhemmat päätyvät tiedostamattaan antamaan lapselleen senhetkisen muotinimen.

2.2 Uusien nimien synty ja erilaisten nimien määrä

Etunimistö ei ole staattinen järjestelmä, vaan alati muuttuva ja hyvinkin kirjava. Uusia nimiä otetaan käyttöön jatkuvasti, ja erilaisten nimien määrä kasvaa. Vanhat nimet voivat jäädä jossain vaiheessa pois nimivalinnoista ja joko palata myöhemmin uudelleen käyttöön uusvanhoina niminä tai jäädä kokonaan pois käyttönimistöstä. Uusia etunimiä syntyy helposti esimerkiksi muista kielistä lainaamalla. Monet lingvistit ovatkin sitä mieltä, että nimistö – ja etenkin henkilönnimistö – on kaikkein herkimmin muuttuva kielenaines. Nimiä lainautuu herkästi, sillä uudet nimet eivät yleensä muuta kieltä tai sen rakennetta

kovinkaan perusteellisesti. Nimet voivat joko pysyä alkuperäisessä asussaan tai muuntautua kohdekieleen sopiviksi. (Ainiala ym. 2008: 178.)

Uusia etunimiä voi myös syntyä esimerkiksi sepittämällä tai muodostamalla uusi nimi toisen, jo olemassa olevan nimen mallin mukaan. Tuttua nimeä voi käyttää muottina: hieman nimeä muuntelemalla on helppo luoda uusi etunimi, joka ongelmitta ymmärretään etunimeksi – usein on myös selvää, kumman sukupuolen nimestä on kysymys. Esimerkiksi *Ksenja*-nimestä on aikoinaan muodostettu nimi *Senja* ja mahdollisesti siitä edelleen uusi nimi *Sinja*, jota varmasti suurin osa suomalaisista pitää kyseenalaistamatta tytönimenä.

Nykyinen suomalainen etunimistö koostuu nimistä, joista osa liittyy muinaissuomalaiseen kulttuuriin, osa katoliseen keskiaikaan, osa Ruotsin ja Venäjän vallan aikoihin ja osa Suomen kansalliseen heräämiseen ja itsenäisyyden aikaan. Etunimistön kirjavuus johtuu siitä, että suomen kieleen on lainattu nimiä useista eri lähteistä useiden vuosisatojen aikana. Useimmat vierasperäiset nimet kuitenkin tuntuvat nykyään omilta ja täysin suomalaisilta. Ne nimittäin ovat yleensä saaneet suomalaisen nimiasun sekä erilaisia lempinimiä, joita on sittemmin alettu käyttää myös virallisina etuniminä. Esimerkiksi *Maija*-nimi kuulostaa supisuomalaiselta, eikä sitä aina tule yhdistäneeksi sen alkuperäiseen kantanimeen *Mariaan*. (Ainiala ym. 2008: 223–224.)

Suurimman osan suomalaisesta etunimistöstä muodostavat juuri nämä vieraiden nimiin suomalaistuneet asut, puhuttelunimet ja lyhentymät, joita ovat esimerkiksi *Anna*, *Helena*, *Kaarina*, *Leena* ja *Riitta* sekä *Antti*, *Matti* ja *Pekka*. Eero Kiviniemen mukaan tällaisia nimiä on koko 1900-luvun ajan noin puolet vuosittain annetuista nimistä. Loput etunimet Kiviniemi jakaa vierasasuisiin nimiin ja omakielisiin nimiin. Vierasasuisia nimiä ovat esimerkiksi *Angelica*, *Elisabeth* ja *Margaret*. Omakielisiksi nimiksi Kiviniemi laskee esimerkiksi käännökset (kuten *Viola*-nimestä käännetty *Orvokki*) ja suomalaisesta mytologiasta tai kansanrunoudesta otetut nimet (kuten *Aino* ja *Kyllikki*). Myös kasvillisuuteen liittyviä nimiä (kuten tutkimani *Tuija* ja *Pinja*) voidaan pitää omakielisinä niminä. Vierasasuisten nimien ja omakielisten nimien osuudet vuosittain annetuista nimistä ovat vaihdelleet vuosikymmenien aikana: Vierasasuiset nimet olivat yleisiä 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa mutta harvinaisia 1900-luvun puolivälissä. Nykyään vierasasuisten nimien suosio on jälleen kasvussa, ja niiden osuus annetuista nimistä on noin 30 pro-

senttia. Sen sijaan omakielisten nimien osuus oli suurimmillaan 1910–1940-luvuilla ja on nykyään melko pieni, vain alle 10 prosenttia vuosittain annetuista nimistä. Omakielisten nimien suosio on kuitenkin 2000-luvulla pienoisessa kasvussa. Omakieliset nimet ovat aina olleet suositumpia tytöillä kuin pojilla. (Kiviniemi 2006: 265–266, 272, 274.)

Suomalainen etunimistö on kirjava joukko paitsi alkuperältään myös yleisyydeltään. Siihen kuuluu yhtäältä suuri määrä harvinaisia nimiä, joilla on vain yksi tai muutama nimenkantaja, sekä toisaalta paljon todella yleisiä nimiä, joilla on pelkästään ensimmäisenä etunimenäkin useita kymmeniä tuhansia nimenkantajia. Eero Kiviniemi on todennut, että vähintään joka toinen 1900-luvulla annettu etunimi on joko hyvin yleinen tai yleinen. Yhteensä erilaisia etunimiä on kuitenkin suorastaan hämmentävän paljon. Kun mukaan lasketaan 1900-luvulla syntynyt suomenkielinen väestö, käytössä on nykyään yhteensä noin 50 000 erilaista etunimeä. Kiviniemen tapaan tarkoitan erilaisilla nimillä kaikkia eri tavoin kirjoitettuja nimiasuja. Siten *Piia* ja *Pia* lasketaan eri nimiksi, samoin *Vilma* ja *Wilma* sekä esimerkiksi aineistoni *Vanja* ja *Wanja*. Erilaisten nimien määrä on kasvanut hyvin nopeasti 1900-luvun lopulla. Suomenkielisen väestön erilaisten nimien kokonaismäärä kartoitettiin ensimmäisen kerran 1980-luvun alussa, jolloin erilaisia nimiä oli yhteensä noin 34 000. Nykyään luku on siis jo noin 50 000, ja se kasvaa koko ajan. Kiviniemi on myös todennut, että esimerkiksi kalenteri uudistukset ja muutokset kalenterinimissä tai etunimilain voimaantulo eivät ole hiljentäneet erilaisten nimien määrän kasvua juuri lainkaan. (Kiviniemi 2006: 22–23, 27, 33.)

50 000 erilaisen nimen määrä tuntuu käsittämättömän suurelta. Se johtuu siitä, että yksi ihminen ei kuule tai tapaa suurinta osaa nimistä kertaakaan elämänsä aikana, sillä 50 000 nimen joukko on jakaantunut suomenkieliseen väestöön hyvin epätasaisesti. Kuten totesin aikaisemmin, 800 kalenterinimeä riittää suurimmalle osalle suomalaisista, joten loppujen noin 49 200 nimen haltijoiden osuus suomalaisista on verraten pieni. Valtaosa erilaisista nimistä on uniikinimiä eli nimiä, joilla on vain yksi nimenkantaja, tai muuten todella harvinaisia nimiä. Etenkin erilaisten yhdysnimien osuus kasvattaa kokonaismäärää huomattavasti.

Uniikinimien osuus vuosittain annetuista nimistä on huomattavan suuri. Osuus lähti suureeseen kasvuun 1900-luvun puolivälissä ja on edelleen nousussa. 2000-luvulla uniikinimien osuus kaikista vuosittain annetuista nimistä on tytöillä noin 9 prosenttia ja pojil-

la hieman yli 6 prosenttia. Erilaisten nimien määrä kasvaa samaa tahtia uniikinimien määrän kanssa, ja erilaisia nimiä kuten uniikinimiäkin on selvästi enemmän tyttöjen kuin poikien nimissä. Nykyään tytöille annetaan vuosittain noin 4 000 ja pojille alle 3 000 erilaista nimeä. (Kiviniemi 2006: 32–35.)

Tyttöjen nimiä on siis enemmän kuin poikien, ja tyttölapselle annetaan herkemmin uusi, erilainen nimi. Sekä erilaisten nimien että uniikinimien määrän merkittävä kasvu selittyy ainakin osittain pyrkimyksellä antaa lapselle yksilöllinen, ainutkertainen nimi. Tämän ovat huomanneet myös toimittajat Juri Nummelin, Elina Teerijoki ja Rea Lehtonen, jotka ovat kirjoittaneet ”nimiehdotuskirjoja”. Näissä kirjoissa esitellään useita todella harvinaisia ja jopa toistaiseksi täysin käyttämättömiä nimiä, joita kirjoittajat pitävät sopivina niminä lapsille. (Lehtonen ym. 2006; Nummelin ym. 2003, 2008.)

Mielestäni tämä erilaisten nimien määrän huomattava kasvu 1900-luvun lopulta lähtien on otettava huomioon etunimien suosionvaihtelua tarkasteltaessa. Kun lasketaan, kuinka suuri osa vuoden aikana syntyneistä tyttölapsista sai vuoden ykkösniimen 1950-luvulla ja 2000-luvulla, vaikuttaa siltä, että vuoden suosituin nimi oli suosituimpi 1950-luvulla kuin nykyään. On kuitenkin otettava huomioon, että esimerkiksi vuonna 1950 erilaisia nimiä annettiin ensimmäisiksi etunimiksi tytöille yhteensä 1 226 ja vuonna 2000 sen sijaan 2 374. Erilaisten valintojen määrä on siis kasvanut.

2.3 Ensi- ja jälkinimien tyypilliset erot

Väestörekisterikeskukselta saamani aineisto sisältää vain ensimmäiseksi etunimeksi annetut nimet. Yleensä ensimmäinen etunimi on henkilön virallinen kutsumanimi, minkä vuoksi nimet saavat henkilömielikuvia: tietyt nimet liitetään tiettyihin ja myös tietyn ikäsiin ihmisiin.

Se, mikä nimi annetaan ensimmäiseksi nimeksi eli **ensinimeksi** ja mikä jälkimmäiseksi nimeksi eli **jälkinimeksi**, ei ole aivan sattuman kauppaa. Yleensä etunimiyhdistelmät ovat saman mallin mukaisia: ensinimi on lyhyempi ja kevyempi kuin jälkinimi, ja jos etunimiä on kolme, viimeinen nimi on pisin ja raskain. Monien korvaan *Tanja Johanna*

kuulostaa sopivammalta kuin *Johanna Tanja*, samoin mahdollisesti *Aino Tanja Johanna* paremmalta kuin *Tanja Johanna Aino* tai *Johanna Aino Tanja*.

Tämä johtuu ns. **viskurilaista**, joka on monissa kielissä vaikuttava rytmilaki. Viskurilailla tarkoitetaan sitä, että kielen raskain aines (esimerkiksi pisin nimi) pyrkii asettumaan kevyempien aineiden perään. Nimiyhdistelmissä viskurilaki toteutuu siten, että ensimmäinen etunimi on yksi- tai kaksitavuinen ja jälkimmäinen etunimi kolme- tai neljätavuinen: esimerkiksi *Maija Linnea* tai *Ronja Karoliina*. Jälkinimi voi olla myös konsonanttiloppuinen tai muuten äännerakenteeltaan ensinimeä raskaampi nimi: esimerkiksi *Kaija Raakel* tai *Sonja Riikka*. (Kiviniemi 2006: 109–110.)

Osa nimenantajista on kuitenkin pitänyt myös viskurilain vastaisia nimiyhdistelmiä sopivina. 1900-luvun loppupuolelta lähtien tällaisia nimiyhdistelmiä on annettu kasvavassa määrin, kun kolmetavuiset nimet ovat alkaneet yleistyä myös ensimmäisinä etuniminä. Näistä aikaisemmin vain jälkinimiksi kelpuutetuista nimistä ensimmäisinä yleistyivät 1960-luvulla *Elina*, *Johanna* ja *Maria*. Kolmetavuiset nimet nousivat pian suureen suosioon. *Johanna* ja *Susanna* kuuluvat tyttöjen 50 suosituimman ensimmäisen etunimen joukkoon 1900-luvun lopulla. Samalla, kun kolmetavuiset ensinimet yleistyivät ensiniminä, myös kolmen etunimen antaminen alkoi yleistyä. Näin ollen 1900-luvun loppupuolelta lähtien on annettu yhä enemmän monia viskurilain vastaisia nimiyhdistelmiä, kuten *Johanna Suvi Elisa* ja *Pauliina Hanna Helena*. (Kiviniemi 2006: 41, 110–111.)

Suomalaiseen etunimistöön kuuluu monia sellaisia nimiä, jotka ovat joko tyypillisesti ensimmäisiä etunimiä tai tyypillisesti jälkimmäisiä etunimiä. Esimerkiksi moni mieltää *Vilman* ennemmin ensimmäiseksi etunimeksi kuin *Vilhelmiinan* ja *Päivikin* ennemmin jälkimmäiseksi etunimeksi kuin *Päivin*. Ensinitimet ovat tyypillisesti lyhyitä, kaksitavuisia ja vokaaliloppuisia, kun taas yleisimmät jälkinimet ovat kolme- tai neljätavuisia tai muuten raskaita. Tyttöjen viisi yleisintä jälkinimeä 1900-luvulla ovat *Maria*, *Anneli*, *Helena*, *Kaarina* ja *Marjatta*. Nämä nimet on annettu 1900-luvulla vähintään 90-prosenttisesti jälkinimiksi. (Kiviniemi 2006: 102.)

Suosituimpien jälkinimien listalla on myös tutkimaani *Aija*-tyyppiä edustava *Maija*, joka on 44:nneksi suosituin valinta jälkimmäiseksi etunimeksi 1900-luvulla. Useimmiten (61-prosenttisesti) *Maija* on kuitenkin annettu ensinimeksi. (Kiviniemi 2006: 103.) *Maija*-nimen yleisyys jälkimmäisenä etunimenä johtunee siitä, että nimi on tavallinen yhdys-

nimen jälkiosa (esimerkiksi *Anna-Maija*, *Leena-Maija*, *Ella-Maija*), minkä vuoksi on tavallista antaa vastaavia nimiyhdistelmiä kuten *Anna Maija*, *Leena Maija* tai *Ella Maija*. Myös muut yleiset kaksitavuiset jälkinimet ovat tyypillisiä yhdysnimen jälkiosia: *Leena*, *Liisa*, *Marja*, *Riitta* ja *Sisko* (mts. 102–103).

Aija- ja *Anja*-tyyppien nimet ovat kaikki *Maijan* tavoin annettu useimmiten ensimmäiseksi etunimiksi. Kaksitavuisina ja *a*-päätteisinä ne ovatkin tyypillisiä ensinimiä, mutta toki ne monien mielestä saattaisivat sopia myös jälkinimiksi – vaikkapa sellaisissa viskurilain mukaisissa tai vastaisissa nimiyhdistelmissä, joissa on kolme etunimeä: esimerkiksi *Aino Maija Vilhelmiina*, *Siru Minja Susanna*, *Emilia Pinja Amanda* tai *Matilda Enja Josefina*.

2.4 Naisten- ja miestennimien tyypilliset erot

Useissa etunimisysteemeissä naisten ja miesten nimet ovat erilaisia eikä samaa nimeä ole tapana antaa tasaisesti molemmille sukupuolille. Yleensä tunnistamme, mikä on naisen nimi ja mikä miehen nimi, vaikka ei ole olemassa mitään varsinaista sääntöä sille, mikä tekee nimestä juuri miehen- tai naisennimen.

Suomen nimilaki velvoittaa nimenantajia antamaan tyttölapselle naisennimen ja poikalapselle miehennimen. Aina ei kuitenkaan ole selvää, onko nimi miehen- vai naisennimi. On olemassa joukko nimiä, joita on annettu enemmän tai vähemmän sekä tytöille että pojille. Todennäköisesti nimenantajat eivät ole tarkoituksellisesti antaneet lapselleen nimeä, josta ei tunnista tämän sukupuolta. Alueelliset erot ovat mahdollisia: sama nimi voidaan mieltää esimerkiksi Itä-Suomessa pojannimeksi ja Länsi-Suomessa tytönnimeksi. Toisaalta ilmiö voi johtua siitä, että todella harvinainen nimi ei ole ehtinyt vakiintua joko naisen- tai miehennimeksi.⁴ Myös omassa aineistossani on lukuisia tällaisia harvinaisia tai todella harvinaisia nimiä, joita on ainakin jossain vaiheessa annettu molemmille sukupuolille. Itse asiassa tutkimiini nimiin kuuluu yhteensä vain viisi sellaista nimeä, joita ei

⁴ Heli Perttula (2009; tekeillä) on tutkinut sitä, millainen nimi mielletään naisennimeksi ja millainen miehennimeksi, ja miten ero naisten- ja miestennimien välille muodostuu tai muodostetaan.

Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan ole annettu kertaakaan poikalapselle.⁵ Näistä nimistä yksi on harvinainen *Monja* ja loput neljä ovat yleisemmät *Maija*, *Seija*, *Pinja* ja *Tinja*.

Useimmiten on niin, että nimi annetaan suurimmaksi osaksi toiselle sukupuolelle ja vain muutaman kerran toiselle sukupuolelle. Esimerkiksi yleisten nimien kuten *Eija*, *Raija*, *Teija* ja *Tuija* haltijoista ehdoton enemmistö on naisia, mutta kuitenkin joukossa on myös muutama mies. Useimmiten tällainen epävarmuus siitä, kummalle sukupuolelle nimi kuuluu, osuu niihin aikoihin, kun nimi on vielä harvinainen eikä se ole ehtinyt vakiintua joko pojan- tai tytönnimeksi.

On olemassa myös sellaisia nimiä, joita on pitkään annettu tasapuolisesti molemmille sukupuolille. Etenkin monia uusia omakielisiä nimiä annettiin 1900-luvun alussa paljolti sekä tytöille että pojille. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi *Kaino*, *Vieno*, *Rauni*, *Hille* ja *Muisto*. Nykyään omakielisiä nimiä ei enää synny yhtä runsaasti, mutta esimerkiksi nimiä *Tuisku* ja *Oma* on annettu melko tasaisesti molemmille sukupuolille vielä vuoden 1960 jälkeen. (Kiviniemi 2006: 114–115.)

Mistä nimen sitten voi tunnistaa joko miehen- tai naisennimeksi? Joitain nimille tyypillisiä piirteitä on olemassa, mutta mitään ehdottomia sääntöjä tai selkeitä tuntomerkkejä ei ole. Nämä tyypilliset piirteetkin saattavat olla alun perin lainaa, sillä suurin osa etunimistöstämme on alkujaan vierasperäistä. Yksi yleensä pätevä tuntomerkki on nimen viimeinen kirjain: esimerkiksi *o*-loppuiset nimet ovat useimmiten miestennimiä. Tämä pätee monissa Euroopan kielissä vielä johdonmukaisemmin kuin suomessa, mutta myös suomalaisissa nimissä *o*-loppuiset naistennimet ovat harvinaisia. Niitä kuitenkin on, ja ikään kuin poikkeusta vahvistaakseen osa niistä on vielä todella suosittuja, esimerkiksi *Aino*, *Pirjo*, *Pirkko*, *Marjo* ja *Vuokko*. Nämä nimet ovat omakielisiä, ja niissä *o*-loppuisuus johdetaan siitä, että nimeen sisältyy jokin omakielinen ilmaus. Merkittävää on, että *o* viimeisenä kirjaimena on niin tyypillisesti miehennimen piirre, että monia näitä *o*-loppuisia naisten nimiä on voitu antaa myös pojille nimien yleisyydestä huolimatta. (Kiviniemi 2006: 116.)

⁵ Väestörekisterikeskuksen tiedoissa voi kuitenkin olla jonkin verran virheitä (etenkin 1800-luvun ja vuosisatojen vaihteen osalta): poikalapsi on saatettu merkitä tilastoihin tyttönä tai päinvastoin. Näin ollen tiedot nimenkantajan sukupuolesta eivät ole täysin luotettavat. Lisäksi on otettava huomioon, että nimipalvelun tiedoissa on myös muu kuin suomea äidinkielenään puhuva väestö, toisin kuin aineistossani.

Vastaavasti *a*-loppuisuus yhdistetään tyypillisesti naistennimiin – tämäkin pitää paikkansa vielä useammin monissa Euroopan kielissä kuin suomen kielessä (Kiviniemi 2006: 116). Suomessa on monia suosittujakin *a*-loppuisia miehennimiä kuten *Jukka*, *Pekka*, *Juha* ja *Mika*, eli tässäkin tapauksessa poikkeus vahvistaa sääntöä. Suurin osa *a*-loppuisista etunimistä on kuitenkin naistennimiä, ja monet naistennimet ovat *a*-loppuisia. Esimerkiksi 1900-luvun kymmenestä suosituimmasta ensimmäisestä etunimestä seitsemän on *a*-loppuisia (*Anna*, *Eeva*, *Ritva*, *Tuula*, *Eila*, *Leena* ja *Marja*), mutta loput kolme ovatkin sitten ”säännön” vastaisesti *o*-loppuisia (*Aino*, *Pirjo* ja *Pirkko*) (Ainiala yms. 2008: 231). Olen listannut seuraavaan taulukkoon hieman tarkemmin 1900-luvun 50 suosituinta ensimmäistä etunimeä loppuvokaalin perusteella.

Taulukko 1. 50 suosituinta tytönnimeä 1900-luvun alussa ja 1900-luvun lopussa viimeisen kirjaimen mukaan eriteltyinä (kpl).

	Suosituimmat ensinimet v. 1900–1959	Suosituimmat ensinimet v. 1960–1999
a-loppuiset nimet	31	32
i-loppuiset nimet	10	12
e-loppuiset nimet	3	1
o-loppuiset nimet	4	2
u-loppuiset nimet	2	2
konsonanttiloppuiset	-	1
yhteensä	50	50

Sekä 1900-luvun alussa että lopussa *a*-loppuisuus on hyvin yleistä suosituimmissa nimi-valinnoissa. Vuosina 1900–1959 suosituin naistennimi on *Anna* ja 10 suosituimman nimen listalle mahtuu vain kolme nimeä, joiden loppukirjain ei ole *a*-kirjain: toiseksi suosituin nimi *Aino* sekä *Pirkko* ja *Aune*. Sen sijaan vuosina 1960–1999 suosituin nimi on *Sari* ja kymmenen suosituimman nimen listalla on kolme muutakin *i*-loppuisia nimeä (*Päivi*, *Heidi* ja *Kirsi*) sekä *Anne* ja *Satu*, mutta listan alemmilla sijoilla *a*-loppuisia nimiä on vielä enemmän kuin 1900-luvun alun suosituimpien nimien listalla. Nämä 50 suosituinta nimeä riittävät 1900-luvun alussa noin 70 prosentille syntyneistä ja 1900-luvun lopulla noin 60 prosentille syntyneistä, joten voi siis todeta, että valtaosalla suomenkielisistä nai-

sista on *a*-loppuinen nimi. (Kiviniemi 2006: 40–41.) Näin ollen ei ole lainkaan yllättävää, että myös produktiiviset naisennimimuotit ovat yleensä *a*-loppuisia.

Omakieliset nimet jaetaan usein naisten ja miesten nimiin niiden sisällön tai merkityksen perusteella. Esimerkiksi kasvillisuuteen perustuvat nimet ovat useimmiten naistennimiä. Etenkin yleisesti tunnettujen kukkakasvien nimet näkyvät lähes poikkeuksetta ainoastaan naistennimissä (*Lilja, Ruusu, Vuokko*), ja samoin myös varpujen ja heinäkasvien nimityksiin liittyvät nimet (*Ritva, Taimi, Virpi*). Joidenkin lehtipuiden nimitykset ovat myös vakiintuneet naistennimiksi (*Kastanja, Pinja, Tuomi*), vaikka puiden olemukset eivät kovin naisellisia olekaan. Sen sijaan esimerkiksi luonnonilmiöihin liittyvät nimet ovat vakiintuneet tasapuolisesti miesten ja naisten nimiin: esimerkiksi *Tuuli* ja *Pilvi* ovat naistennimiä mutta toistaiseksi melko harvinainen *Myrsky* on tavallisempi miehennimenä. (Kiviniemi 2006: 122–124.)

Ei siis voi tehdä mitään yleistä sääntöä siitä, mikä on miehen ja mikä naisen nimi, vaan täytyy odottaa, kumman sukupuolen nimenä nimi yleistyy ja kummaksi se vakiintuu. Yksi syy, miksi nimi saattaa vakiintua jommankumman sukupuolen nimeksi, on se, että se muistuttaa muita samantyyppisiä nimiä, jotka ovat pääasiallisesti joko miehen tai naisen nimiä. Eero Kiviniemi (2006: 117–118) mainitsee esimerkkinä *Vanja*-nimen, joka on hänen mukaansa Suomessa käytössä sekä miehen että naisen nimenä mutta monissa muissa maissa tavallisempi naisennimenä, koska se on saanut tukea samantyyppisistä slaavilaisperäisistä naisennimistä kuten *Anja, Senja* ja *Tanja*.

Selvä ero tyttöjen ja poikien nimissä on se, että tytöille annetaan helpommin uusi ja harvinainen nimi kuin pojille. Poikalapsi saa yleensä perinteisen nimen suvun piiristä, mutta tytölle voi helpommin antaa jonkin uuden ja jopa jonkun mielestä oudolta kuulostavan nimen. Tämän voi päätellä esimerkiksi siitä, että tyttöjen nimiä on määrällisesti enemmän, tytöillä on aina ollut enemmän uniikinimiä ja tytöille annetuissa nimissä kalenterinimien osuus on pienempi kuin pojille annetuissa nimissä. Lisäksi kaikki muotisuuntaukset näkyvät ensin tyttöjen nimissä ja vasta paljon myöhemmin poikien nimissä. Esimerkiksi yhdysnimiä (*Anna-Liisa, Veli-Matti*) annettiin tytöille 1920-luvulta lähtien ja pojille vasta 1900-luvun lopulla; myös kolmetavuiset ensinimet yleistivät tyttöjen nimissä huomattavasti aikaisemmin kuin poikien nimissä.

2.5 Nimenmuodostusmuotit ja -mallit

Suomen kielessä uusia sanoja voidaan muodostaa johtamalla. Liittämällä sanavartaloon tietty pääte (esimerkiksi *-la*, *-mo* tai *-sto*) saadaan uusi sana, joka ilmaisee esimerkiksi paikkaa (*kana* -> *kanala*, *kammata* -> *kampaamo*, *kirja* -> *kirjasto*). Nominijohtimiksi kutsutaan sellaisia päätteitä, joita käyttämällä muodostetaan nomineja eli pääasiallisesti substantiiveja tai adjektiiveja. Tällaisia nominijohtimia ovat Ison suomen kieliopin mukaan esimerkiksi *-kko* (*aalto* -> *aallokko*), *-uri* (*metsä* -> *metsuri*), *-(i)nen* (*lika* -> *likainen*), *-isa* (*melu* -> *meluisa*) ja *-kas* (*halu* -> *halukas*). (ISK: 206, 215, 267, 282–283.)

Johtaminen tarkoittaa sanan muodostamista johtimien avulla ja on hyvin säännönmukaista. Se tapahtuu liittämällä kantasanaan jokin johdin, jolloin muodostuu johdos eli uusi lekseemi. Johtamista voi motivoida esimerkiksi uuden nimityksen tarve: nyky maailmassa etenkin uusille laitteille tarvitaan nimityksiä, joita voidaan muodostaa johtamalla. (ISK: 179.) Aina sananmuodostuksessa ei kuitenkaan ole kyse johtamisesta ja johdoksista, kantasanoista sekä johtimista, vaan voidaan puhua myös yleisemmin **muoteista**. Muottiin kuuluu sanavartalon loppu sekä tila vartaloainekselle, jonka ei tarvitse olla johtamisen tapaan leksikaalinen vartalo, vaan se voi olla deskriptiivinen äännejono tai muu fonologinen aines. Esimerkiksi *la*-päätteellä voidaan muodostaa monitavuisten, *la*-loppuisten nominien ryhmä (*kanala*, *formula*, *kynttilä*, *mukula*, *tukala*), jonka lekseemit muistuttavat toisiaan mutta joista kaikki eivät ole johdoksia. Ison suomen kieliopin mukaan muotti tarjoaa analogiaan perustuvan sananmuodostusmallin, jonka perusteella voi syntyä sekä uusia johdoksia että muitakin samanhahmoisia sanoja. (ISK: 172.)

Nimenmuodostus muistuttaa sananmuodostusta, ja käsitteenä muotti sopii myös uusien nimien muodostamiseen. Esimerkiksi tiettyä etunimimuottia käyttämällä muodostettu uusi nimi tunnistetaan ja hyväksytään ongelmitta etunimeksi, eikä usein ole epäilystä siitäkään, onko nimi miehen- vai naisennimi. *Aija*- ja *Anja*-etunimityypit ovat samalla etunimimuotteja: mikä tahansa (K)+V+*ija* -muotin tai (K)+V+*nja* -muotin mukainen ilmaus tunnistetaan yleensä etunimeksi, usein naisennimeksi, ellei kyseisellä ilmauksella ole homonyymiparia, jolloin kyseessä olisi lekseemi. Suomessa ei ole yhtäkään *Moija*- tai *Nonja*-nimistä henkilöä eli kyseiset ilmaukset eivät varsinaisesti ole (kenenkään) nimiä. Silti suuri osa suomalaisista todennäköisesti pitäisi niitä naisenniminä, koska ne kuuluvat

etunimimuottiin: ne muistuttavat esimerkiksi *Maija-* ja *Reija-*nimiä tai *Ronja-* ja *Pinja-*nimiä. Sen sijaan esimerkiksi *muija* ja *linja* lienevät monen mielestä ensisijaisesti jotain muuta kuin etunimiä.

Kyseistä ilmiötä voi kuvata myös termillä **nimenmuodostusmalli**. Esimerkiksi Sirkka Paikkala kirjoittaa nimenmuodostusmalleista väitöskirjassaan, jossa hän tutkii *nen-*päätteisten sukunimien yleistymistä. Paikkalan mukaan nämä *Virtanen-*tyypin nimet ovat syntyneet mallinmukaisesti, ja hän tarkoittaa mallinmukaisella nimellä yleisesti tunnetun sukunimimallin (*Virtanen-*tyypin nimissä luontosana + *nen-*pääte) mukaan muodostettuja uusia sukunimiä kuten *Järvinen*, *Lehtinen*, *Mäkinen* ja niin edelleen. Paikkala kirjoittaa, että tämän mallin aloittanutta nimeä on mahdotonta osoittaa eksaktisti, sillä ilmeisesti asiaan vaikuttivat samanaikaisesti useammat samantyyppiset nimet ja aikakauden muut, samaan suuntaan vaikuttavat arvot. (Paikkala 2004: 45, 75.)

Myös omassa tutkimuksessani on mahdotonta osoittaa, mikä nimi on ensimmäisenä aloittanut mallin. Uudet nimet on helppo erottaa vanhoista nimistä niiden ensiesiintymävuosien perusteella: jos nimi esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1800-luvun puolella, on kyseessä kiistatta vanhempi nimi kuin sellainen, joka esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1960-luvulla. On mahdollista, että tämä uudempi nimi on muodostunut vanhan nimen mallin mukaan, mutta tämä jää usein kuitenkin arvailun tasolle, sillä on vaikeaa todistaa, mistä mikäkin nimi on syntynyt. Mallinmukainen muodostuminen on kuitenkin monessa tapauksessa hyvin todennäköistä.

Aikaisemmin nimenmuodostusmalleja on tutkittu lähinnä paikannimitutkimuksessa (esim. Kiviniemi 1977: 7–9), mutta määritelmä sopii hyvin myös henkilönnimitutkimukseen, sillä sekä sukunimiä että etunimiä voidaan yhtä lailla muodostaa mallien mukaan. Esimerkiksi sellaisia 2000-luvulla ensimmäisen kerran annettuja nimiä kuin *Cenja*, *Cinja* ja *Fonja* voidaan pitää muotin- tai mallinmukaisesti syntyneinä: uusina niminä ne on todennäköisesti muodostettu jo olemassa olevan, tunnetun mallin mukaan.

3 Nimimuoti

3.1 Mitä muoti on?

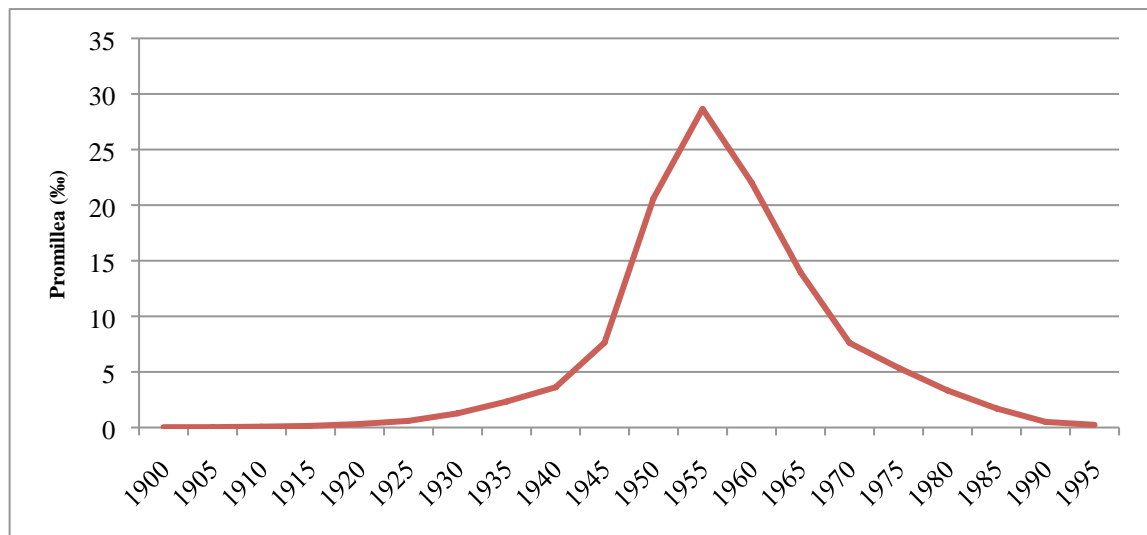
Georg Simmel kirjoittaa vuonna 1905 ilmestyneessä ja myöhemmin suomennetussa es- seessään *Muodin filosofia*, että muoti on yhtä aikaa sulautumista sosiaaliseen ryhmään ja yhtä aikaa pyrkimystä kohota esiin siitä. Tämä vastakohtaisuus ilmenee yhtäältä jäljitte- lynä, pysyväisyytenä sekä sosiaalisena kiinnittymisenä ja toisaalta erottautumisena ja yksilöllisyyden korostamisena. Muotia on olla samanlainen kuin muut mutta myös erilai- nen kuin muut. Simmel kirjoittaa, että sitominen ja erottaminen ovat ”tässä lähtemättö- mästi toisiinsa kietoutuneet perusfunktiot, joista molemmat, vaikka tai koska ne ovat tois- tensa loogisia vastakohtia, ovat toistensa toteutumisen ehtona”. (Simmel 1986: 23–27.) Nimenvalinnassa tämä muodin kaksijakoisuus näkyy esimerkiksi siinä, että usein, kun nimenantaja pyrkii valitsemaan mahdollisimman uudenlaisen, erilaisen nimen (pyrkii erottumaan joukosta), hän päätyykin antamaan senaikaisen muotinimen (sosiaalinen kiin- nittyminen).

Vastakohtaisuuden lisäksi muotiin liittyy olennaisesti sen vaihtuvuus. Muoti ei ole muotia, ellei se vaihdu säännöllisesti: mikään ei voi olla muodissa ikuisesti, vaan jossain vaiheessa ilmiön on harvinaistuttava, jotta se voi tietyn ajan jälkeen yleistyä jälleen ja nousta uudelleen muotiin. Syklisyys on olennaista muodille, kuten Sari Mustakallio kir- joittaa pro gradu -tutkielmassaan. Koska muodin avulla halutaan korostaa erilaisuutta, ilmiön yleistyminen saa yleensä aikaan sen hylkäämisen. (Mustakallio 1995: 9.)

Henkilönnimitutkimuksissa on usein tukeuduttu innovaatioteorioihin. Esimerkiksi Sirkka Paikkala lähestyy lisänimijärjestelmän modernisoitumista myös viestintäteoreettis- ten näkemysten pohjalta ja perustelee tämän siten, että ”henkilönnimien antaminen ja käyttö on yhteiskunnallista ja sosiaalista toimintaa, jossa vaikutteet leviävät joskus muo- tivirtausten tavoin” (Paikkala 2004: 51). Nimimuoti todellakin käyttäytyy monella tavoin aivan samalla lailla kuin mikä tahansa muu muotisuuntaus, ja uuden nimen yleistyminen muistuttaa uuden innovaation omaksumista. Sosiaalisen diffuusion teorian kehittäjä Eve- rett M. Rogers keskittyy tutkimuksissaan (1983) siihen, kuinka viestintä voi levittää ide- oita yhteisössä. Tarvitaan innovaatio, joka voi olla idea, tuote, tapa tehdä asioita tai vaik- kapa tietty etunimi tai etunimityyppi, sekä kanava, jonka kautta innovaatio leviää tietyssä

yhteisössä tiettyä aikana. Yleensä innovaation leviäminen voidaan kuvata innovaatiokäyrän avulla. Käyrä muistuttaa muodoltaan normaalijakaumaa. Sen mukaisesti Rogers jakaa innovaation omaksujat viiteen ryhmään: innovaattoreihin (2,5 %), varhaisiin omaksujiin (13,5 %), harkitsevaan enemmistöön (34 %), myöhäiseen enemmistöön (34 %) sekä vitkastelijoihin (16 %). (Rogers 1983: 11, 247.)

Eero Kiviniemen mukaan Rogersin teoriat ja innovaation leviämisen määritelmä sopivat myös uusien etunimien valinnan yleistymiseen, mutta erona muiden uudennostojen leviämiseen on erilaisten vaihtoehtojen määrä. Kun esimerkiksi jokin uusi keksintö tai laite yleistyy, tarjolla ei ole yhtä aikaa tuhansia, käytännöllisesti katsoen yhtä hyviä vaihtoehtoja. Sen sijaan uuden etunimen yleistyessä nimenantajalla on aina valittavanaan tuhansia erilaisia etunimiä. Siitäkin huolimatta uuden etunimen yleistymisen noudattaa innovaatiokäyrää: esimerkkinä *Eija*-nimen valinta ensimmäiseksi etunimeksi Suomessa 1900-luvulla (kaavio 1). Valitsijoita ei kuitenkaan voida luokitella samalla lailla viiteen ryhmään kuin muiden innovaatioiden omaksujia. Esimerkiksi viimeisiä omaksujia ei ole aiheellista kutsua vitkastelijoiksi, sillä aikaero varsinaisiin innovaattoreihin ja varhaisiin omaksujiin on yleensä 30–50 vuotta. Ei ole mahdollista, että nimenantaja vitkastelee eli pohtii nimenvaihtoa usean kymmenen vuoden ajan. Todennäköisempää on, että tällainen ”vitkastelija” nimeää lapsensa vanhempansa tai isovanhempansa mukaan. (Kiviniemi 2006: 171–172.)

Kaavio 1. *Eija*-nimen ajallinen suosionvaihtelu.

Muun muodin tavoin myös nimimuoti vaihtelee, sillä aivan kuin jonkin vaatekappaleen myös etunimen sosiaalinen status vaihtelee. Kunkin sukupolven nimenantajat tiedostamattakin välttelevät oman ikäluokkansa yleisimpiä nimiä ja pyrkivät valitsemaan uuden, erikoisen nimen – ja usein päätyvät toisistaan tietämättä antamaan lapsilleen paljolti samoja nimiä. Tämä johtuu niin sanotusta **sosiaalisesta vaistosta** eli siitä, että saman ikäluokan nimenantajat yleensä tiedostamatta pitävät samantyyppisiä nimiä kauniina, mukavan erikoisina ja lapselleen sopivina. (Kiviniemi 2004: 311.)

3.2 Etunimien suosio ja suosionvaihtelu

3.2.1 Etunimien ajallinen ja alueellinen suosionvaihtelu

Etunimien ajallinen suosionvaihtelu on hyvin luonnollista ja jopa vääjäämätöntä. Yleensä vanhempi ei halua antaa lapselleen nimeä, joka on ollut yleinen omalla tai omien vanhempien ikäpolvella, vaan monet pyrkivät antamaan nimen, joka on mahdollisimman henkilökuvaton. Siten ne nimet, jotka yhdistämme mielessämme oman ikäisiimme tai itseämme vanhempiin ihmisiin, jäävät yleensä nimivalinnan ulkopuolelle.

Jokaisella on usein jonkinlainen käsitys siitä, minkälaiset nimet ovat yleisiä milloinkin ja mitkä nimet kuuluvat useimmiten minkä ikäisille ihmisille. Tämä käsitys voi olla hyvinkin tarkka ja paikkansapitävä, mutta yllätyksenä saattaa tulla se, kuinka johdonmukaista etunimien ajallinen suosionvaihtelu on. Etunimien suosionvaihtelu nimittäin noudattaa samanlaisia lakeja kuin muidenkin uusien ja muodikkaiden ilmiöiden leviäminen, mikä näkyy sitä selvemmin, mitä suurempi aineisto on käsillä. Suosionvaihteluun vaikuttaa ennen kaikkea se, onko kyse ensimmäisestä etunimestä, jolla henkilöä yleensä kutsutaan, vai jälkimmäisestä etunimestä, jota ei juuri käytetä. Jälkimmäisten etunimien suosionvaihtelu on huomattavasti tasaisempaa kuin ensimmäisten etunimien, sillä vaikka jälkinimienkin suosio nousee ja laskee aaltomaisesti, suosion aallot ovat usein hyvin pitkiä ja loivia. Sen sijaan ensimmäisten etunimien suosionvaihtelussa aallot ovat yleensä lyhyitä ja joskus hyvinkin jyrkkiä. (Kiviniemi 1993: 39; Kiviniemi 2001: 215, 219.) Keskityn työssäni vain ensimmäisiin etunimiin, joten jatkossa tarkoitan (etu)nimillä juuri

ensimmäisiä etunimiä ja etunimien suosionvaihtelulla nimenomaan ensimmäisten etunimien suosionvaihtelua, ellen toisin mainitse.

Etunimien suosionvaihtelu on säännönmukainen ilmiö. Voidaan yleistää, että minkä tahansa suhteellisen yleisen nimen valinta noudattaa aaltomaista innovaatiokäyrää (Kiviniemi 2006: 172): nimi yleistyy ja saavuttaa suosionhuippunsa; kun se on todella yleinen, sitä ei anneta enää niin usein, jolloin suosiokäyrä alkaa laskea. Huipun jälkeen nimeä ei saateta antaa vähään aikaan juuri lainkaan tai jopa ei ollenkaan, kunnes huipusta on kulu-
nut tarpeeksi kauan aikaa ja nimi voi alkaa jälleen yleistyä.

Vaikka lähes kaikkien nimien suosio vaihtelee aaltomaisesti ja johdonmukaisesti, suosionvaihteluissa on kuitenkin eroja. Etunimen aseman lisäksi nimen suosionvaihteluun vaikuttaa se, onko kyseessä **perinteinen** vai **uusi nimi**. Uudet nimet yleistyvät usein samaan tapaan kuin muutkin innovaatiot, eli nimien ajallisen yleistymisen kuvaaja on tyypillinen innovaatiokäyrä (Kiviniemi 2006: 169). Hyvä esimerkki uudesta nimestä on *Eija*, joka tuli uutena tulokkaana etunimistöömme 1900-luvun alussa. Sivun 28 kaavio 1 kuvaa *Eija*-nimen ajallista suosionvaihtelua ensimmäisenä etunimenä 1900-luvulla. Kaavion käyrä on tyypillinen innovaatiokäyrä: nimi yleistyy ensin hiljalleen, sitten nopeammin, ja saavutettuaan huippunsa nimen suosio kääntyy nopeaan laskuun. Uusien nimien suosio nousee usein nopeammin ja suuremmaksi kuin perinteisten nimien, mutta uusien nimien suosio myös hupenee nopeasti, ja saattaa kulua useamman sukupolven ajan, ennen kuin nimi nousee uudelleen suosioon.

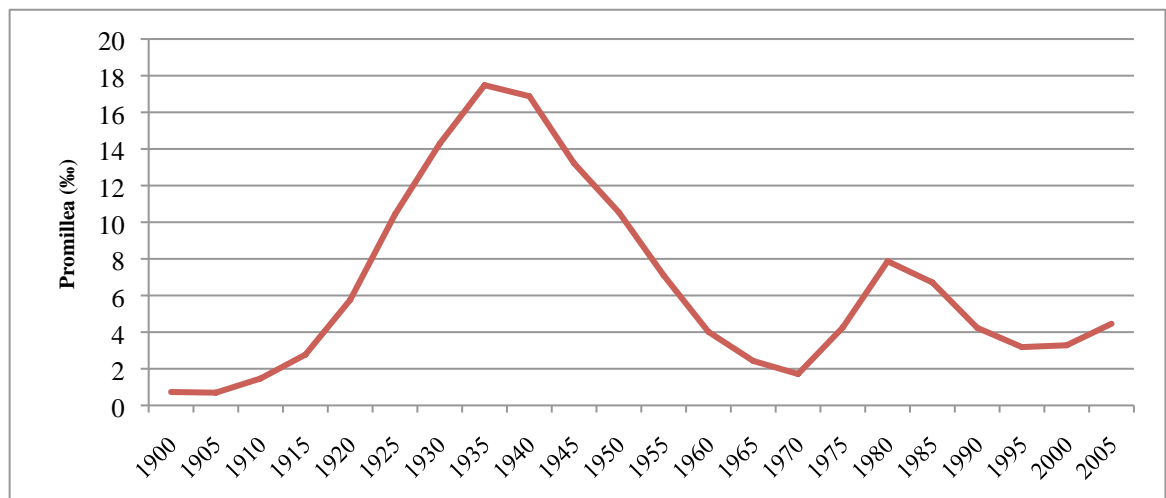
Perinteiset nimet sen sijaan ovat sellaisia, jotka ovat tuttuja nimenantajille jo monilta aiemmilta sukupolvilta. Perinteisten nimien suosio ei yleensä kasva yhtä suureksi kuin uusien nimien suosio, mutta sen vuoksi ne eivät myöskään täysin katoa nimivalinnoista. Perinteisten nimien suosio myös vaihtelee yleensä nopeammin kuin uusien nimien (Kiviniemi 2001: 215). Perinteinen nimi on esimerkiksi aineistoni *Maija*, joka ei missään vaiheessa ole ollut huippusuositettu nimi kuten edellä mainittu *Eija* mutta joka ei koskaan ole *Eijan* tavoin täysin jäänyt nimivalintojen ulkopuolelle (ks. kaavio 2 seuraavalla sivulla).

Suurin osa nimistöömme etunimistä on ajanjaksolla 1880–1999 yksihuippuisia, eli niillä on kyseisellä aikavälillä yksi suosionhuippu. Eero Kiviniemi on tutkinut 1900-luvun 450:tä yleisintä naistennimeä ja todennut, että niistä 75 prosenttia on yksihuippuisia nimiä ja 24 prosenttia kaksihuippuisia nimiä. Yksihuippuisia on hänen mukaansa selvästi

enemmän siksi, että nimen suosionhuippu on usein niin myöhäinen, ettei toinen huippu vuoteen 1999 mennessä olisikaan mahdollinen. (Kiviniemi 2006: 177.)

Myös oman aineistoni nimistä kaikki muut paitsi *Maija* ovat yksihiippuisia nimiä. Yleisesti ottaen kaksihiippuisista nimistä suurin osa on sellaisia, joilla huippujen väli on yli sata vuotta. Sadan vuoden aikana nimi on ehtinyt unohtua: suurin osa nimenantajista ei tunne monia yli sata vuotta sitten syntyneitä ihmisiä, joten vaikka nimi olisi tuolloin ollut todella yleinen, se ei sata vuotta myöhemmin muodosta nimenantajien mielessä juurikaan henkilömielikuvia. Näin ollen nimellä on hyvät mahdollisuudet yleistyä jälleen. Tällaisia nimiä, joiden suosionhuippujen väli on yli sata vuotta, ovat esimerkiksi 2000-luvun muotiniimet *Emma*, *Amanda* ja *Emilia*. Seuraavaksi yleisintä on, että nimen suosionhuippujen väli on sata vuotta, kuten nimillä *Johanna*, *Tiina* ja *Viivi*. Lopuilla kaksihiippuisilla nimillä huippujen välit ovat 50–90 vuotta, yleensä kuitenkin 80–90 vuotta, kuten 1980-luvun muotiniimillä *Laura*, *Jenni* ja *Niina*. Kaikkein lyhyin väli naisten yleisimmissä nimissä on Eero Kiviniemen mukaan *Maijalla*, jonka suosionhuiput ovat 1930-luvulla ja 1980-luvulla. (Kiviniemi 2006: 179.)

Maija-nimen huippujen väli on siis vain noin 50 vuotta. Nimi on suosituimmillaan 1930-luvulla, ja vaikka suosio lähtee 1980-luvulla yllättäen uudelleen nousuun, suosioikäyrä ei nouse yhtä korkealle (kaavio 2). Tämä onkin odotuksenmukaista kaksihiippuisten, perinteisten nimien kohdalla. Nimen suosio ei ole edelleenkään laskussa, vaan vaikuttaa siltä, että 2000-luvulla nimi kasvattaa jälleen suosiotaan.

Kaavio 2. *Maija*-nimen valinta ensimmäiseksi etunimeksi vuosina 1900–2009.

Etunimien ajallinen suosionvaihtelu on vääjäämätön, luonnollinen ilmiö, joka kuuluu olennaisesti etunimistöön. Viime vuosikymmeninä nimimuodin vaihtelu on kuitenkin nopeutunut (Kiviniemi 1993: 45), mikä saattaa johtua ainakin osittain siitä, että vuoden suosituimpien nimien listat ovat helpommin saatavilla. Kuka tahansa voi etsiä käsiinsä viime vuoden 50 suosituimman etunimen luettelon internetistä ja halutessaan vältellä näiden nimien antamista lapselleen. Kun tähän vielä yhdistetään se, että nykyään arvostetaan entistä enemmän ainutlaatuista, yksilöllistä nimeä (ks. luku 3.3), ei ole mikään ihme, että nykyisin nimimuoti muuttuu nopeasti.

Etunimien ajallinen suosionvaihtelu on helpompi huomata kuin alueellinen suosionvaihtelu. Etenkin nykyään alueellista suosionvaihtelua esiintyy melko vähän, mikä johtuu siitä, että tieto siirtyy nykyään nopeammin kuin esimerkiksi 1900-luvun alkupuolella, jolloin viestintätavat eivät olleet niin nopeat ja kehittyneet kuin nykyään. 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa nimien suosiossa saattoi olla suuriakin eroja eri alueiden välillä. Esimerkiksi *Antti*-nimen valinnassa oli huomattavia eroja Itä- ja Länsi-Suomen välillä 1800-luvun lopulla: Pohjois-Karjalan läänissä *Antti*-nimen sai vuosisadan loppupuolella lähes joka kymmenes poika, mutta esimerkiksi Turun ja Porin läänissä nimen suosio jäi silloin alle yhden prosentin. Nykyään erot ovat tasoittuneet, vaikka edelleenkin koko maan kärkinimi ei välttämättä ole kärkinimi joka puolella Suomea. Alueellisia eroja siis on jonkin verran, mutta olennaista on, että nimen suosionmuutosten suunta on alueiden välillä sama. (Kiviniemi 2006: 168–170.)

3.2.2 Nimien suosio ja erilaisten nimien määrän kasvu

Aiemmissa suomalaisissa etunimitutkimuksissa suosionvaihtelu on useimmiten määritelty siten, että kunakin vuonna syntyneistä lapsista on laskettu kyseisen nimen saaneiden määrä. Mitä suurempi prosenttiosuus on, sitä suosittumasta nimestä on kyse. Nimi on luokiteltu harvinaiseksi, jos sen on saanut vuoden aikana vain hyvin pieni osuus syntyneistä lapsista.

Eero Kiviniemi on laajaan aineistoon pohjautuvan tutkimuksensa perusteella tullut siihen tulokseen, että uusvanhan nimen aikaisempi suosio vaikuttaa siihen, kuinka suureksi nimen uusi suosio kasvaa. Kiviniemi kirjoittaa, että usein pätevä säännön mukaan etunimestä ei voi tulla läheskään yhtä yleistä, jos se on aikaisemmin ollut hyvin yleinen.

Heti perään hän kuitenkin kyseenalaistaa säännön toteamalla, että syy tähän ilmiöön saattaa olla vain ero kärkinimien yleisyydessä ennen ja nyt. (Kiviniemi 2006: 205–206.)

Itse kyseenalaistaisin etunimien suosion määritelmän tällaisessa yhteydessä. Kuten aikaisemmin luvussa 2.2 olen kirjoittanut, erilaisten etunimien määrä on kasvanut merkittävästi viime vuosikymmenien aikana. Siis valikoima, josta nimet valitaan, on huomattavasti suurempi nykyään kuin esimerkiksi 1800-luvun lopulla. Jos esimerkiksi vuosittain *I(i)da*-nimen saaneiden osuus on suurempi 1800-luvun loppupuolella kuin 2000-luvun alussa, ei mielestäni vielä voi yksiselitteisesti sanoa, että nimi olisi ollut suosittumpi silloin kuin nykyään tai että nimen nykyinen, vähäisempi suosio johtuisi suoranaisesti siitä, että nimi on edellisen suosionhuippunsa aikana ollut todella yleinen. Ilmiötä kannattaisi mielestäni tarkastella siltä kannalta, kuinka suuresta valikoimasta esimerkiksi *I(i)da*-nimi on valittu 1800-luvulla ja 2000-luvulla.

Todennäköisyyslaskentaa voi joiltain osin soveltaa nimervalintaan. Kuinka todennäköistä on, että esimerkiksi vuonna 1950 tai vuonna 2000 syntynyt tyttö saa *ija*-loppuisen tai *nja*-loppuisen etunimen? Klassisen todennäköisyyslaskennan periaatteen mukaan oletetaan, että perusjoukko on äärellinen ja että kaikki alkeistapahtumat esiintyvät yhtä usein eli ovat symmetrisiä (Holopainen – Pulkkinen 2006: 103). Etunimitutkimuksessa todennäköisyyttä kunkin nimen valinnalle ei voi laskea etukäteen: ei voi tietää, kuinka monta erilaista nimeä vuoden aikana annetaan. Jälkikäteen kuitenkin tiedetään kaikki vuosittain annetut nimet, jotka siis muodostavat äärellisen perusjoukon. Alkeistapahtumat ovat symmetrisiä, kun oletetaan, että kaikki nimivalinnat ovat yhtä todennäköisiä. Suotuisat alkeistapahtumat ovat esimerkiksi kaikki sinä vuonna annetut *Aija*-tyypin tai *Anja*-tyypin nimet.

Vuonna 1950 on annettu 1 615 erilaista tytönimeä, joista 1 226 ensimmäisiksi etunimiksi. Vastaavasti vuonna 2000 on annettu 3 652 erilaista tytönimeä ja niistä 2 374 ensimmäisiksi etunimiksi. Todennäköisyys, että vuonna 1950 syntynyt tyttö saa ensimmäiseksi etunimeksi *ija*-päätteisen nimen on $21 / 1\,226$ eli noin 1,7 prosenttia, ja todennäköisyys saada kyseisenä ajankohtana *nja*-päätteinen ensimmäinen etunimi on $14 / 1\,226$ eli noin 1,1 prosenttia. Vastaavasti todennäköisyys saada vuonna 2000 *ija*-päätteinen nimi on $9 / 2\,374$ eli noin 0,4 prosenttia ja todennäköisyys saada *nja*-päätteinen nimi vuonna 2000 on $18 / 2\,374$ eli noin 0,8 prosenttia. Eli vaikka *nja*-päätteisiä nimiä annetaan vuon-

na 2000 lähes yhtä paljon kuin *ija*-päätteisiä nimiä vuonna 1950, todennäköisyys saada *nja*-päätteinen nimi vuonna 2000 on selvästi pienempi kuin todennäköisyys saada *ija*-päätteinen nimi vuonna 1950.

Erilaisten nimien määrä on edelleen kasvussa. Luku on kasvanut merkittävästi vuoden 2000 jälkeen ja on nykyään noin 4 000 (Kiviniemi 2006: 33). Erilaisia valintoja tehdään siis 2000-luvulla huomattavasti enemmän kuin esimerkiksi viime vuosisadan alkupuolella. Tämä näkökulma olisi syytä ottaa huomioon suosionvaihtelututkimuksissa.

3.3 Yhteisöllisyydestä yksilöllisyyteen

Nimervalinta on nykyään hyvin erilaista kuin esimerkiksi yli sata vuotta sitten. 1800-luvulla oli tavallista antaa lapselle jokin tuttu nimi suvun piiristä tai vaikkapa naapurustosta. Ei ollut olemassa nimikirjoja, joista olisi voinut etsiä hyviä nimiä lapselle, tai internetiä, jonka avulla olisi saanut tietoa viimeisimpien vuosien kärkinimistä. Erilaisten nimien määrä oli silloin merkittävästi pienempi kuin nykyään, ja etunimien suosioden vaihtelut olivat ajallisesti hitaampia ja alueellisesti suurempia. Ei ollut mitenkään tavatonta eikä sitä pidetty pahana, jos lapsella oli lukuisia kaimoja lähiympäristössään. Sama nimi vain lisäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Nykyään asenne on muuttunut, ja kaimoihin suhtaudutaan hyvin eri tavalla – usein kielteisesti. Internetin nimikeskustelupalstoja⁶ lukemallakin käy ilmi, että monien mielestä nimi on kiistatta hyvä, kunhan se on riittävän harvinainen, ja suosittua nimeä sen sijaan pidetään yleensä huonona. Näin on siitäkkin huolimatta, että vuoden kärkinimien saaneiden osuus on nykyään verrattain pieni. Lukiessani verkkokeskusteluja, joissa etsitään hyvää nimeä lapselle, olen törmännyt usein kriteeriin, että hyvällä nimellä saa olla vain tietty määrä haltijoita, esimerkiksi enintään sata kaimaa. Muuten nimi hylätään. Tosin tällaisiin keskusteluihin usein osallistuu juuri tietynlaisia henkilöitä – sellaisia, jotka nimenomaan etsivät erikoista nimeä lapselle.

1970-luvulle asti 10 yleisintä ensimmäistä etunimeä eli ensinimeä on riittänyt noin kolmasosalle vuosittain syntyneistä lapsista sekä tyttöjen että poikien osalta. Samanimi-

⁶ Esimerkiksi vauva.fi ja kaksplus.fi.

syys oli yleisintä 1960–1970-luvuilla, jolloin sata yleisintä nimeä kattoi parhaimmillaan jopa 90 prosenttia vuosittain syntyneistä lapsista. Tätä samanimisyyden kulta-aikaa edustavat esimerkiksi nimi *Mika*, jonka sai noin 7 prosenttia vuonna 1969 syntyneistä pojista, sekä tyttöjen nimissä *Sari*, jonka suosio vuonna 1966 oli noin 7,4 prosenttia. Samanimisyys siis saavutti huippunsa 1960- ja 1970-lukujen taitteessa ja on ollut laskussa siitä asti. 2000-luvulla vuoden kärkinimen saaneiden osuus on enää kaksi prosenttia tai alle. Tyttöjen nimissä samanimisyys on vähentynyt vielä merkittävämmiin kuin poikien: 1960-luvun puolivälissä vuoden viisi suosituinta tyttönimeä kattoivat viidenneksen vuosittain syntyneistä tytöistä, mutta nykyään viittä kärkinimeä kantaa vain alle kymmenen prosenttia samana vuonna syntyneistä tytöistä. Osuus on edelleen laskussa. Ainutlaatuiset, harvinaiset nimet vaikuttaisivat siis olevan muodissa etenkin tyttöjen nimissä. (Kiviniemi 2006: 24–25, 63; VRK.)

Erilaisten nimien määrän kasvu (ks. luku 2.2) ja uusien nimien metsästys ovat vaikuttaneet samanimisyyden vähenemiseen, mutta syitä voi olla useita. Lapsen saamiseen suhtaudutaan nykyään eri lailla kuin esimerkiksi parisataa vuotta sitten. Perheessä voi nykyisin olla vain yhdestä kahteen lasta, kun aikoinaan monilapsiset perheet ovat olleet tavallisempia. Kun lapsia on vain yksi, lapsen nimikin on aivan toisella lailla merkityksellinen. Toisaalta yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta ei enää yleisesti arvosteta samalla lailla, vaan tärkeää on olla ennen kaikkea ainutlaatuinen yksilö, ja useiden kaimojen olemassaolon voi mahdollisesti ajatella vähentävän henkilön yksilöllisyyttä.

Tämä ajattelutapa tosin saattaa johtua siitä, että viime vuosien nimenantajasukupolvi on itse syntynyt samanimisyyden huipun aikana ja elänyt varmasti useiden kaimojen keskellä. Mahdollisesti siksi he haluavat tiedostamattaankin välttää yleisimpien nimien antamista. Jos nykyajan nimenantajan luokalla on aikoinaan ollut viisi *Mika*-nimistä ja kuusi *Sari*-nimistä, on vain luonnollista, että hän haluaa oman lapsensa olevan niin sanotusti ainoa laatuaan.

Eero Kiviniemen mukaan tämä etunimien valinnassa viime vuosikymmenien aikana tapahtunut muutos on suurin ja nopein muutos etunimistössämme noin sataan vuoteen. Kuten on tavallista, myös tämä mullistus nimenannossa kuvastaa maailmamme muuttamista sekä muutoksia arvoissa ja aatteissa. Mutta kuten Kiviniemikin painottaa, on tärke-

ää muistaa, että tämä muutos ei välttämättä ole lopullinen. Kunkin ajan nimenantajien sukupolven oma etunimistö on muutoksen tärkeä vaikuttaja. (Kiviniemi 2006: 65–66.)

Kun 2000-luvun sukupolvi on saanut paljon erikoisia, harvinaisia nimiä, he ehkä haluavatkin parin vuosikymmenen päästä antaa omalle jälkipolvelleen mahdollisimman tavallisia, yleisiä nimiä, joita ei tarvitse tavata kenellekään ja jotka luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Mielestäni ei olisi lainkaan yllättävää, jos tämä erikoisuuden ja uniikinimien tavoittelu olisikin vain vuosituhannen vaihteeseen kuuluva, ohimenevä ilmiö.

4 *Aija*-tyypin yleistyminen ja nimien suosionvaihtelu

Tässä luvussa analysoin aineistoani *Aija*-tyypin osalta. *Aija*-tyypin nimiä on aineistossani yhteensä 46 kappaletta, jotka erottelen 11 yleiseksi nimeksi ja 35 harvinaiseksi nimeksi. Yleisinä niminä pidän niitä, jotka on annettu ensimmäisiksi etunimiksi vuoden 1999 loppuun mennessä vähintään 1 000 kertaa. Ero harvinaisiin nimiin on suuri, sillä niistä yleisimmällä (*Feija*) vastaava luku on 58.

Luokittelen nimet ensin ensiesiintymiensä ja sitten äänteellisen rakenteensa mukaan. Ensiesiintymien yhteydessä taulukoin myös nimien suosionhuiput. Luokittelun jälkeen siirryn tarkastelemaan ensin yleisiä nimiä ja sitten harvinaisia nimiä. Yleisien nimien kohdalla tutkin nimien taustaa ja suosionvaihteluja, ja harvinaisten nimien kohdalla pohdin, miten nimi on muodostettu ja mitä nimistä sanotaan esimerkiksi nimikirjoissa. Lopuksi käsittelen ns. käyttämättömiä nimiä eli sellaisia *Aija*-tyyppiin sopivia potentiaalisia nimiä, joita ei Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan ole annettu kertaakaan. Puhun myös *ia*- ja *ya*-päätteisistä nimistä (kuten *Maia* ja *Maya*) sekä *Aija*-tyypin suosios-
ta 2000-luvulla.

4.1 *Aija*-tyypin nimien luokittelua

4.1.1 Ensiesiintymät ja suosionhuiput

Esittelen nimien ensiesiintymät taulukoissa 2–4. Niistä näkee, milloin nimi esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran. Käsittelen nimet siinä järjestyksessä, jossa ne esiintyvät aineistossani ensimmäisen kerran: ensin vanhat nimet, joiden ensiesiintymät osuvat vuosiin 1870–1904 (taulukko 2), sitten vuosina 1905–1929 ensi kerran esiintyvät nimet (taulukko 3) ja lopuksi uusimmat nimet, jotka on annettu ensimmäisen kerran 1900-puolivälin jälkeen (taulukko 4). Yleiset nimet on lihavoitu. Taulukot perustuvat kahteen aineistooni, jotka yhdessä kattavat vuodet 1870–2009.

Vuosiluku on pyöristetty alaspäin: jos nimen ensiesiintymä osuu viisivuotiskaudelle 1900–1904, on sen ensiesiintymävuodeksi merkitty vuosi 1900. Yhtä lailla nimien suosionhuippuvuodeksi on merkitty kyseisen kauden ensimmäinen vuosi. Suosionhuipulla

tarkoitin myös harvinaisten nimien kohdalla sitä vuotta (eli sitä viisivuotiskautta), jolloin nimi saa maksimiarvonsa aineistossani. Jos nimi on todella harvinainen, tätä taulukkoon merkittyä vuotta ei varsinaisesti voi pitää suosionhuippuna, mutta se on kuitenkin ajankohta, jolloin nimi on ollut yleisimmillään. Jätän suosionhuippukohdan tyhjäksi siinä tapauksessa, jos nimellä on vain alle kolme kantajaa tai jos nimi on annettu useampana ajankohtana 1–2 kertaa.

Taulukko 2. *Aija*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1870–1904.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistossa yhteensä
Fiija	1870	-	7
Maija	1870	1935 & 1980	24 004
Viija	1890	-	10
Aija	1890	1955	2 152
Eija	1890	1955	22 967
Tuija	1890	1960	13 655
Taija	1895	1975	1 887
Miija	1900	1975	35
Veija	1900	1965	33
Kaija	1900	1945	16 511
Reija	1900	1960	1 807
Seija	1900	1945	27 519

Ennen vuotta 1904 aineistossa esiintyneistä nimistä suurin osa on yleisiä nimiä. Tämä tosin saattaa johtua siitä, että Väestörekisterikeskuksen tiedot ovat puutteellisia 1800-luvun lopun ja aivan 1900-luvun alun osalta. Koska yleisillä nimillä on enemmän nimenkantajia kuin harvinaisilla nimillä, on todennäköisempää, että yleiset nimet ovat edustettuina myös näiden varhaisten vuosien osalta.

Aineiston ensimmäisillä vuosikymmenillä esiintyy kuitenkin myös muutama harvinainen nimi. *Fiija* on vanha nimi, joka *Maijan* ohella esiintyy jo aineistoni ensimmäisellä viisivuotiskaudella 1870–1874. Samantapainen nimi *Viija* esiintyy myös jo 1800-luvun puolella. *Fiija*-nimeä on annettu tasaisesti 1900-luvun loppuun asti, mutta yhdellekään viisivuotiskaudelle ei osu enempää kuin yksi nimenkantaja. Sen sijaan *Viija*-nimisistä

suurin osa on syntynyt 1900-luvun alussa. Vuosina 1950–1990 nimeä ei ole annettu kertaakaan, 1990-luvun alussa kerran ja vuonna 2001 kerran.

Miija on annettu vuoden 1999 loppuun mennessä yhteensä 33 kertaa sekä kerran vuosina 2007 ja 2008. Nimellä on selkeä suosionhuippu, joka ajoittuu 1970-luvun lopulle – todennäköisesti samoihin aikoihin *Miia*- ja *Mia*-nimien kanssa, mutta palaan tähän aiheeseen luvussa 4.4.

Taulukko 3. *Aija*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1905–1929.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistossa yhteensä
Paija	1905	-	3
Raija	1905	1945	27 161
Saija	1905	1975	3 860
Soija	1905	-	11
Keija	1910	-	6
Leija	1910	1920	51
Freija	1915	2005	21
Piija	1915	1955 & 1965	16
Teija	1915	1960	7 484
Fraija	1920	-	1
Neija	1920	1925	20
Feija	1925	1950	58
Jeija	1925	-	1
Kiija	1925	-	3
Laija	1925	1925	5
Meija	1925	1990	53
Ruija	1925	-	4

Vuosina 1905–1929 aineistoni erilaisten *Aija*-tyypin nimien määrä kasvaa 17 uudella nimellä. Esimerkiksi 1920-luvun lopulla esiintyy jopa kuusi uutta nimeä, mikä on enemmän kuin minään muuna viisivuotiskautena. Näistä kuudesta nimestä ainoastaan *Feija* ja *Meija* saavat jonkin verran kannatusta 1900-luvun aikana. *Meija*-nimisistä noin 17 prosenttia (9/53) on syntynyt 2000-luvulla.

Myös 1910-luvun alussa ensimmäisen kerran esiintynyt *Leija* on 1900-luvulla selkeästi yleisempi nimivalinta kuin monet muut *Aija*-tyypin harvinaiset nimet. Muut vuosina 1905–1929 ensimmäisen kerran annetut nimet ovat jääneet hyvin harvinaisiksi. Esimerkiksi *Fraija*- ja *Jeija*-nimillä on aineistoni mukaan vain yhdet nimenkantajat. *Piijaa*, *Kiijaa* ja muita *iija*-päätteisiä nimiä käsittelen tarkemmin luvussa 4.4.1.

Taulukko 4. *Aija*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1930–1999.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistossa yhteensä
Iija	1930	1935	16
Naija	1930	-	1
Kseija	1935	-	1
Toija	1935	-	2
Vaija	1940	-	1
Sveija	1940	-	1
Peija	1940	-	4
Daija	1945	-	1
Jaija	1950	-	1
Heija	1955	-	3
Joija	1965	-	2
Riija	1965	1980	8
Tiija	1965	1970 & 1985	24
Roija	1970	-	2
Graiija	1975	-	1
Beija	1985	-	1
Haija	1985	-	1

Taulukossa 4 on vain harvinaisia nimiä, sillä kaikkien yleisten nimien ensiesiintymät ovat ennen vuotta 1930. Taulukon nimistä erottuvat *Iija* ja *Tiija*, jotka ovat selvästi muita yleisemmät. *Iija*-nimen saa 1930-luvun lopussa kolme lasta, joten varsinaisesta suosionhuipusta ei ole kyse – etenkin kun ottaa huomioon, että nimi annetaan kaksi kertaa esimerkiksi sekä 1980-luvun alussa että lopussa. *Tiija* sen sijaan on suosittu samoihin aikoihin

kuin samantapainen *Tiina* eli 1970- ja 1980-luvuilla (Saarikalle – Suomalainen 2007: 383). Muilla taulukon 3 nimillä on vain muutama nimenkantaja.

1940-luvun alkupuolelle asti uusia nimiä annetaan melko tasaisesti, mutta 1900-luvun puolivälin aikoihin uusien nimien antaminen tuntuu harvenevan. On vaikea osoittaa selkeää rajaa, jonka jälkeen uusia nimiä ei juuri anneta, sillä esimerkiksi vielä 1960-luvulla uusia esiintymiä on kolme, mikä on keskimääräistä enemmän. Kuitenkin 1900-luvun loppua kohden uusien *Aija*-tyypin nimien antaminen selvästi vähenee, sillä viimeinen *Aija*-tyypin ensiesiintymä on nimellä *Haija* 1980-luvulla lopulla.

Suurimmalla osalla nimistä ensiesiintymä osuu 1900-luvun alkuun. Esimerkiksi 1920-luvulla on annettu useita uusia nimiä ensimmäisen kerran, ja samoihin aikoihin myös yleiset nimet ovat nousussa: neljä yleistä nimeä on suosituimmillaan 1940-luvun lopulla, ja 11 nimestä vain kahdella (*Taija* ja *Saija*) on suosionhuippu myöhemmin kuin 1960-luvun alussa. Voi siis todeta, että 1900-luvun alussa *Aija*-tyypin suosio nousee, ja vuosina 1940–1960 se saavuttaa huippunsa, minkä jälkeen tyypin suosio alkaa laskea. Vuosisadan lopulla *Aija*-tyyppi on kiistatta ohittanut huippunsa. Yleisiä nimiä sen enempää kuin harvinaisiakaan nimiä ei juuri anneta, kuten ei myöskään uusia nimityyppiin sopivia nimiä.

4.1.2 Nimien äänteellinen luokittelu

Taulukko 5. *Aija*-tyypin nimet luokiteltuina ensimmäisen vokaalin mukaan.

	Yleisiä nimiä	Harvinaisia nimiä	Yhteensä
aija-loppuiset	6	9	15
eija-loppuiset	4	13	17
iija-loppuiset	-	8	8
oija-loppuiset	-	4	4
uija-loppuiset	1	4	5
Kaikki nimet	11	35	46

Kuten taulukosta 5 näkee, suurin osa *Aija*-tyypin nimistä on *aija*- tai *eija*-loppuisia. Näitä nimiä on keskenään lähes yhtä paljon. Harvinaisissa nimissä suurin ryhmä on nimet, jois-

sa ensimmäinen vokaali on *e*, mutta yleisissä nimissä suurimman ryhmän muodostavat *aija*-loppuiset nimet. Suuri osa *aija*-loppuisista nimistä (noin 40 prosenttia) on yleisiä nimiä. Vastaavasti *eija*-loppuisissa nimissä yleisten nimien osuus on noin 24 prosenttia. Siis *eija*-loppuisia nimiä on enemmän, mutta *aija*-loppuisista suurempi osa on yleisiä.

Kolmella yleisimmällä *aija*-loppuisella nimellä (*Raija*, *Maija* ja *Kaija*) on myös yhteensä selvästi enemmän nimenkantajia kuin kolmella yleisimmällä *eija*-loppuisella nimellä (*Eija*, *Seija* ja *Teija*). Vaikka *aija*-loppuiset nimet ovat yleisempiä kuin *eija*-loppuiset, *Eija* on huomattavasti suosittu nimi kuin *Aija* (ks. taulukot 2–3 sivuilla 38–39).

Kolmanneksi eniten on *iija*-loppuisia nimiä, mutta ne ovat kaikki jääneet harvinaisiksi. Tämä ei ole yllättävää, sillä nimet on vaikea lausua erottaen vastaavista *iia*-loppuisista nimistä, mikä varmasti vähentää nimien suosiota.

Sen sijaan *uija*- ja *oija*-loppuisien nimien vähäinen suosio on vaikeampi selittää. Vain omakielinen *Tuija* on yleinen, muut todella harvinaisia. Kuulostavatko *oija*- ja *uija*-loppuiset nimet nimenantajien korvaan jollain lailla huonommalta kuin *aija*- ja *eija*-loppuiset nimet? Todennäköisesti nimien harvinaisuus johtuu siitä, että ei ole olemassa tarpeeksi suosittua nimeä, jonka mallin mukaan muutkin vastaavat nimet voisivat yleistyä. Ehkä *Tuija*-nimi ja sen suosio ei riitä siihen, että esimerkiksi samantapaiset *Ruija* tai *Suija* yleistyisivät.

Yhden nimen suosio ei siis ole välttämättä nostanut muita samanloppuisia nimiä suosioon. Kaikki mahdolliset muotimukaiset ilmaukset eivät ole käytössä etuniminä. Esimerkiksi *Reija* ja *Raija* ovat suosittuja, samoin *Seija* ja *Saija*, mutta *Ruija* ja *Suija* eivät. Myös *Maija* on todella yleinen, *Miija* on *iija*-loppuisista nimistä yleisin, eikä *Meijakaan* ole aivan harvinaisen, mutta *Moijaa* ei ole Väestötietokeskuksen nimipalvelun mukaan annettu kertaakaan. Palaan tähän aiheeseen luvussa 5.5.

Seuraavaksi esittelen taulukon 6, jossa olen eritellyt *Aija*-tyypin nimet niiden alkukirjaimien mukaan. Taulukosta näkee, kuinka monen nimen mikäkin alkukirjain aloittaa. Olen lisännyt taulukkoon myös kunkin kirjaimen kohdalle, kuinka monta haltijaa kyseisillä nimillä on yhteensä vuoden 2009 loppuun mennessä. Jos nimenkantajia on paljon, olen laittanut luvun perään sulkuihin harvinaisten nimien kantajien määrän.

Taulukko 6. *Aija*-tyypin alkukirjaimet ja nimenkantajat.

Alkukirjain	Yleisiä nimiä	Harvinaisia nimiä	Nimenkantajia
A	1	-	2 152
B	-	1	1
D	-	1	1
E	1	-	22 967
F	-	4	87
G	-	1	1
H	-	2	4
I	-	1	16
J	-	3	4
K	1	3	16 521 (10)
L	-	2	56
M	1	2	24 081 (88)
N	-	3	24
P	-	3	23
R	2	3	28 980 (14)
S	2	2	31 391 (12)
T	3	2	23 050 (26)
V	-	3	44

Yleisistä nimistä suurin osa on *t*-alkuisia, mutta *Taijan*, *Teijan*, *Tiijan*, *Tuijan* ja *Toijan* yhteenlaskettu osuus jää kuitenkin melko pieneksi: nimenkantajia on yhteensä vain hieman enemmän kuin *Eija*-nimellä yksinään. Selvästi eniten nimenkantajia on *s*-alkuisilla nimillä, mikä johtuu paljolti *Seijan* suuresta suosiosta. Myös *Raija*-nimisten yleisyys kasvattaa huomattavasti *r*-alkuisen *Aija*-tyypin nimen haltijoiden lukumäärää.

Alkukirjaimen suosiota voi mitata sillä, kuinka monen nimen alussa kyseinen kirjain on ja kuinka moni näistä nimistä on yleisiä. Mahdollisia vaihtoehtoja on yleensä viisi: *aija*-, *eija*-, *iija*-, *oija* ja *uija*-loppuiset nimet. Näin mitattuna kirjaimet *r* ja *t* ovat suosituimmat, sillä niillä on kaikki viisi nimeä edustettuna. Kirjain *s* on siis myös suosittu, kun taas *m*, *j*, *l* ja *k* ovat yllättävänkin epäsuosittuja – ottaen huomioon, että ne ovat yleisesti katsoen melko yleisiä alkukirjaimia etunimissä.

4.2 *Aija*-tyypin yleiset nimet: nimien tausta ja suosionvaihtelu

Tässä luvussa käsittelen *Aija*-tyypin yleisiä nimiä. Olen rajannut yleisiksi nimiksi ne, joilla on pääaineistossani vähintään 1 000 nimenkantajaa eli jotka on annettu vuoden 1999 loppuun mennessä ensimmäisiksi etunimiksi vähintään 1 000 kertaa. Yleisiä nimiä on yhteensä 11, ja ne ovat *Aija*, *Eija*, *Kaija*, *Maija*, *Raija*, *Reija*, *Saija*, *Seija*, *Taija*, *Teija* ja *Tuija*.

Otan nimet tarkasteluun siinä järjestyksessä, jossa ne esiintyvät aineistossani ensimmäisen kerran: ensimmäisenä tarkastelen vanhaa *Maija*-nimeä yksinään ja sen jälkeen käyn läpi muut nimet niiden ensiesiintymävuosien mukaisessa järjestyksessä. Sisällytän samaan alalukuun ne nimet, joiden ensiesiintymät aineistossa osuvat samoille vuosille.

Kaaviot perustuvat viisivuotisaineistoon, eli jokainen pylväs tai piste kaaviossa kuvaa viittä vuotta. Vaaka-akselin vuosiluku on aina kauden ensimmäinen vuosi: esimerkiksi akselin vuosi 2005 tarkoittaa vuosia 2005–2009.

4.2.1 *Maija*

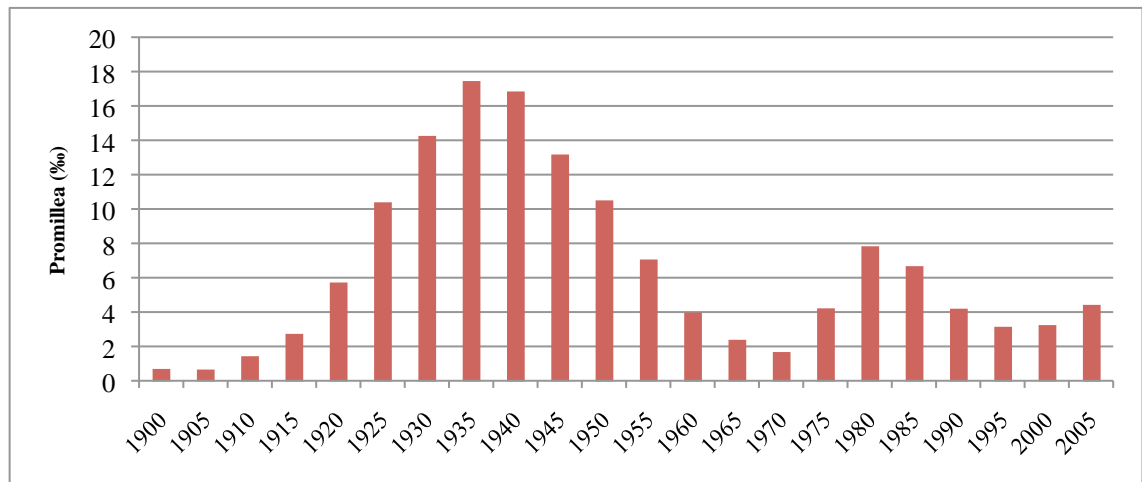
Ensimmäinen viisivuotiskausi aineistossani on 1870–74, ja *Maija* on harvinaisen *Fiijan* lisäksi tutkimistani nimistä ainoa, joka esiintyy jo tällä ajanjaksolla. On kuitenkin hyvä muistaa, että muitakin nimiä on saatettu antaa virallisiksi nimiksi jo tuolloin, mutta ne eivät välttämättä näy Väestörekisterikeskuksen aineistossa, joka sisältää tiedot vuonna 1965 elossa olleista ja sen jälkeen syntyneistä.

Maija ei ole ollut erityisen suosittu nimi 1800-luvun lopulla – ainakaan virallisena nimenä. *Maria* on ollut tuolloin todella suosittu nimi (Kiviniemi 1982: 204), joten on syytä olettaa, että vielä 1800-luvun lopulla *Maija* on ollut nimenantajille tuttu nimi ennemmin huippusuositun *Marian* kutsumanimenä kuin virallisena etunimenä. Nimikirjankin mukaan tällä *Marian* kansanomaisella muodolla oli vahva lempinimen leima vielä 1800-luvulla, mutta se yleistyi virallisena nimenä 1900-luvun alussa ja saavutti yleisimpien nimien kärkisijat 1930–1950-luvulla (Saarikalle – Suomalainen 2007: 231).

Maija on **ikivihreä** nimi. Ero Kiviniemen mukaan ikivihreiksi nimiksi voidaan kutsua sellaisia nimiä, jotka yltävät vuosittain koko maan osalta vähintään puolen prosentin yleisyyteen, kun lasketaan sekä ensimmäiseksi että jälkimmäiseksi etunimeksi annetut

nimet. Usein näin tasaisen yleiset nimet eivät missään vaiheessa ole huippusuosittuja, sillä yleensä jos nimi on jossain vaiheessa todella suosittu, sitä ei huipun jälkeen anneta vähään aikaan juuri lainkaan. Näitä ikivihreiksi kutsuttuja nimiä valitaan kuitenkin koko ajan. Suurin osa ikivihreistä nimistä on tyypillisiä jälkimmäisiä nimiä, kuten *Maria*, *Katariina* ja *Elina*, mutta on myös joitain enemmän ensinimiksi annettuja nimiä, kuten *Maija*, *Liisa* ja *Eeva*. (Kiviniemi 2006: 180.)

Ikivihreytensä lisäksi *Maija* erottuu muista *Aija*-tyypin nimistä siinä, että se on ainoa kaksihuippuinen nimi. Kaksihuippuisuudella tarkoitetaan sitä, että nimellä on kaksi suosionhuippua tutkittavan ajanjakson aikana (eli yleensä 1800-luvun lopun ja 2000-luvun alun välillä). Kaksihuippuisia nimiä on verrattain vähän, sillä tyypillisesti tarvitaan vähintään 100 vuotta, ennen kuin kerran suosittu ja huippunsa ohittanut nimi voi jälleen alkaa yleistyä. Esimerkiksi 2000-luvun kärkinimistä *Emma* ja *Aino* ovat tällaisia kaksihuippuisia nimiä, joiden edellinen suosionhuippu on ollut *Emmalla* 1800-luvun lopulla ja *Ainolla* 1900-luvun alussa. Eero Kiviniemen mukaan *Maijalla* on yleisistä naistennimistä lyhyin sykli: huippujen väli on vain noin 50 vuotta. (Kiviniemi 2006: 179.)

Kaavio 3. *Maija*-nimen ajallinen suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.

Maijan suosio ei laske kovin johdonmukaisesti 1980-luvun huipun jälkeen (kaavio 3), sillä nimi on edelleen 2000-luvulla melko suosittu ja nimen suosio näyttää olevan jälleen kasvussa. *Maija* on *Aija*-tyypin nimistä ainoa, joka löytyy 2000-luvulla suosituimpien nimien listalta: esimerkiksi vuonna 2007 *Maija* on 42:nneksi yleisin ensimmäinen nimi

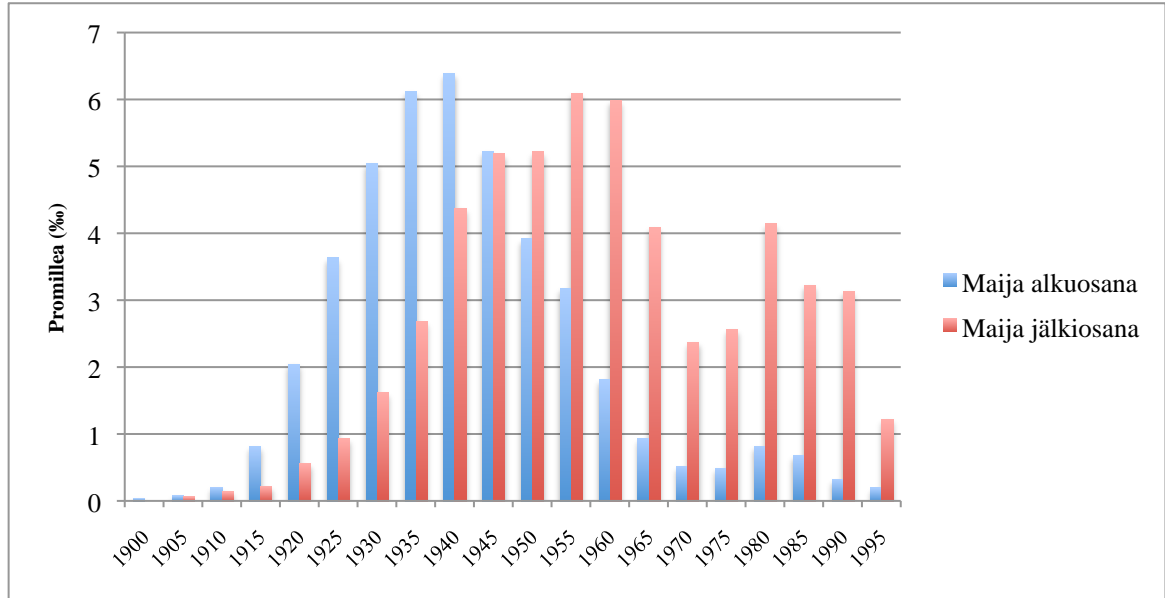
tyttöillä (VRK). Kuten todettua, nimen edellinen huippu on ollut 25–30 vuotta sitten. Esimerkiksi vuosina 1980–1981 *Maija* oli 35:nneksi suosituin tyttönimi (Kiviniemi 1982: 207). Usein, jos nimi on ollut yleinen nimenantajien tai heidän vanhempiansa sukupolvilla, se jätetään nimivalintojen ulkopuolelle, mutta ilmeisesti nykyiset nimenantajat eivät yhdistä *Maijaa* 25–30-vuotiaisiin aikuisiin vaan pitävät sitä hyvänä nimenä lapselle.

Vaikka *Maija* annetaankin useammin ensimmäiseksi kuin jälkimmäiseksi etunimeksi, se on yleinen myös jälkinimenä. Eero Kiviniemi on laskenut 1900-luvun yleisimmät jälkimmäiset etunimet naisilla, ja tällä listalla *Maija* on sijalla 44 jättäen taakseen esimerkiksi *Eveliinan* ja *Elisan* (Kiviniemi 2006: 103).

Maija on myös erityisen yleinen yhdysnimen osana. Suomessa yhdysviivallisia nimiä alettiin antaa 1800-luvun loppupuolella, jolloin nimityyppi ilmestyi myös Ruotsin ja Saksan viralliseen etunimistöön. Etenkin Ruotsista saatu malli on todennäköisesti vauhdittanut yhdysviivallisten nimien antamista Suomessa. Pitkään näitä yhdysnimiä annettiin vain tytöille, sillä poikien nimissä ne yleistyivät vasta 1900-luvun puolivälin jälkeen. Tyttöjen nimissäkin tyyppi yleistyi kunnolla vasta, kun yhdysviivallinen *Anna-Liisa* nousi suureen suosioon 1900-luvun alkupuolella. *Anna-Liisan* suosion myötä syntyi useita muita yhdysnimiä. Niiden osuus vuosittain annetuista nimistä oli suurimmillaan 1940–1950-luvuilla, jolloin joka kymmenes tyttölapsi sai ensi- tai jälkinimekseen yhdysnimen. Nykyään noin kaksi prosenttia vuosittain syntyneistä tytöistä saa yhdeksi nimekseen yhdysnimen. (Kiviniemi 2006: 80–81, 84.)

Maija on ollut yhdysnimien yleistymisestä asti suosittu sekä yhdysnimen alku- että jälkiosana. Kiviniemi on listannut yhdysnimet, jotka on 1900-luvulla annettu vähintään 200 lapselle yhdeksi etunimeksi. Nimiä on yhteensä 91, ja niistä 12:ssa on *Maija* joko alku- tai jälkiosana. *Maija* on harvinaisempi kuitenkin alkuosana, sillä tällaisia nimiä on vain 3: todella suosittu *Maija-Liisa* sekä hieman harvinaisemmat *Maija-Leena* ja *Maija-Riitta*. Näistä *Maija*-nimen sisältävistä yhdysnimistä *Maija-Liisan* jälkeen toiseksi suosituin on *Anna-Maija*. Näiden lisäksi on vielä melko suosittu *Ulla-Maija*, mutta loput *Maijan* sisältävät nimet on annettu 1900-luvulla alle 600 kertaa. (Kiviniemi 2006: 86, 88–89.)

Kutsun seuraavaksi niitä nimiä, joissa *Maija* on alkuosana, *Maija-Liisa*-tyypiksi, ja niitä nimiä, joissa nimi on jälkiosana, *Anna-Maija*-tyypiksi.

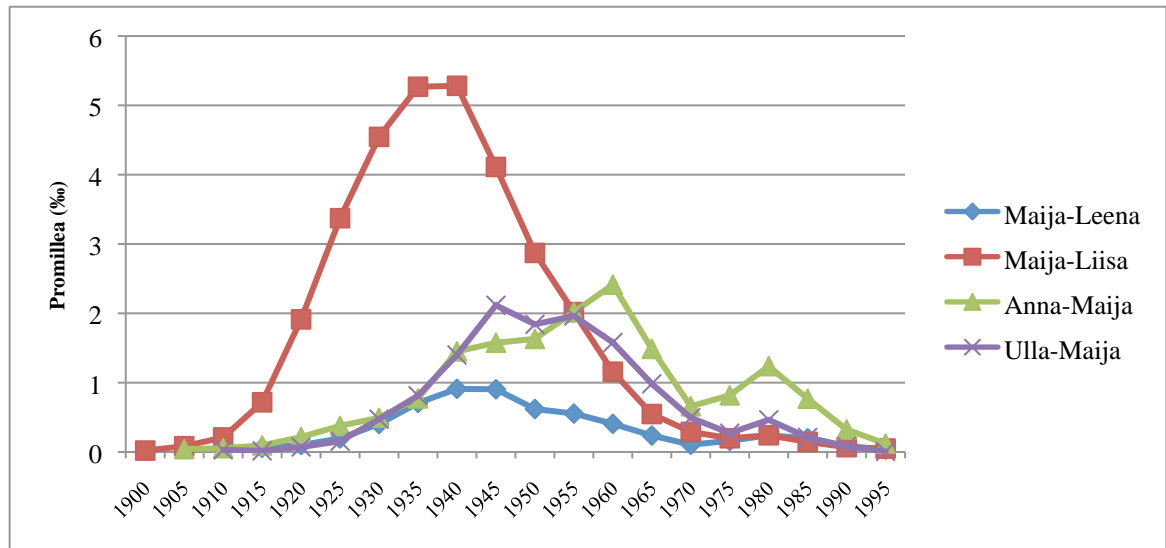
Kaavio 4. Ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla niiden yhdyksnimien osalta, joissa *Maija* on joko alkuosa (esim. *Maija-Liisa*) tai jälkiosa (esim. *Anna-Maija*).

Maija-Liisa-tyypin suosionvaihtelu noudattelee voimakkaasti *Maija-Liisan* suosiokäyrää (ks. kaavio 5 seuraavalla sivulla). *Maija-Liisa* on todella suosittu nimi; muita saman tyyppin nimiä on vähän, ja ne ovat verrattain harvinaisia. Sen sijaan *Anna-Maija*-tyypin erilaisia nimiä on huomattavasti enemmän, ja siksi tyyppin suosio kasvaa jälleen 1970-luvun lopulta lähtien. 1970-luvulla suosioon nousee sellaisia nimiä kuin *Hanna-Maija* ja *Sanna-Maija*, ja vuosisadan vaihteessa *Maija* on käytössä sellaisissa yhdyksnimissä kuin *Ella-Maija* ja *Iida-Maija*. Yhdyksnimen ensimmäinen osa siis vaihtuu vuosikymmenien aikana kulloisenkin nimimuodin mukana, mutta *Maija* tuntuu nimenantajien mielestä sopivan edelleen nimen jälkiosaksi.

Kaavion 4 nimitysyyppien suosiokäyrät noudattelevat jossain määrin *Maijan* suosiokäyrää: Ensimmäinen ja suurin suosionhuippu osuu 1900-luvun puoliväliin – tosin *Anna-Maija*-tyypillä huippu on hieman myöhemmin kuin *Maijalla* ja *Maija-Liisa*-tyypillä. Huipun jälkeen suosio lähtee yllättävän pian uudelleen nousuun, ja toinen mutta matalampi suosionhuippu osuu 1980-luvun alkupuolelle.

Kaavioon 5 olen laittanut neljän yleisimmän *Maija*-nimen sisältävän yhdyksnimen suosionvaihtelut 1900-luvun aikana. *Anna-Maijalla* on *Maijan* tavoin selkeästi kaksi suosionhuippua, joista jälkimmäinen osuu myös 1980-luvun alkuun. Muutkin kaavion 5 nimet yleistyvät hieman 1980-luvulla – vähiten *Maija-Liisa*, joka onkin ensimmäisen hui-

pun aikana näistä nimistä kiistatta suosituin. Vuosisadan vaihteessa kaikki neljä nimeä ovat melko harvinaisia nimivalintoja.

Kaavio 5. Yleisimpien *Maija*-nimen sisältävien yhdysnimien suosionvaihtelu 1900-luvulla.

Maija on siis ollut nimenantajille hyvin tuttu nimi ainakin 1800-luvun lopulta lähtien. Ikivihreänä ja kaksihuippuisena nimenä se on jatkuvasti mukana ”käyttönimistössä”, ja lisäksi nimen yleisyyttä ja tunnettuutta lisää sen suosio jälkimmäisenä nimenä ja mielestäni etenkin yhdysnimen osana.

Maija on monille tuttu nimi myös siksi, että sitä käytetään niin sanotusti yleisnimenä: *Maija Meikäläinen* on feminiininen vastine *Matti Meikäläiselle* ja kuvaa siten naispuolista keskivertokansalaista. Myös lukuisat fiktiiviset hahmot on nimetty tai suomennettu *Maija*-nimisiksi (*Maija Maitoparta*, *Maija Mehiläinen*, *Maija Poppanen*), joten *Maija* on tuttu nimi lähes jokaiselle lapsesta asti. On siis hyvin mahdollista, että nimi on toiminut mallina, jonka mukaan on muodostettu uusia samantapaisia nimiä.

4.2.2 *Aija, Eija, Tuija*

Nimet *Aija*, *Eija* ja *Tuija* näkyvät ensimmäisen kerran aineistossani 1890-luvun alkupuolella. Vuosina 1890–1894 *Aija* ja *Eija* on annettu kaksi kertaa ja *Tuija* kerran.

Nimikirjan mukaan (Saarikalle – Suomalainen 2007: 19) *Aija* kuuluu suomalaisiin naimisiin, joilla ei ole löydetty sisällöllistä merkitystä, vaan sen mallina lienee toiminut

samantapainen nimi *Eija*. Aineistoni perusteella on mahdotonta sanoa, kumpi nimistä tuli ensin tai kumpi on toiminut kumman mallina. *Eija* kylläkin alkaa yleistyä aikaisemmin ja sen suosio nousee korkeammalle kuin *Aijan*, mutta lähes yhtä vanhoista nimistä lienee kyse. Tosin on luultavaa, että *Eijan* suosio on vaikuttanut *Aijan* yleistymiseen.

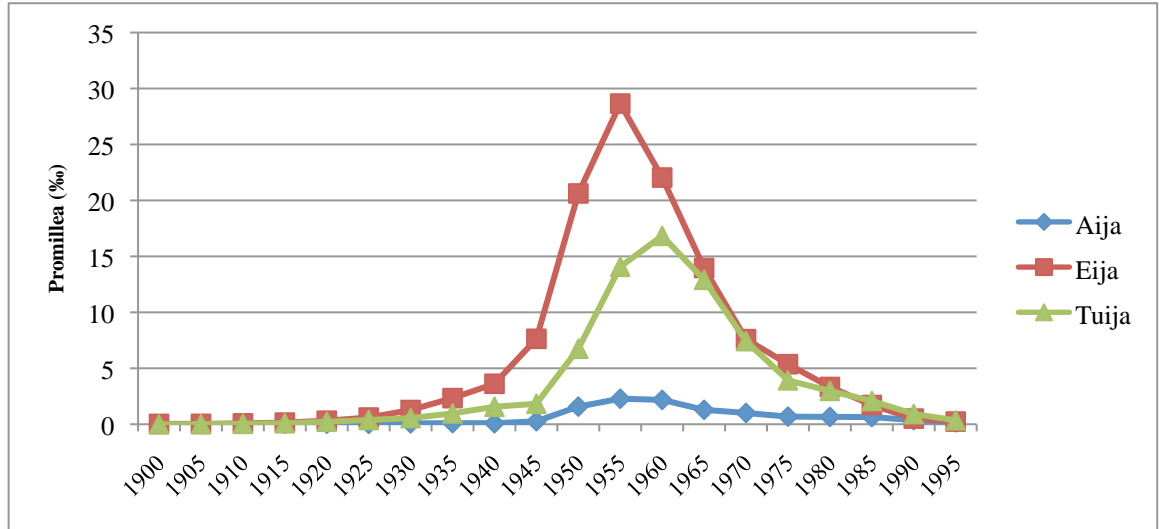
Sekä *Aijalla* että *Eijalla* on *Aija*-tyypin nimien tapaan lempinimen tuntu. Nimikirjassa kerrotaankin, että *Aijaa* käytetään Suomessa joidenkin *a*-loppuisten naisten nimien (esimerkiksi *Ainon*, *Ailan* ja *Airan*) hellittelymuotona. Lisäksi *Aija* on tuttu nimi raamatusta, jossa se tosin on miehen- ja paikannimi. Heprean sana *aija* tarkoittaa ´korppikotkaa´, mutta se tuskin on vaikuttanut nimen yleistymiseen. Sen sijaan nimen lisääminen almanakkaan vuonna 1950 on saattanut nostaa nimen suosiota, sillä nimi pysyy harvinaisena 1940- ja 1950-lukujen vaihteeseen asti, jonka jälkeen se alkaa nopeasti yleistyä. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 19.)

Nimikirjan mukaan nimen *Eija* pohjalla saattaa olla hengellinen, riemua osoittava *eijaa*-huudahdus. Kustaa Vilkuna epäilee, että nimen yleistymiseen on vaikuttanut myös Eino Leinon Freya-vaimon kutsumanimi *Eya*, joka esiintyy Leinon runoissa. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 77; Vilkuna 2005 [1976]: 68.)

Tuija on luontoaiheinen nimi, joka on syntynyt samannimisen pensasmaisen havupuun pohjalta. Nimikirjassa sen sanotaan sopivan ”hyvin suomalaiseen nimistöön, sillä vastaavanlaista rakennetta tavataan monissa nimissä. *Tuijaa* muistuttavat muun muassa nimet *Raija*, *Reija*, *Taija* ja *Teija*.” (Saarikalle – Suomalainen 2007: 390.) *Tuija* on *Aija*-tyypin yleisistä nimistä ainoa *uija*-loppuinen – harvinaisissa nimissäkin on vain yksi *uija*-loppuinen nimi, *Ruija*.

Eija alkaa yleistyä nopeasti 1940-luvulla, jolloin esimerkiksi *Raija* ja *Seija* ovat todella suosittuja. *Eija*-nimen saaneiden osuus kasvaa enimmillään yhtä suureksi kuin *Raija* ja *Seija*-nimisten, mutta *Eija* yleistyy ja saavuttaa huippunsa hieman myöhemmin. *Eijan* jyrkkä ja lyhyt suosionhuippu osuu 1900-luvun puoliväliin. Nimi nousee ensimmäisen kerran Eero Kiviniemen laatimalle 40 suosituimman ensimmäisen etunimen listalle 1950-luvulla, jolloin se onkin saman tien 6:nneksi suosituin nimi. (Kiviniemi 1982: 206–207.)

Aija on suosituimmillaan samoihin aikoihin kuin *Eijakin*, mutta sen suosio jää hyvin vähäiseksi. Sen sijaan *Tuijan* suosio nousee korkeammalle kuin *Aija*-nimen, mutta hieman myöhemmin, vasta 1960-luvun alussa.

Kaavio 6. Nimien *Aija*, *Eija* ja *Tuija* ajallinen suosiovaihtelu 1900-luvulla.

Tuijan suosio nousee ja laskee nopeasti. Nimi on suosituimmillaan 1960-luvun alussa, jolloin nimen saa 1,7 prosenttia syntyneistä tytöistä, eli se on suurin piirtein yhtä suosittu kuin *Maija* suosituimmillaan 1940-luvun lopulla (ks. kaavio 3 sivulla 45). Huippunsa aikana 1960-luvulla *Tuijaa* suositumpi on kuitenkin edelleen *Eija*, jonka saa silloin noin 2,2 prosenttia syntyneistä tytöistä. *Tuija* on 40 suosituimman nimen listalla vuosina 1950–1970 ja korkeimmillaan sijalla 17 vuosina 1960–1964 (Kiviniemi 1982: 206–207).

Aija-tyypin nimistä *Seijalla* on kaikkein eniten haltijoita vuoden 1999 loppuun mennessä, mutta jos nimen suosiota mitataan siten, mikä nimistä saavuttaa huippunsa aikana kaikkein suurimman prosenttiosuuden, ykkösnimi on *Eija*. Sen suosio nousee 1950-luvun lopulla noin 2,9 prosenttiin. Vertailuksi todettakoon, että vuonna 2009 kärkinimen *Aino* sai noin 1,8 prosenttia syntyneistä tytöistä (VRK). Koska *Eijan* suosio kasvaa niin nopeasti niin suureksi, on vain odotuksenmukaista, että nimen suosio myös laskee nopeasti ja nimi jää pois nimivalinnoista lähes kokonaan ainakin muutaman vuosikymmenen ajaksi. Suosionsa ansiosta *Eija* on kuitenkin monille nimenantajille tuttu nimi: varmasti moni tuntee ainakin etäisesti jonkun *Eija*-nimisen naisen, eli nimi on useiden nimenantajien mielessä voimakkaasti ”henkilökuvittunut”. Hekin, jotka pitävät nimeä kauniina, ovat saattaneet kokea paremmaksi välttää nimeä ja antaa jonkin toisen, samantapaisen nimen – kuten vaikkapa *Leija* tai *Meija*.

Aija-nimi jää kovin harvinaiseksi, mikä johtunee paljolti *Eijan* suuresta suosiosta. Toisaalta juuri *Eijan* suosiosta johtuen *Aijalla* olisi mielestäni ollut kaikki edellytykset yleis-

tyä kärkinimeksi joko samaan aikaan tai hieman *Eijaa* myöhemmin. Onhan esimerkiksi 2000-luvun muotiniimi *Iida* mahdollisesti nostanut myös samantapaisen *Aadan* suosioon (Kiviniemi 2006: 57).

Myös *Tuijaa* voidaan pitää muotiniimenä, sillä nimi yleistyy uutena nimenä nopeasti. Nimen suosionhuippu on vasta 1960-luvun alussa eli hieman myöhemmin kuin kaikkein suosituimmilla *Aija*-tyypin nimillä. Uskon, että nimi on ennemmin ottanut muista nimistä nostetta kuin itse vaikuttanut muiden nimien suosioon. Tosin uskoisin myös, että hyvin samantapainen *Toija*-nimi on muodostettu enemmän tai vähemmän *Tuija*-nimeä matkien, mutta nimi on jäänyt hyvin harvinaiseksi: *Toija*-nimellä on aineistoni mukaan vain kaksi haltijaa, joista toinen on syntynyt 1930-luvun lopulla ja toinen 1950-luvun lopulla.

4.2.3 *Taija, Reija, Kaija, Seija*

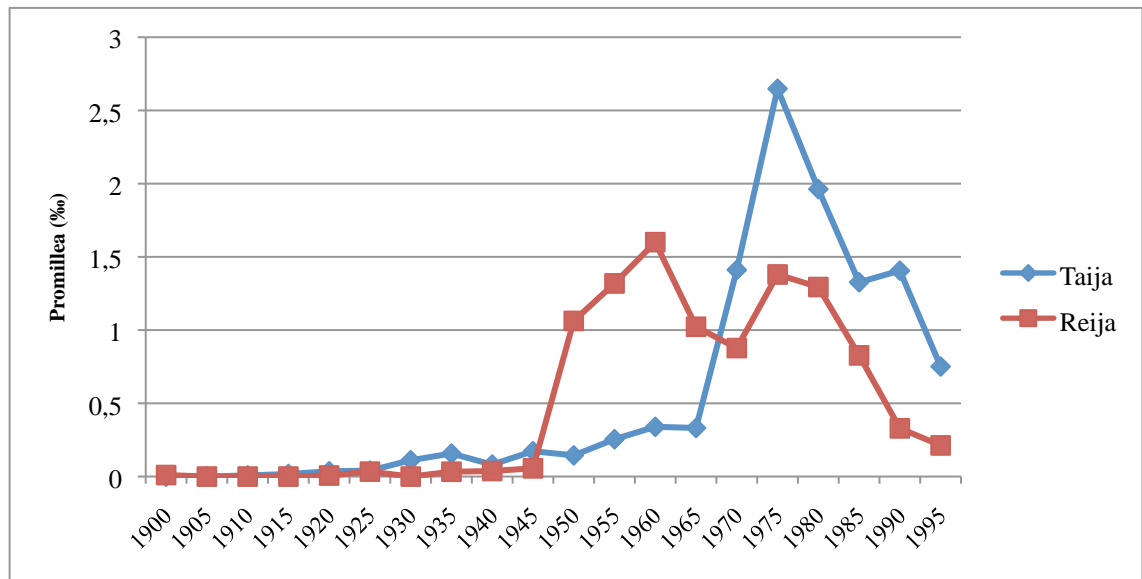
Taija-nimi esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1890-luvun lopulla, ja sekä *Kaijan*, *Reijan* että *Seijan* ensiesiintyminen osuu vuosiin 1900–1904.

Taija on lyhentymä nimestä *Tatjana*, joka on alkujaan miehennimen *Tatianus* sisarnimi. Nämä kaikki ovat lähtöisin roomalaisesta suvunnimestä *Tatius*. Samaa alkuperää ovat myös esimerkiksi suomalaiset etunimet *Taina* ja *Tanja*, joista jälkimmäistä käsittelen luvussa 5.2.2 tarkemmin. *Taijaa* on käytetty myös esimerkiksi nimien *Taimi* ja *Daria* lempinimenä. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 372.) Vaikka *Taija* on kuulunut suomalaiseen etunimistöön jo 1800-luvun puolella, se pysyy hyvin harvinaisena 1900-luvun puoliväliin asti. Nimi alkaa yleistyä 1960-luvun lopulla ja on suosituimmillaan 1970-luvun loppupuolella, jolloin sen saa kuitenkin vain noin 0,3 prosenttia syntyneistä. Kovin yleisestä nimestä ei siis ole kyse. Almanakkaan nimi pääsi vuonna 1973 (mts. 372). *Taija* vaikuttaisi olevan *Maijan* ja *Saijan* ohella melko tavallinen nimivalinta myös 1990- ja 2000-lukujen vaihteessa, mutta palaan tähän aiheeseen luvussa 4.6.1.

Reija-nimen alkuperäksi on ehdotettu ruotsalaisia nimiä *Rea* ja *Freija*, joiden lempinimenä *Reijaa* on käytetty. Nimikirjan mukaan on myös mahdollista, että nimi on muodostettu *Raijan* ja *Eijan* pohjalta tai *Reijo*-nimen vastineeksi. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 317.) Aineistoni mukaan *Raija*-nimen ensiesiintymä on myöhemmin kuin *Reijan*, joten vaikuttaa epätodennäköiseltä, että *Reija* olisi muodostettu yhdistämällä nimet *Raija* ja *Eija*. Ennemmin uskon, että nimi on muodostettu esimerkiksi ruotsalaisen *Freijan* tai

vastaavien nimien pohjalta. *Freijaa* on annettu ensimmäiseksi etunimeksi Suomessakin (ks. luvut 4.1.1 ja 4.3). Pentti Lempiäinen kutsuu *Reija*-nimeä suomalaisiksi nimimukailuksi, jonka alkuperä on epävarma. Myös Lempiäisen mukaan nimeä on pidetty muunnoksena sekä *Reasta* että *Freijasta*. (Lempiäinen 2004: 184.)

Reija alkaa yleistyä vasta 1950-luvulta lähtien, eli huomattavasti myöhemmin kuin *Raija*. Näin ollen siinä vaiheessa, kun *Reija* on alkanut yleistyä, *Raija* ja *Eija* ovat olleet hyvin suosittuja nimiä. Epäilemättä näiden kahden nimen suosio on vauhdittanut myös *Reija*-nimen yleistymistä. *Reija* otettiin almanakkaan kovin aikaisessa vaiheessa, jo vuonna 1950, jolloin se oli vielä melko harvinainen.

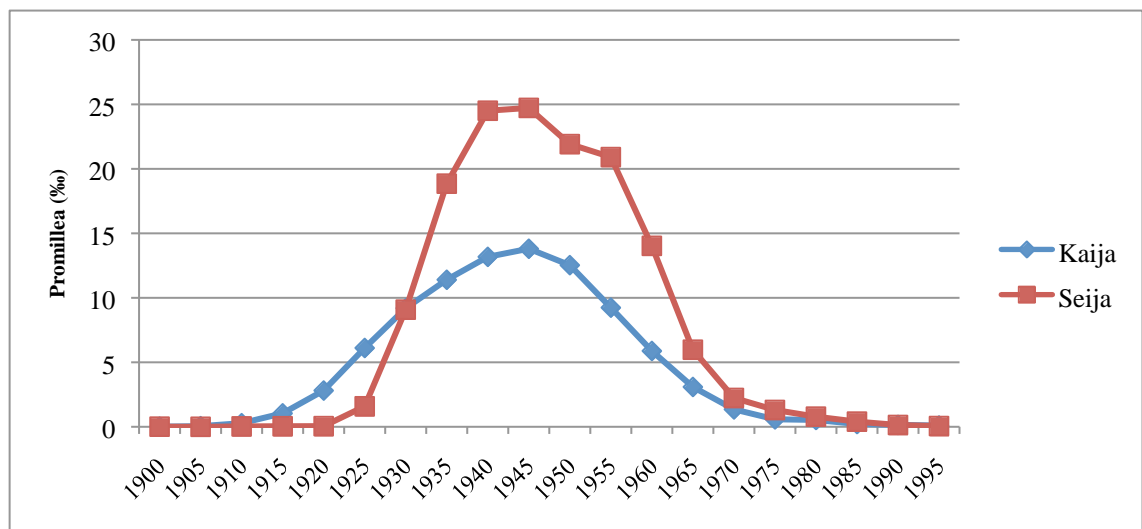

Kaavio 7. *Taijan* ja *Reijan* ajallinen suosiovaihtelu 1900-luvulla.

Kuten kaaviosta 7 näkee, sekä *Taijan* että *Reijan* suosioikäyrä on muodoltaan hieman poikkeava. Molemmat käyrät nousevat nopeasti ja lähtevät huipun jälkeen laskuun, mutta suosion lasku ei ole aivan johdonmukainen, vaan kesken laskun suosio nousee uudestaan hieman. Kyse ei kuitenkaan ole suurista muutoksista. Koska molemmat nimet ovat yleisiksi nimiksi hyvin harvinaisia, kaavion pysty akselin välit ovat pienemmät kuin monissa muissa tekemissäni kaavioissa. Siksi käyriä ei voi sellaisenaan verrata esimerkiksi kaavioon 6 käyriin. Kuitenkin kaaviosta voi päätellä, että vuosituhaten vaihteessa molempien nimien suosio on laskussa.

Kaija on suomalainen muunnos nimestä *Katariina*. Nimi on ollut ensin yksi *Katariinan* monista lempinimistä, kunnes sitä on alettu antaa myös viralliseksi nimeksi. Nimi on siis syntynyt samalla lailla kuin esimerkiksi *Maija Mariasta*. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 178.) *Kaija* alkaa yleistyä 1920-luvulta lähtien. Nimi yltää 40 suosituimman nimen listalle ensimmäisen kerran 1930-luvulla ja korkeimmillaan se on vuosina 1940–1949 sijalla 21 (Kiviniemi 1982: 205–207). 1940-luvun lopulla nimen saa keskimäärin noin 1,4 prosenttia syntyneistä. Nimen suosionhuippu on siis suuruudeltaan samaa luokkaa kuin nimien *Maija*, *Teija* ja *Tuija*, kun taas esimerkiksi nimet *Eija*, *Raija* ja *Seija* saavuttavat huippunsa aikana yli kahden prosentin suosion. 2000-luvulla *Kaija* on monen muun *Aija*-tyypin nimen tavoin hyvin harvinainen nimivalinta.

Seija on suomalaisperäinen naisennimi. Nimen luojana pidetään nimikirjan mukaan kouluneuvos Yrjö Karilasta, joka johti nimen muinaisroomalaisen jumalan nimestä *Seia* ja Lönnrotin sanakirjasta löytämästään sanasta *seijas*, joka tarkoittaa ‘selkeää’. Karilas antoi vuonna 1917 syntyneelle tyttärelleen nimen *Ester Seija Karilas*. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 341.) Aineistoni mukaan *Seija* on kuitenkin annettu ensimmäiseksi etunimeksi kerran vuosina 1900–1904 ja neljä kertaa vuosina 1910–1914, joten onko sittenkin liioiteltua pitää Yrjö Karilasta *Seija*-nimen luojana? *Seija* yleistyy hyvin nopeasti 1920-luvun lopulta lähtien ja on suosituimmillaan 1940-luvulla, jolloin se on 7:nneksi yleisin naisennimi (Kiviniemi 1982: 206).

Kaavio 8. *Kaijan* ja *Seijan* ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla.

Reija ja *Taija* ovat todella paljon harvinaisempia nimivalintoja kuin suositut *Seija* ja *Kaija*, joten en laittanut nimiä samaan kaavioon. *Reija* ja *Taija* ovatkin 11 yleisestä *Aija*-tyypin nimestä harvinaisimmat: vuoteen 1999 mennessä *Reija*-nimi on annettu yhteensä 1 792 kertaa ja *Taija*-nimi 1 805 kertaa. Vertailun vuoksi kerrottakoon, että esimerkiksi *Seijan* kohdalla vastaava luku on 27 531, mutta *Seija* onkin *Aija*-tyypin nimistä kaikkein yleisin mitattuna nimenkantajien määrällä vuoden 1999 loppuun mennessä.

Kaaviosta 8 näkee, että nimet *Kaija* ja *Seija* ovat suosituimmillaan samaan aikaan. *Kaijan* suosiokäyrä on loivempi ja alkaa nousta aikaisemmin kuin *Seijan*, jonka käyrä on hyvin jyrkkä. Koska *Reija* ja *Taija* ovat pysyneet melko harvinaisina 1900-luvulla (kaavio 7), ne ovat nykyään yleisempiä nimivalintoja kuin 1940-luvun muotiniimet *Kaija* ja *Seija*.

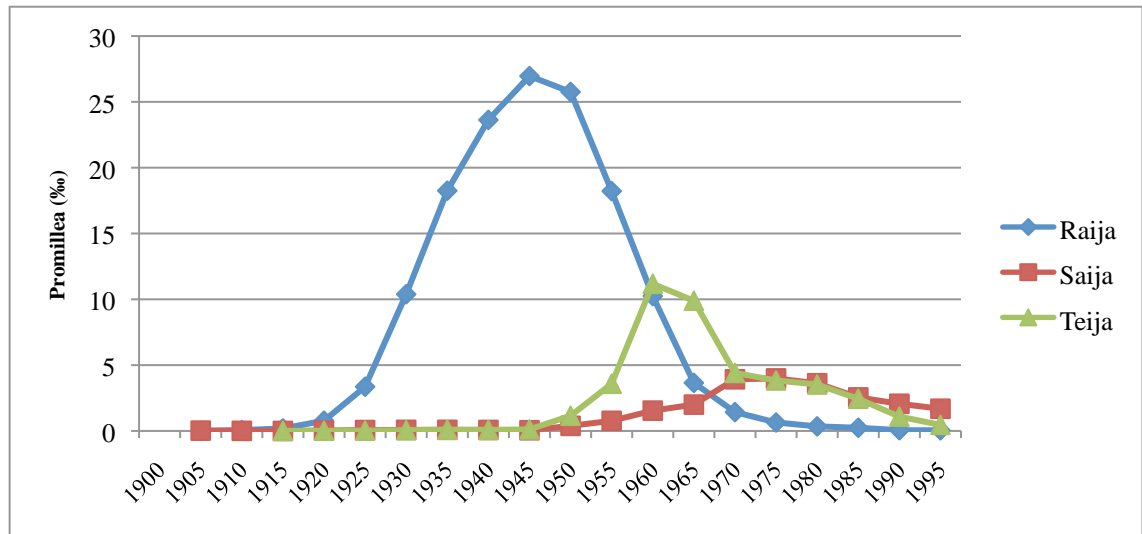
4.2.4 Raija, Saija, Teija

Raija-nimi esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran vuosina 1905–1909, jolloin se on annettu kerran. Seuraavalla viisivuotiskaudella nimen on saanut 8 lasta. Myös *Saijan* ensiesiintyminen aineistossa osuu ajanjaksolle 1905–1909, jolloin nimi on annettu jo kolme kertaa. Sen sijaan ensimmäinen *Teija* on nimetty aineiston mukaan vuosina 1915–1919.

Nimikirjassa kerrotaan, että *Raija*-nimen alkuperästä ei ole varmaa tietoa, mutta todennäköisesti se on *Raisa*-nimen rinnakkaismuoto ja pohjautuu *Raisan* venäjänkieliseen kutsumanimeen *Raja* (Saarikalle – Suomalainen 2007: 308). Myös Pentti Lempiäisen mukaan *Raija* on *Raisan* rinnakkaisnimi ja *Raisa* puolestaan on Venäjältä tullut nimi ja siellä *Iraida*-nimen kansanomaisen muoto (Lempiäinen 2004: 182). Jos *Raija*-nimi on todella otettu käyttöön vasta 1900-luvun ensimmäisen kymmenyksen lopulla, on myös mahdollista, että se on muodostettu muiden, jo olemassa olevien *Aija*-tyypin nimien pohjalta. Esimerkiksi *Maija* on ollut silloin jo varsin tuttu nimi nimenantajille, joten se on hyvinkin voinut toimia uuden nimen mallina. Toisaalta tällainen *ija*-päätteinen nimi on tyypillinen kutsumamuoto mille tahansa nimelle.

Saija on valittu ensinimeksi vuoden 1999 loppuun mennessä yhteensä 3 743 kertaa, joka on suhteellisen vähän. *Saija* on siis huomattavasti harvinaisempi nimi kuin esimerkiksi edellä mainittu *Raija*. Nimi on *Saara*-nimen muunnos ja pohjautuu siis *Saaran* tavoin heprealaiseen nimeen *Sara*, joka tarkoittaa ´ruhtinatarta´. Monien muiden *Aija*-

tyypin nimien tapaan *Saija* otettiin almanakkaan vuonna 1950. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 332).

Kaavio 9. Nimien *Raija*, *Saija* ja *Teija* ajallinen suosiovaihtelu 1900-luvulla.

Seijan tavoin (kaavio 8) *Raija* yleistyy hyvin nopeasti 1920-luvulta lähtien ja saavuttaa huippunsa 1940-luvun lopulla. 1940-luku onkin näiden nimien kulta-aikaa: *Raija* on 1940-luvun 6:nneksi yleisin naisennimi, ja *Seija* siis 7:nneksi yleisin (Kiviniemi 1982: 206).

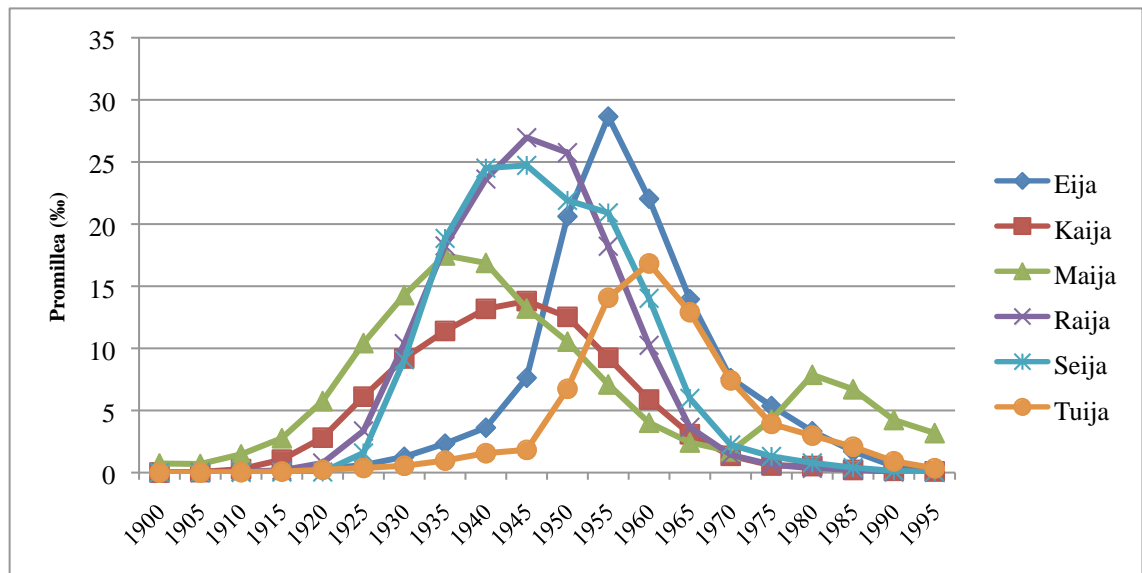
Vaikka *Saija*-nimi esiintyy ensimmäisen kerran aineistossa jo aivan 1900-luvun alussa, se pysyy harvinaisena nimenä aina 1950-luvun lopulle asti. Suosituimmillaan nimi on *Taijan* tavoin 1970-luvun lopulla. Yhtä lailla *Saijan* suosionhuippu jää melko matalaksi: huipun aikana nimen saa noin 0,4 prosenttia syntyneistä. *Saija* ja *Taija* erottuvat muista *Aija*-tyypin nimistä siinä, että niiden suosionhuiput ovat vasta 1970-luvun lopulla eli selvästi myöhemmin kuin muiden. Lisäksi nimet erottuvat muista harvinaisuutensa vuoksi. 1970-luvulla *Aija*-tyyppi oli jo huippunsa ohittanut, eivätkä *Saija* ja *Taija* todennäköisesti siksi saavuttaneet yhtä suurta suosiota. Mutta koska nimet eivät olleet niin yleisiä 1900-luvulla, niillä on mahdollisuus yleistyä 2000-luvulla. Nimet ovatkin 1990-luvun lopulla *Maijan* jälkeen *Aija*-tyypin yleisimmät nimivalinnat.

Kolmas nimi kaaviossa 9 on *Teija*. Nimi on tyyppiesimerkki nimestä, jonka yleistymisen syy voidaan selkeästi osoittaa. *Teija*-nimiä annettiin jonkin verran jo 1900-luvun

alussa, mutta nimen suosio kasvoi huomattavasti 1950–1960-luvulla. Suosion kasvun syyksi voidaan osoittaa Teija Sopasen valinta Suomen neidoksi vuonna 1953. Viisi vuotta myöhemmin Suomen Televisio aloitti lähetyksensä, jossa Sopanen oli ensimmäinen vaikiokuuluttaja ja edusti siis uutta tekniikan ihmettä suoraan ihmisten olohuoneissa (Kiviniemi 2006: 213). Kuitenkin Teija Sopasen siivittämästä suosiosta huolimatta *Teija* jää suhteellisen harvinaiseksi nimeksi, joka on annettu yhteensä 7 464 kertaa vuoden 1999 loppuun mennessä. Alun perin *Teija* on lyhentymä nimestä *Toroteija*, joka puolestaan on nimen *Dorotean* kansanomaisen muoto (Saarikalle – Suomalainen 2007: 378).

Nämä kolme nimeä ovat olleet yleisimmillään vuorotellen: ensin *Raija* 1940–1950-luvulla, sitten *Teija* 1960-luvulla ja viimeisenä *Saija* 1970-luvun loppupuolella. Nimen suosionhuippu on sitä matalampi, mitä myöhäisempi se on. Kolmesta nimestä yleisin on *Raija*, joka kuitenkin on nykyisin näistä harvinaisin. Vaikuttaisi siltä, että mitä yleisempi (*Aija*-tyypin) nimi on ollut 1900-luvun aikana, sitä harvinaisempi se on nykyään – lukuun ottamatta *Maijaa* (ks. kaavio 3 sivulla 45).

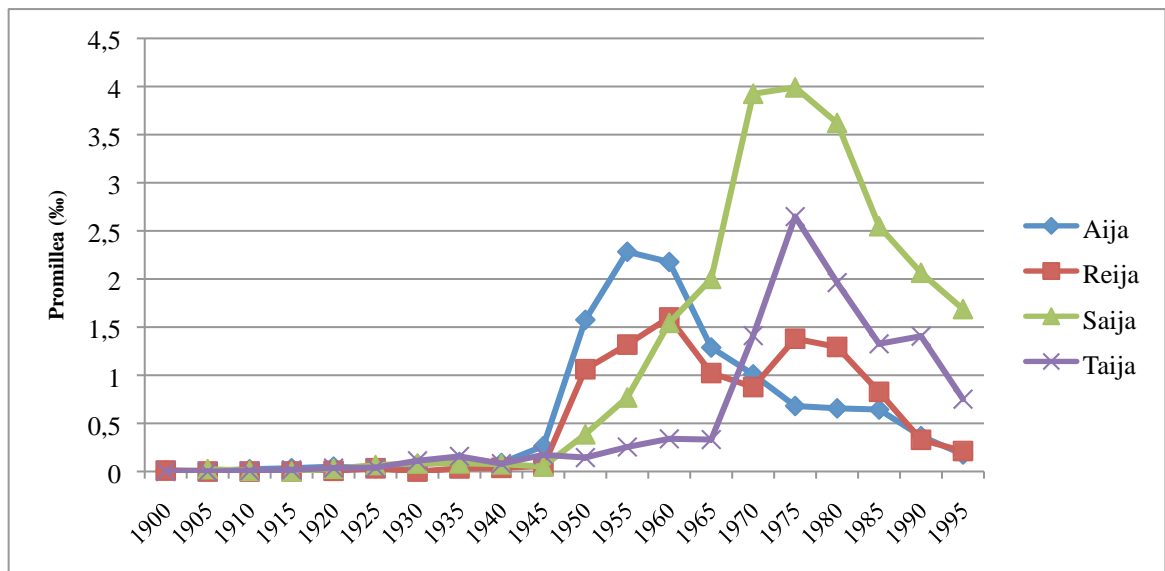
Lopuksi esitän vielä kaksi kaaviota, joista ensimmäisessä on kuusi kaikkein yleisintä *Aija*-tyypin nimeä. Kaaviosta 10 näkee, että nimet ovat olleet suosituimmillaan melko samaan aikaan.

Kaavio 10. Kuuden yleisimmän *Aija*-tyypin nimen suosionvaihtelu 1900-luvulla.

Raijan ja *Seijan* suosioikäyrät ovat yhtä jyrkät ja suorastaan hämmästyttävän yhtenevät. Nimet alkavat yleistyä samaan aikaan yhtä nopeasti ja saavuttavat suosionhuippunsa lähes samassa pisteessä – *Raijan* suosio nousee vain hieman suuremmaksi ja alkaa laskea hieman myöhemmin. *Eijan* suosioikäyrä käyttäytyy lähes samalla lailla kuin *Seijan* ja *Raijan*, mutta nimi alkaa yleistyä hieman myöhemmin.

On mahdollista, että aikaisemmin yleistyvät *Maija*, *Kaija*, *Raija* ja *Seija* ovat vaikuttaneet *Eijan* suosion kasvuun. Ja mielenkiintoista on, että *Maija* ja *Kaija*, jotka alkavat yleistyä ensimmäisinä, jäävät kuitenkin harvinaisemmiksi kuin todelliset muotiniimet *Seija*, *Raija* ja *Eija*. Näistä kuudesta yleisimmästä *Aija*-tyypin nimestä myöhäisin yleistyjä on *Tuija* ja varhaisin on kaksihuippuinen *Maija*.

Kaavio 11. Neljän *Aija*-tyypin nimen suosionvaihtelu 1900-luvulla.

Kaaviossa 11 ovat yleisistä nimistä harvinaisimmat *Aija*, *Reija*, *Saija* ja *Taija*. Näistä *Aija* ja *Reija* alkavat yleistyä ensimmäisinä, mutta *Saijan* suosioikäyrä nousee korkeimmalle. *Saija* on *Taijan* tavoin yleisimmillään 1970-luvun lopulla, ja vuosisadan lopulla *Saija* on näistä neljästä edelleen yleisin nimivalinta. Kaavion 11 harvinaisimmat nimet alkavat yleistyä ja ovat yleisimmillään huomattavasti myöhemmin kuin kaavion 10 yleisimmät nimet, mikä lieneekin syynä siihen, että nämä nimet eivät saavuta yhtä suurta suosiota. Kaavioista 10–11 puuttuu yleinen nimi *Teija*.

4.3 Aija-tyyppin harvinaiset nimet

Aineistossani on yhteensä 35 erilaista Aija-tyyppin harvinaista nimeä. Jaan nimet niiden yleisyyden perusteella kahteen ryhmään: harvinaisiin ja todella harvinaisiin. Harvinaisina niminä pidän niitä, joilla on aineistoni mukaan vähintään 10 nimenkantajaa, ja todella harvinaisiksi lasken ne nimet, joilla on alle 10 nimenkantajaa. Näin jaettuna harvinaisia nimiä on yhteensä 11: *Feija*, *Freija*, *Iija*, *Leija*, *Meija*, *Miija*, *Neija*, *Piija*, *Soija*, *Tiija* ja *Veija*. Näistä eniten haltijoita on nimillä *Feija* (58 nimenkantajaa), *Meija* (53), *Leija* (51), *Miija* (35) ja *Veija* (33). Todella harvinaisia sen sijaan ovat loput 24 nimeä: *Beija*, *Daija*, *Fiija*, *Fraiija*, *Graiija*, *Haiija*, *Heija*, *Jaiija*, *Jeija*, *Joiija*, *Keija*, *Kiija*, *Kseiija*, *Laiija*, *Naiija*, *Paiija*, *Peija*, *Riija*, *Roiija*, *Ruiija*, *Sveiija*, *Toija*, *Vaiija* ja *Viija*. Luvut perustuvat aineistooni, joka sisältää suomenkieliselle väestölle annetut ensimmäiset etunimet vuosina 1870–2009.

Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan suurin osa *Feija*-nimisistä on miehiä. Nimi voikin olla muunnos jostakin *f*-alkuisesta miehennimestä: esimerkiksi nimen *Feodor* karjalainen kutsumamuoto on *Fedja* (Lempiäinen 2004: 313), joka muistuttaa *Feijaa*. Onkin oletettavaa, että nimenantajat yhdistävät *Feijan* enemmän *Feodorin* tapaisiin miehennimiin kuin esimerkiksi *Eijaan*. Myös *Veija* on annettu useammin poika- kuin tyttölapselle. Se muistuttaakin paljolti nimeä *Veijo*, joka on yleisimmillään 1940- ja 1950-luvuilla eli niihin aikoihin, kun *Veija* alkaa yleistyä. *Veija* ja *Feija* lienevät kuitenkin alun perin saman nimen erilaiset kirjoitusasut.

Sen sijaan *Leijan* uskoisin liittyvän esimerkiksi samantapaiseen *Leilaan*. Nimen *Leila* suosionhuippu osuu 1930–1950-luvuille (Saarikalle – Suomalainen 2007: 208), jolloin *Leijakin* on yleisimmillään – joskin *Leija* jää huomattavasti harvinaisemmaksi kuin ajan muotিনি *Leila*. Lisäksi *Leijan* ensiesiintyminen ajoittuu 1910-luvun alkuun, jolloin *Leila* on jo alkanut yleistyä. *Leijan* yleistymistä lienee haitannut sen homonymipari, eivätkä nimen suosiota näytä lisänneen 1970- ja 1980-lukujen vaihteen suosittu *Tähtien sota* -elokuvat, joissa on *Leia*-niminen hahmo. Palaan *Leia*-nimeen luvussa 4.4.2.

Meija-nimi esiintyy aineistossa ensimmäisen kerran 1920-luvun lopulla, jolloin *Maija* on yleistymässä. *Meijan* suosionhuippu ei kuitenkaan ajoitu samalle vuosikymmenelle *Maijan* ensimmäisen tai toisen suosionhuipun kanssa, vaan *Meija* on suosituimmillaan

vasta 1990-luvun alussa. Uskon, että *Meija* on saanut nostetta *Maijan* jälkimmäisestä, 1980-luvun suosionhuipusta, jonka jälkeen *Meija* on alkanut yleistyä. Se onkin varmasti monen vuosisadan vaihteen nimenantajan mielestä uusi, hyvä ja mielikuvaton nimi. *Meija* on yksi ainoista *Aija*-tyypin harvinaisista nimistä, joka saa kannatusta myös 2000-luvulla: noin viidesosa *Meija*-nimisistä on syntynyt vuoden 1999 jälkeen.

Monet todella harvinaisiksi jääneistä *Aija*-tyypin nimistä ovat mielestäni vaikeasti lausuttavia: esimerkiksi *Fraija*, *Freija* ja *Graija* sopivat hankalasti suomalaiseen suuhun. Myös *Jaija*, *Jeija* ja *Joija* ovat mielestäni hankalia ääntää, ja vaikka nimet sisältävät vain helppoja äänneitä, ne joutunee silti tavaamaan esimerkiksi puhelimesta asioidessaan. Ääntämisen hankaluus on varmasti yksi syy, miksi nimet ovat jääneet harvinaisiksi.

Toinen mahdollinen syy on nimen homonymipari. Tätä pohdinkin jo *Leijan* kohdalla, mutta se pätee myös *Soijaan* ja *Keijaan* ('keija' tarkoittaa yöastiaa tai pottaa). Pentti Lempiäinen mainitsee nimen *Soija* nimikirjassaan ja kertoo, että vaikka nimi voi tuoda mieleen samannimisen viljakasvin, kyseessä lienee kuitenkin rinnakkaismuoto nimestä *Soja*, joka puolestaan pohjautuu kreikkalaisperäiseen nimeen *Zoe* (Lempiäinen 2004: 202).

Ruija on henkilönnimen lisäksi paikannimi, joka tarkoittaa maakuntaa Norjan Lapissa. Palaan *Ruija*-nimeen vielä seuraavalla sivulla. Sen sijaan *Naija* voi tarkoittaa verbin *naida* tekijää tai verbin murteellista muotoa, ja se voi olla siksi monen mielestä huono nimi-valinta.

Listassa on monta omaan silmääni hyvää nimeä, joiden harvinaisuus on vaikeampi selittää. Esimerkiksi nimillä *Roija* ja *Neija* olisi mielestäni kaikki edellytykset yleistyä joko 1900-luvun puolivälin aikoihin tai myöhemmin, vuosisadan vaihteessa, mutta niin ei ole kuitenkaan käynyt.

Tosin listassa on myös nimiä, jotka tuntuvat kovin epätodennäköisiltä nimivalinnoilta – esimerkiksi *Haija*, *Heija*, *Paija* ja *Peija*. Nämä nimet saattaisivat vaikuttaa enemmän etunimiltä, jos olisi olemassa jokin *h*- tai *p*-kirjaimella alkava, *Aija*-tyyppiin kuuluva yleinen nimi. Toisaalta tällaisten nimien luulisi kiinnostavan erikoisten nimien etsijöitä, mutta erikoisen nimen tavoittelemisen ei ollut samalla lailla muodissa vielä *Aija*-tyypin suosionhuipun aikoihin. Sen sijaan 2000-luvulla erikoiset nimet kiinnostavat nimenantajia, mutta *Aija*-tyyppi ei miellyttäne tämänhetkistä nimenantajasukupolvea.

Aija-tyypin harvinaisia nimiä ei juuri mainita nimikirjoissa, eikä niistä yksikään kuulu almanakkaan. Tyyppiin ei myöskään kuulu *Anja*-tyypin tavoin sellaisia harvinaisia mutta yleistyviä nimiä, jotka saanevat useita uusia haltijoita lähivuosina ja mahdollisesti nimipäivänkin.

Toimittajat Juri Nummelin ja Elina Teerijoki ovat julkaisseet useita nimikirjoja, joissa he luettelevat satoja erilaisia nimiä tai nimiehdotuksia, jotka ovat joko erittäin harvinaisia tai joita ei ole annettu kertaakaan. Näissä nimikirjoissa esitellään yhteensä satoja erilaisia nimiä, joiden joukossa on myös muutama *Aija*-tyypin nimi. *Ruija*-nimestä kerrotaan, että nimeä on alun perin ehdottanut Rauha Hammar, joka on ottanut paljon henkilönnimiä lappilaisista paikannimistä, mutta kirjoittajien mukaan *Ruija*-nimi assosioituu ikävästi ruijanpallakseen. Toinen kirjoissa mainittu *Aija*-tyypin nimi on *Leija*, jonka kerrotaan olevan vanhastaan *Lean* kutsumanimi. Samassa yhteydessä mainitaan nimi *Leia*, jolla kirjan mukaan on selvä elokuvallinen esikuva, *Tähtien sota* -elokuvien prinsessa Leia. Lisäksi kirjoissa mainitaan *Aija*-tyyppiä muistuttavat nimet *Freja* ja *Soja* sekä kolmeta-vuinen *Suvaija*. (Lehtonen – Nummelin – Teerijoki 2006: 114; Nummelin – Teerijoki 2003: 27, 49, 84; Nummelin – Teerijoki 2008: 158.)

4.4 Erilaisia kirjoitusasuja

Lasken eri nimiksi kaikki eri tavoin kirjoitetut nimet. Näin ollen pidän esimerkiksi *Miiaa* ja *Miaa* eri nimenä, samoin *Miiaa* ja *Miijaa*. Nimet kuitenkin muistuttavat toisiaan niin suuresti, että niiden voi kuvitella vaikuttaneen toistensa suosioihin. Tutkin tässä luvussa, milloin *iija*-loppuisten nimien ilman *j*-kirjainta kirjoitettavat vastineet ovat alkaneet yleistyä ja milloin ne ovat olleet yleisimmillään. Toinen näkökulma on *Maija*-nimen variantit *Maia* ja *Maya*: onko näitä nimiä annettu Suomessa? Jos niin milloin ja kuinka paljon? Entä onko muilla *Aija*-tyypin nimillä *ia*- ja *ya*-päätteisiä vastineita?

4.4.1 *Miija* ja muut *iija*-päätteiset nimet

Aineistooni kuuluu yhteensä 8 *iija*-loppuista etunimeä: *Fiija*, *Iija*, *Kiija*, *Miija*, *Piija*, *Riija*, *Tiija* ja *Viija*. Näistä *Miija* on selvästi yleisin, sillä se on annettu vuoden 2009 loppuun mennessä yhteensä 35 kertaa, ja nimellä on selkeä suosionhuippu 1970-luvun lopulla. *Fiija*, *Viija* ja *Miija* ovat vanhoja nimiä, joita on annettu ensimmäisiksi etunimiksi jo viimeistään 1900-luvun ensimmäisinä vuosina. Sen sijaan esimerkiksi *Riija* ja *Tiija* ovat uusia nimiä, joiden ensiesiintymät osuvat 1960-luvun loppupuolelle.

Taulukko 7. *iija*-päätteisten nimien ensiesiintymät, suosionhuiput ja nimenkantajat aineistossa.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistossa yhteensä
Fiija	1870	-	7
Iija	1930	1935	16
Kiija	1925	-	3
Miija	1900	1975	35
Piija	1915	1955 & 1965	16
Riija	1965	1980	8
Tiija	1965	1970 & 1985	24
Viija	1890	-	10

Oletettavaa ja odotuksenmukaista on, että vastaavat *iia*- ja *ia*-päätteiset nimet ovat huomattavasti yleisempiä kuin *iija*-päätteiset nimet. Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun luvut kertovat, että näin onkin.

Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan *Fii*a on annettu yhteensä 373 kertaa ja *Fii*ja vain muutamia kertoja. Myös *Fia* on huomattavasti *Fii*jaa yleisempi, ja sekä *Fia* että *Fii*a näyttäisivät olevan melko suosittuja nimivalintoja 2000-luvulla. Nimipalvelun mukaan kaikkia kolmea nimeä on annettu jo ennen vuotta 1900, *Fii*a jopa 11 kertaa. Kyse lienee siis samasta vanhasta nimestä, jota on alettu kirjoittaa kolmella eri tavalla. Nimi on alkujaan lyhennelmä nimestä *Sofia*, joka on ollut suosittu nimi jo 1800-luvun puolella (Kiviniemi 1982: 204). Myös nimi *Viija* voi olla alun perin erilainen kirjoitusasu samasta nimestä kuin *Fii*ja. Nimet *Viija*, *Viia* ja *Via* ovat kaikki kuuluneet etunimistöömme jo 1800-luvun puolella, ja näistä *Viia* on selvästi yleisin, vaikka sekin melko harvinainen.

Itse pitäisin *Iija*-nimeä enemmän miehen- kuin naisennimenä, sillä yhdistän sen sellaisiin miehennimiin kuin *Ilia* ja *Ilja*, mutta *Iija* on kuitenkin nimipalvelun mukaan annettu useammin tyttö- kuin poikalapselle. Toisaalta myös *Iia*- ja *Ia*-nimet ovat yleisempiä nimiä tytöillä kuin pojilla, joten ehkä nimenantajat yhdistävät *Iija*-nimenkin ennemmin näihin kahteen.

Ia-nimi mainitaan myös Juri Nummelinin ja Elina Teerijoen ensimmäisessä nimikirjassa. Kirjan mukaan nimi voi olla lyhennelmä miltei mistä tahansa *ia*-päätteisestä naisennimestä, ja sen suosion kerrotaan olevan kasvussa. Siihen ei kuitenkaan oteta selkeästi kantaa, onko nimi miehen- vai naisennimi. (Nummelin – Teerijoki 2003: 31.) Pentti Lempiäisen mukaan *Ia*-nimi on alun perin pyhimysnimi, joka voidaan myös kirjoittaa asussa *Iia* tai Suomen ortodoksisen kalenterin mainitsemassa rinnakkaisasussa *Ija*. (Lempiäinen 2004: 111.)

Näistä neljästä nimestä *Iia* on yleisin ja *Iija* harvinaisin. Nimet *Ia* ja *Iia* ovat yleisimmillään 2000-luvulla, mutta myös *Ija*- ja *Iija*-nimiä on annettu muutamia kertoja tällä vuosisadalla. Nimet miellyttänevät tämän hetken nimenantajia erikoisuudellaan ja harvinaisuudellaan. Mielenkiintoista on, että vaikka näihin kaikkiin nimiin liittyy vaikeaselkoisuutta, *Iija* on näistä kuitenkin harvinaisin nimivalinta, eli sitä pidettäneen kaikkein hankalimpana vaihtoehtona.

Anne Saarikallen ja Johanna Suomalaisen nimikirjassa kerrotaan, että väestörekisterin mukaan ensimmäinen *Kiia* nimettiin vuonna 1944 ja ensimmäinen *Kia* vuonna 1938. Molemmat nimet ovat lyhentymiä nimestä *Kristiina*, joka puolestaan on naispuolinen vastine miehennimelle *Kristian*. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 192.) Sen sijaan ensimmäinen *Kiija* nimettiin aineistoni mukaan 1920-luvun lopulla. *Kiijan* voi siis uskoa olevan nimistä vanhin, mutta se on kuitenkin jäänyt harvinaisimmaksi. *Kia* alkaa yleistyä ennen *Kiiaa*, ja se pysyy *Kiiaa* suositumpana vielä 1980–1990-luvuilla, mutta 2000-luvulla *Kiia* näyttäisi olevan *Kiiaa* yleisempi nimivalinta. *Kiija*-nimi on annettu aineistoni mukaan yhteensä kolme kertaa, joten se on jäänyt kahden muun nimen varjoon.

Mia on alun perin hellittelymuoto nimistä *Maria* ja *Mirjam*. Nimikirjan mukaan *Mia* on tunnettu virallisena etunimenä jo 1800-luvun puolella, mutta nimi pysyy harvinaisena 1900-luvun jälkipuoliskolle asti. Yleisimmillään se on 1970-luvulla. Tällöin kuitenkin yleistyy myös kirjoitusasu *Miia*, jonka puolestaan pysyy suosittuna 1990-luvulle asti.

(Saarikalle – Suomalainen 2007: 262–264.) Ei liene sattumaa, että myös *Miijan* suosionhuippu osuu 1970-luvulle, jolloin *Mia* on yleisimmillään ja *Miia* alkaa yleistyä. Näistä kolmesta nimestä *Miian* suosio kestää pisimpään ja *Miia* on myös nimistä yleisin: sillä on yli 9 000 nimenkantajaa. Toisaalta *Miija*-nimi on myös samantapainen kuin nimi *Miina*, joka on ollut suosituimmillaan vuosina 1900–1919 ja 1980–1999. Kuitenkin *Miijan* suosionhuippu osuu niin selkeästi yksin *Mian* ja *Miian* suosioiden kanssa, että en usko *Miinan* tai muiden vastaavien nimien juuri vaikuttaneen *Miijan* suosioon. *Miija* on annettu pari kertaa myös 2000-luvulla.

Piija-nimi on annettu vuoden 2009 loppuun mennessä yhteensä 16 kertaa, joista 4 kertaa 1950-luvun lopulla. *Piija* ja *Pia* ovat vanhoja nimiä, joita on annettu jo viimeistään 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, mutta ensimmäiset *Piijat* on nimetty vasta 1920-luvulla. Poikkeuksellista on, että *Pia* on näistä kolmesta nimestä yleisin – siis yleisempi kuin *Piia*. Alkujaan *Pia* on johdettu latinalaisperäisestä miehennimestä *Pius*, joka tarkoittaa hurskasta, ja *Piia* on *Pian* rinnakkainen, myöhäisempi kirjoitusasu. Sekä *Pian* että *Piian* suosionhuippu osuu 1960–1970-lukuihin, mutta *Piian* suosio ei kasva yhtä suureksi kuin *Pia*-nimen. *Pia* oli 1950–1960-luvuilla muotiniimi Ruotsissa, josta se todennäköisesti levisi Suomeenkin. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 301.)

Myös *Riija*-nimi on paljon harvinaisempi kuin *Riia* ja *Ria*. Kahden viimeksi mainitun suosioissa ei ole suurta eroa; *Riia* on hieman suositumpi. Kaikki kolme nimeä ovat kuitenkin sen verran harvinaisia nimivalintoja, ettei niistä yksikään kuulunut suomalaiseen almanakkaan ennen vuotta 2010, jolloin *Riia* sai paikan nimipäiväkalenterista (Kiviniemi – Saarelma 2009: 64). Nimikirjoissa mainitaan nimi *Ria*, jonka kerrotaan olevan monissa maissa tunnettu lyhentymä nimestä *Maria* ja jolla on Suomessa rinnakkainen kirjoitusasu *Riia* (Lempiäinen 2004: 185; Saarikalle – Suomalainen 2007: 318). Nämä kolme nimeä ja niistä etenkin *Riia* ja *Ria* näyttävät olevan yleistymäisillään 2000-luvulla, joten ne saattavat saada lisää nimenkantajia ja kannatusta tulevina vuosina.

Tiija-nimen suosioon lienevät vaikuttaneet paitsi samankuuloiset *Tiia* ja *Tia* myös 1960–1970-lukujen muotiniimi *Tiina*. Kuten muiden tämän luvun nimiparien kohdalla, myös *Tia* on vanhempi nimi kuin *Tiia*, mutta *Tiia* on saanut enemmän suosiota. Näistä uusin tulokas on *Tiija*, jonka ensiesiintymä osuu 1960-luvun lopulle eli aikaan, jolloin

Tiina on jo todella yleinen. Epäilenkin, että *Tiija* on uutena nimenä muodostettu senaikaisen kärkinimen *Tiinan* perusteella.

Usein vaikuttaa olevan niin, että *iija*-päätteinen nimi on yhtä vanha kuin *iia*- ja *ia*-päätteiset nimet, mutta se ei ole yleistynyt niiden tavoin, mikä johtuu todennäköisesti nimen hankaluudesta. On myös mahdollista, että *iija*-päätteinen nimi on syntynyt myöhemmin kuin vastaava *iia*- ja/tai *ia*-päätteinen nimi, jolloin uudella nimellä on mahdollisesti haettu ainutlaatuisuutta ja erikoisuutta. Nämä *iija*-päätteiset nimet sopivatkin hyvin erikoisiksi nimiksi. Niitä on annettu myös 2000-luvulla: nimet *Iija*, *Miija*, *Riija*, *Tiija* ja *Viija* ovat saaneet ainakin yhden uuden nimenkantajan vuoden 1999 jälkeen.

4.4.2 *Maia* ja *Maya* sekä muut *ia*- ja *ya*-päätteiset nimet

Gaia on ikivanha kreikkalainen nimi. Muinaisten kreikkalaisten mytologiassa on tämän niminen maan jumalatar (Lempiäinen 2004: 93). Ainakin suomalaisittain esimerkiksi *Gaia*-nimi voidaan helposti lausua *Gaijana*, jollaisena se edustaisi *Aija*-tyyppiä. *Aija*-tyypin nimet on mahdollista kirjoittaa *ia*-loppuisina, jolloin ne todennäköisesti lausuttaisiin ainakin lähes samalla tavalla kuin *ija*-loppuisina kirjoitettuna. Tarkistin Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun avulla, onko *Aija*-tyypin nimiä annettu tällaisina kirjoitusasuina ilman *j*-kirjainta.

Nimipalvelun mukaan näitä nimiä on annettu Suomessa: *Aia*, *Eia*, *Kaia*, *Maia*, *Raia*, *Reia*, *Saia*, *Taia*, *Teia*, *Tuia*. Toisin sanoen yleisistä nimistä *Seija* on ainoa, jolla ei ole *ia*-päätteistä vastinetta: *Seia*-nimeä ei ole annettu kertaakaan. Näistä *ia*-päätteisistä nimistä *Maia* on selvästi yleisin (lähes 200 nimenkantajaa), kun taas muut nimet ovat hyvin harvinaisia.

Myös monilla *Aija*-tyypin harvinaisilla nimillä on *ia*-loppuinen vastine. Kuten jo edellä mainitsin, *iija*-päätteisten nimien *iia*-päätteiset vastineet ovat huomattavasti yleisemmät. Myös esimerkiksi *Leia*-nimi on lähes yhtä yleinen nimivalinta kuin *Leija*, mutta nimien suosioissa on selvä ajallinen ero: *Leija*-nimi on yleisempi 1900-luvun alussa ja *Leia* puolestaan 2000-luvulla. Syy lienee siinä, että *Leia*-nimellä on esikuva, jonka 2000-luvun nimenantajasukupolvi tuntee hyvin: 1970–1980-lukujen vaihteessa ilmestyneessä *Tähtien sota* -elokuvatrilogiassa esiintyy *Prinsessa Leia* -niminen hahmo.

Useimpien *ia*-päätteisten nimien ensiesiintymät osuvat 1900-luvun puoliväliin, jolloin vastaavat *ija*-päätteiset nimet ovat yleisimmillään. Vaikuttaa siltä, että tällä tavoin on pyritty muodostamaan yleisestä, tavallisesta nimestä uusi, massasta poikkeava nimi. Toisaalta useimpia tällaisia muodostelmia ei ole annettu nimeksi Suomessa kertaakaan. Esimerkiksi sellaisia kuin *Haia*, *Heia*, *Jaia* tai *Soia* ei ole Väestötietokeskuksen nimipalvelun mukaan annettu nimeksi kenellekään Suomessa.

On myös mahdollista antaa *Aija*-tyyppiä muistuttava nimi, joka kirjoitetaan *ya*-päätteisessä muodossa: esimerkiksi *Maya*, *Meya* tai *Seya*. Ajattelin etukäteen tämän olevan ennen kaikkea 1990-luvun lopun ja 2000-luvun ilmiö; muutamat haut Väestötietokeskuksen nimipalvelussa osoittivatkin, että nimenomaan 2000-luvulla on annettu useita tällaisia nimiä. Esimerkiksi nimi *Maya* on suosituimmillaan vuosina 2000–2009, vaikka se on annettu ensimmäisiä kertoja jo aivan 1900-luvun alussa.

Mayan lisäksi myös kaikilla muilla *Aija*-tyypin yleisillä nimillä on *ya*-päätteinen vastine, jolla on nimipalvelun mukaan vähintään muutama nimenkantaja Suomessa. Koska nimipalvelu ei erottele nimenkantajien määrää, jos heitä osuu tietylle ajanjaksolle vähemmän kuin viisi, on mahdotonta sanoa, mikä *ya*-loppuisista nimistä on yleisin *Mayan* jälkeen. Ne ovat kaikki todella harvinaisia. *Kaya* ja *Raya* näyttäisivät kuitenkin saaneen tasaisimmin kannatusta. Kaikkia *ya*-loppuisia nimiä on *Maya*-nimeä lukuun ottamatta annettu lähes yhtä paljon molemmille sukupuolille.

Myös *Aija*-tyypin harvinaisilla nimillä on *ya*-loppuisia rinnakkaismuotoja. Esimerkiksi *Meya*-nimi on annettu yli 10 kertaa – tosin ainoastaan 2000-luvulla. Myös *Leya*-nimi on valittu nimeksi muutamien kertoja 1980-luvulta lähtien. Mielenkiintoista on, että *ya*-päätteinen nimi voi olla suosituampi nimivalinta kuin vastaava *ija*-loppuinen nimi: esimerkiksi *Freya* on todella paljon yleisempi kuin *Freija*, samoin *Roya*-nimi on suosituampi nimivalinta kuin *Roija*, ja myös nimet *Toija* ja *Toya* ovat keskenään yhtä suosittuja.

Vaikka *Maija* ei olekaan yleisin *ija*-päätteisistä nimistä, ovat *Maia* *ia*-päätteisistä nimistä ja *Maya* *ya*-päätteisistä nimistä selvästi yleisimmät.

4.5 Käyttämättömät *Aija*-tyypin nimet

Tätä lukua varten käyn järjestelmällisesti läpi kaikki mahdolliset kirjainyhdistelmät ja katson, onko näitä nimiä annettu Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan. Nimipalvelun tietoja päivitetään säännöllisesti; nämä tiedot on haettu 1.12.2010.

Jos jokin nimi ei kuulu aineistooni, se ei välttämättä kuitenkaan tarkoita sitä, että nimeä ei ole annettu kertaakaan, sillä aineistossani on vain suomenkielisessä väestössä ensimmäiseksi etunimeksi annetut nimet. Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun tiedoista löytyvät myös jälkimmäiset nimet sekä nimet, joiden haltijoiden äidinkieleksi on ilmoitettu jokin muu kuin suomi.

Pidän mahdollisina kaikkia kaksitavuisia, *ija*-päätteisiä ilmauksia, joissa toisena kirjaimena on vokaali *a, o, u, i* tai *e* ja ensimmäisenä kirjaimena jokin näistä konsonanteista: *b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, w, x, z*. Otan siis mukaan myös vierasperäiset konsonantit *b, c, d, f, g, w, x* ja *z*.

Tulokset esitän yksinkertaisesti luettelemalla ne nimet, joita nimipalvelun mukaan ei löydy Väestörekisterikeskuksen tiedoista. Ensiksi kuitenkin luettelen ne nimet, jotka eivät kuulu aineistooni mutta joita nimipalvelun mukaan on annettu, ja kerron, milloin näitä nimiä on annettu ja kummalle sukupuolelle. Kutsun tässä nimiksi myös sellaisia ”nimiä”, joita ei ole annettu kertaakaan ja jotka eivät siis varsinaisesti ole (kenenkään) nimiä.

Aineistooni kuulumattomat *Aija*-tyypin nimet, joita on annettu Suomessa:

<i>Biija</i>	Vuosina 1940–1959 muutama ⁷ mies ja muutama nainen
<i>Liija</i>	Muutama mies ja muutama nainen sekä v. 1960–1979 että v. 1980–1999
<i>Niija</i>	Vuosina 1920–1939 muutama mies ja muutama nainen

Näitä ei nimipalvelun mukaan ole annettu etunimeksi kertaakaan:

Baija, Boija, Buija, Caija, Ceija, Ciija, Cuija, Coija, Deija, Diija, Doija, Duija, Foija, Fuija, Gaija, Geija, Giija, Goija, Guija, Hiija, Hoija, Huija, Koija, Kuija, Loija, Luija,

⁷ Muutamalla tarkoitan nimipalvelun merkintää ’alle 5’, eli muutama on yhtä kuin 1–4. Yksityisyyden suojan turvaamiseksi palvelussa ei eritellä nimenkantajien tarkkaa määrää, jos nimi on annettu kyseisenä ajankohtana yhteensä alle viisi kertaa.

Moija, Muija, Noija, Nuija, Poija, Puija, Siija, Suija, Voija, Vuija, Waija, Weija, Wiija, Woija, Wuija, Xaija, Xeija, Xiija, Xoija, Xuija, Zaija, Zeija, Ziija, Zoija, Zuija

Näistä ”käyttämättömistä nimistä” suuri osa kuulostaa perin kummalliselta eikä kovin potentiaaliselta nimeltä. Ei ole yllättävää, että esimerkiksi *Muija* ja *Nuija* eivät ole kelvanneet kenellekään nimeksi. Lisäksi jotkin luettelon nimistä voivat olla vaikeita kuulla, kirjoittaa ja ymmärtää oikein: esimerkiksi *Caija* voitaisiin periaatteessa ymmärtää yhtä lailla *Kaija*-nimen kuin *Saija*-nimenkin uutena kirjoitusasuna.

Ihmettelen kuitenkin, mikseivät esimerkiksi *Moija*, *Noija* tai *Siija* ole kelvanneet kenellekään (erikoista) nimeä etsivälle nimenantajalle. Syy siihen, miksi lähtökohtaisesti hyvältä kuulostavat nimet ovat jääneet käyttämättä, voi löytyä siitä, että *Aija*-tyyppi ei ollut enää muodissa silloin, kun uusien, erikoisten nimien antaminen alkoi yleistyä.

4.6 *Aija*-tyyppi 2000-luvulla

4.6.1 Nimityypin muodikkuus

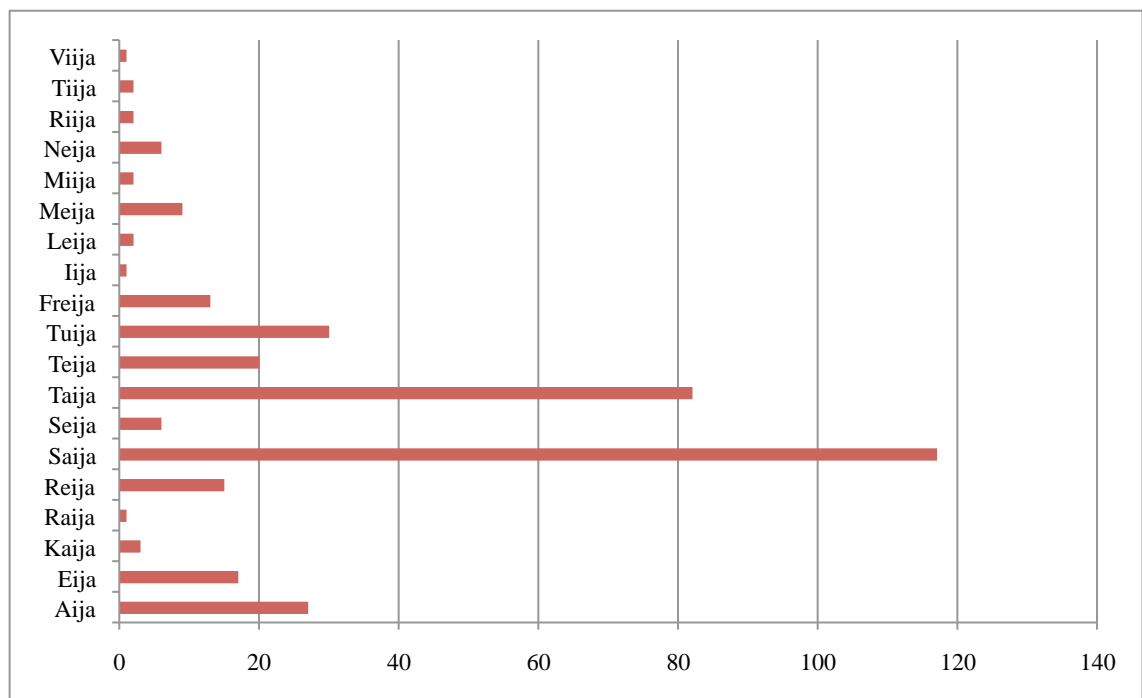
2000-luvulla *Aija*-tyyppi ei kuulu kärkinimiin – lukuun ottamatta kenties *Maija*-nimeä. *Maija* on yltänyt 50 suosituimman ensimmäisen etunimen listalla sijalle 42 vuonna 2007 (VRK), ja esimerkiksi vuosina 2006–2009 *Maija*-nimen on saanut keskimäärin noin 0,4 prosenttia syntyneistä. Nimen suosio ei siis näytä olevan vielä laskussa.

Sen sijaan muut *Aija*-tyypin nimet ovat 2000-luvulla hyvin harvinaisia nimivalintoja. Yleisistä nimistä *Maijan* jälkeen suosituimmat ovat odotetusti *Taija* ja *Saija*, joiden suosio on kuitenkin hyvin pientä: vuosina 2006–2009 nimiä on annettu parhaimmillaan 10–20 kertaa vuodessa. Myös nimiä *Aija*, *Eija* ja *Teija* on viime vuosina annettu muutamia kertoja vuosittain. *Aija*-tyypin yleisistä nimistä harvinaisin on *Raija*, joka on annettu ensimmäiseksi nimeksi vain kerran vuosina 2000–2009.

Joitain harvinaisia *Aija*-tyypin nimiä on annettu ensinimiksi muutamia kertoja 2000-luvulla. Eniten kannatusta saa *Freija*, joka on vuosittain annettu 3–4 kertaa vuosina 2007–2009. Myös nimet *Leija*, *Meija*, *Miija*, *Neija*, *Riija* ja *Tiija* ovat saaneet muutamia uusia haltijoita viime vuosien aikana. Vuonna 2005 yksi tyttö on saanut ensinimekseen

Iija. Vuosina 2000–2009 ei ole kuitenkaan annettu yhtäkään uutta kaksitavuista *ija*-loppuista nimeä.

Aija-tyypin nimiä annetaan siis 2000-luvullakin mutta hyvin vähän. Nimiä annetaan vuosittain vain kerran tai muutamia kertoja, joten nimet jäävät todella harvinaisiksi. Mielenkiintoista kuitenkin on, että *Aija*-tyypin yleisetkään nimet (kuten esimerkiksi *Seija* ja *Eija*), jotka todennäköisesti monien mielissä yhdistyvät johonkuhun tuttuun tai kuviteltuun 50–70-vuotiaaseen naiseen, eivät ole jääneet kokonaan pois nimivalinnasta, vaan ne edelleen ovat joidenkin nimenantajien mielestä hyviä ensimmäisiä etunimiä lapselle.

Kaavio 12. Vuosina 2000–2009 annetut *Aija*-tyypin nimet (absoluuttiset määrät).

2000-luvulla on annettu ensimmäisiksi nimiksi yhteensä 20 erilaista *Aija*-tyypin nimeä (kaavio 12). Kaaviosta 12 puuttuu nimi *Maija*, joka on todella paljon muita kaavion nimiä yleisempi: *Maija* on annettu ensimmäiseksi nimeksi vuosina 2000–2009 noin 1 000 kertaa, joka on noin kymmenkertainen määrä verrattuna kaavion 12 yleisimpään nimeen *Saija*.

Tähän asti olen puhunut vain nimien suosiosta ensimmäisinä niminä. 2000-luvun osalta pystyn aineistoni rajoissa tarkkailemaan myös, mitä *Aija*-tyypin nimiä on annettu jälkimmäisiksi etunimiksi. Oletetustikin *Maija* on hyvin yleinen jälkinimi 2000-luvulla,

mutta myös muita *Aija*-tyypin yleisiä nimiä on annettu jonkin verran jälkimmäisiksi etunimiksi. Esimerkiksi 1900-luvun puolivälin huippunimet *Eija*, *Raija* ja *Seija* näyttäisivät olevan 2000-luvulla selvästi yleisempiä jälkimmäisinä kuin ensimmäisinä etuniminä. Löysin aineistostani esimerkiksi sellaisia nimiyhdistelmiä kuin *Aada Seija Vilhelmiina*, *Annika Raija Adele*, *Helmi Eija Tuulikki*, *Nea Eija Anneli*, *Olivia Raija Erika* ja *Silja Seija Matilda*. Epäilen, että useat tyttölapsista, jotka ovat saaneet jälkinimekseen tällaisen nimen, on nimetty isoäitinsä mukaan.

Verkkokeskusteluissa on tullut ilmi, että *Aija*-tyypin yleiset nimet jakavat mielipiteitä. Esimerkiksi Vauva.fi-sivustolla osa keskustelijoista on sitä mieltä, että sellaiset nimet kuin *Eija*, *Raija* ja *Seija* ovat aivan kamalia ja rumia eikä sellaista nimeä voisi kuvitella antavansa lapselle. Yksi keskustelijoista jopa kirjoittaa: ”nelikymppisilläkin nuo nimet järkkyyä mutta jos joku antaisi vauvalleen niin voi lapsi parkaa...” Toinen keskustelija sen sijaan on sitä mieltä, että *Maija* on kaunis nimi ja myös esimerkiksi *Eija*, *Tuija* ja *Teija* ovat hyviä nimiä siksi, että ne ovat harvinaisia nykyajan lapsilla. Kolmannen keskustelijan mukaan nimien suosio kulkee aalloissa ja kohta on taas näiden nimien vuoro, ”jonkun pitää vain olla rohkeasti eka”. Tämä keskustelija kuitenkin ehdottaa *ija*-loppuisten nimien sijasta *nja*- ja *lja*-loppuisia nimiä kuten *Tanja*, *Minja*, *Sanja*, *Milja* ja *Lilja*. Lisäksi on huomionarvoista, että kyseisen keskustelun osanottajat hylkäävät yksimielisesti sellaiset harvinaiset nimet kuin *Keija*, *Leija* ja *Naija* niiden homonyymiparien vuoksi.

4.6.2 Nimityypin tulevaisuus

Tällä hetkellä *Aija*-tyyppi ei vaikuttaisi olevan muodissa, ja etenkin 1900-luvun puolivälin huippunimet kuten *Eija*, *Raija* ja *Seija* jäävät nykyään auttamattomasti nimivalintojen ulkopuolelle. Tämä onkin odotettavaa, sillä nimien suosionhuipusta on kulunut vasta 50–70 vuotta. Nimien suosio kuitenkin kulkee aalloissa, kuten yksi verkkokeskustelijoistakin osasi sanoa. On siis mahdollista, että nämä nimet ja koko nimityyppi nousevat uuteen suosioon 30–50 vuoden kuluttua, kun edellisestä huipusta on kulunut noin sata vuotta. Toisaalta on myös mahdollista, ettei toista suosionhuippua tule lainkaan.

Uskon, että ensimmäisinä alkavat yleistyä ne nimet, jotka eivät edellisen huippunsa aikana olleet aivan kärkinimiä, sillä etunimitutkimuksessa näin on todettu usein tapahtu-

van.⁸ Tutkimistani nimistä ensimmäisinä voisivat alkaa yleistyä esimerkiksi *Kaija*, *Teija* ja *Tuija* sekä etenkin *Reija*, *Saija* ja *Taija*. Harvinaisista nimistä etenkin *Leija* ja *Meija* saattavat saada kannatusta jo lähivuosina, mutta muiden harvinaisten nimien en usko yleistyvän huomattavasti. Sen sijaan uusia *Aija*-tyypin nimiä voi hyvinkin ilmestyä etunimistöömme. Uskon myös *ia*- ja *ya*-päätteisten nimien suosion kasvavan 2000-luvulla, osittain kansainvälisyyden ja erikoisten nimien ihannoinnin sekä osittain mahdollisesti kaksikielisten perheiden ja maahanmuuton vuoksi.

4.7 Yhteenveto *Aija*-tyypistä

Tutkimaani *Aija*-tyyppiin kuuluu yhteensä 46 *ija*-loppuista kaksitavuista naisennimeä, jotka jaoin 11 yleiseen nimeen ja 35 harvinaiseen nimeen. Yleiset nimet on annettu suomenkieliselle väestölle ensimmäiseksi etunimeksi vuosina 1870–1999 yli 1 000 kertaa ja harvinaiset nimet vähintään kerran.

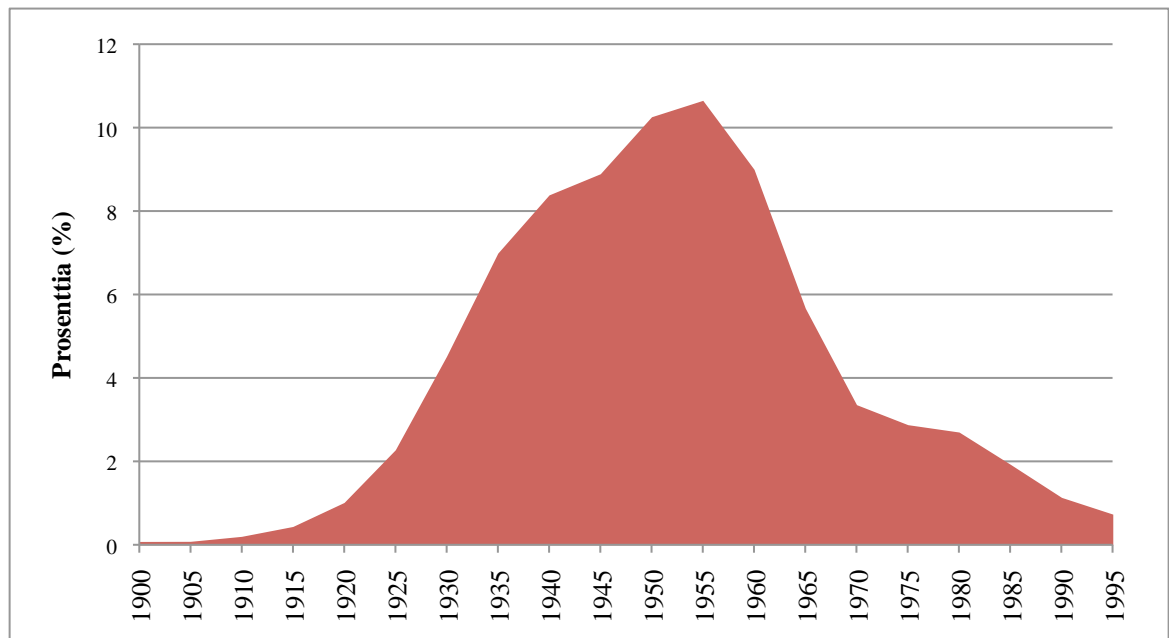
Lähes kaikki nimet ovat vanhoja nimiä: suurin osa nimistä esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran joko jo 1800-luvun lopulla tai 1900-luvun alussa. Ensiesiintymiä on eniten vuosina 1900–1904 ja 1920–1924. Näistä ensimmäinen saattaa tosin osittain joutua aineistoni laadusta (ks. luku 1.4). Nimien ensiesiintymiä on huomattavasti vähemmän 1900-puolivälin jälkeen kuin sitä ennen, eli uusien *Aija*-tyypin nimien antaminen on selkeästi vähentynyt 1950-luvun jälkeen.

Yleiset nimet alkavat yleistyä lähes poikkeuksetta 1920-luvulla. Neljän nimen suosionhuippu osuu 1940-luvun lopulle (*Kaija*, *Maija*, *Raija*, *Seija*), kahden nimen huippu 1950-luvun lopulle (*Aija*, *Eija*) ja kolmen nimen huippu 1960-luvun alkuun (*Reija*, *Teija*, *Tuija*). Vain kahdella nimellä (*Saija*, *Taija*) on suosionhuippu myöhemmin, 1970-luvun loppupuolella, mutta nämä nimet ovat selvästi harvinaisemmat kuin muut edellä mainitut nimet.

Koko *Aija*-tyypin yleistyminen on voimakkainta 1900-luvun alussa, jolloin muotinitmet kuten *Seija* ja *Raija* alkavat yleistyä ja jolloin uusia *Aija*-tyypin nimiä annetaan eni-

⁸ Ks. esim. Kiviniemi 2006: 205–211.

ten. Tyypin suosio saavuttaa huippunsa vuosina 1940–1960. Esimerkiksi 1950-luvun loppupuolella keskimäärin useampi kuin joka kymmenes tyttö saa *ija*-loppuisen ensimmäisen etunimen. Huipun jälkeen *Aija*-tyypin nimien antaminen alkaa harventua (kaavio 13). Nykyään *Aija*-tyypin voi sanoa olevan pois muodista, sillä *ija*-loppuisista nimistä ainoastaan *Maija* mahtuu vuosittain 50 suosituimman nimen listalle. Muita *Aija*-tyypin nimiä annetaan hyvin harvoin, eikä uusia tyyppiin sopivia nimiä anneta lainkaan – siitä huolimatta, että etunimien määrä on koko ajan kasvussa.

Kaavio 13. *Aija*-tyypin yhteenlaskettu osuus 1900-luvulla.

On muistettava, että vuosisadan loppua kohden samanimisyyden osuus on vähentynyt merkittävästi ja nimimuoti on 2000-luvulla hyvin erilaista kuin 1940–1950-luvulla. *Aija*-tyypin suuren suosion 1900-luvun puolivälissä mahdollistaa se, että samanimisyyttä ei ole vältelty samalla lailla kuin nykyään.

Nykyisin vuoden kärkinimen saaneiden osuus ei ole yhtä suuri kuin esimerkiksi vuoden 6:nneksi yleisimmän nimen saaneiden osuus 1900-luvun puolivälissä. Huippunsa aikana 1940-luvulla *Eija*-nimen sai vajaa kolme prosenttia syntyneistä tytöistä, mutta nimi oli silti vain 1940-luvun 6:nneksi yleisin nimi. Tuolloin kärkinimen *Ritva* sai keskimäärin yli viisi prosenttia syntyneistä. (Kiviniemi 1982: 206; Kiviniemi 2006: 29.) Jos

Eija-nimi annettaisiin 2000-luvulla kolmelle prosentille syntyneistä, se olisi kiistatta yleisin nimi, sillä vuoden 2009 kärkinimen *Aino* sai noin 1,8 prosenttia syntyneistä (VRK).

Joka tapauksessa vaikuttaa siltä, että 2000-luvun nimenantajat eivät pidä *Aija*-tyypin nimiä hyvinä niminä lapsilleen. Uuteen suosioon suun kulunee vielä aikaa.

5 *Anja*-tyypin yleistyminen ja nimien suosionvaihtelu

Vuosina 1870–1999 on annettu ensimmäiseksi etunimeksi yhteensä 59 erilaista kaksita-vuista *nja*-päätteistä nimeä. Jaan nämä nimet yleisiin, yleistyviin ja harvinaisiin nimiin. Yleiset nimet on annettu ensinimiksi vuoden 1999 loppuun mennessä vähintään 1 000 kertaa, ja yleistyvät nimet puolestaan ovat yleisiä harvinaisempia nimiä, jotka on annettu vuoden 1999 loppuun mennessä 72–445 kertaa mutta jotka ovat 2000-luvulla yleistyneet tai yleistymässä. Yleisiä nimiä on 6 ja yleistyviä 7. Loput 46 nimeä lasken harvinaisiksi nimiksi, jotka on annettu ensinimiksi 1–70 kertaa ennen vuotta 2000. Näiden lisäksi vuosina 2000–2009 on annettu ensinimeksi 7 uutta *Anja*-muotin mukaista etunimeä, jotka lasken mukaan aineistoon harvinaisina niminä. Yhteensä *Anja*-tyypin nimiä on siis 66.

Tässä luvussa käsittelen tämän etunimityypin yleistymistä ja suosionvaihtelua samalla lailla kuin *Aija*-tyypin kohdalla edellisessä luvussa. Aluksi luokittelen nimet ensiesiintymiensä ja äänteellisen rakenteensa mukaan, minkä jälkeen käsittelen ensin yleiset, sitten yleistyvät ja viimeiseksi harvinaiset *Anja*-tyypin nimet. Otan yleiset ja yleistyvät nimet käsittelyyn niiden ensiesiintymien mukaisessa järjestyksessä. Lopuksi kirjoitan *Anja*-tyyppiä muistuttavista *ia*- ja *ya*-päätteisistä nimistä, *Anja*-tyyppiin sopivista käyttämättömistä nimistä sekä *Anja*-tyypin nimistä 2000-luvulla.

5.1 *Anja*-tyypin nimien luokittelua

5.1.1 Ensiesiintymät ja suosionhuiput

Tässä luvussa esitän tutkimani *nja*-loppuiset nimet taulukoissa 8–12, joissa luettelen ne ensiesiintymiensä mukaisessa järjestyksessä: Ensimmäisenä esittelen nimet, jotka esiintyvät aineistossani ennen vuotta 1904 (taulukko 8), sitten vuosina 1910–1929 ensi kerran esiintyneet (taulukko 9) ja vuosina 1930–1964 ensi kerran esiintyneet nimet (taulukko 10). Lopuksi esittelen nimet, jotka on annettu ensimmäisen kerran vuosina 1965–1979 (taulukko 11) ja vuoden 1979 jälkeen (taulukko 12). Olen lihavoanut taulukoista yleiset ja yleistyvät nimet. Sekä nimen ensiesiintymä että sen suosionhuippu on merkitty viisivuo-

tiskauden ensimmäisen vuoden mukaan: jos esimerkiksi suosionhuippu osuu kaudelle 1950–1954, on taulukkoon merkitty vuosi 1950.

Useat *Anja*-tyypin nimet ovat suosiossa nykyään. Jos nimi saa maksimiarvonsa aineistossani viisivuotiskaudella 2005–2009, se ei välttämättä vielä ole nimen todellinen suosionhuippu, sillä nimen suosio saattaa olla edelleen kasvussa. Palaan tähän aiheeseen tarkemmin luvussa 5.7.1.

Taulukko 8. *Anja*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1870–1904.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistoissa yhteensä
Ksenja	1880	1895	44
Senja	1880	1895	5 438
Vanja	1880	2005	44
Sonja	1885	1995	7 084
Fenja	1890	-	1
Manja	1890	1935	56
Tanja	1890	1975	11 086
Anja	1895	1930	32 748
Venja	1895	2005	35
Lonja	1895	-	4
Xenja	1900	-	1

Taulukossa 8 on yhteensä 11 *Anja*-tyypin nimeä, jotka esiintyvät aineistossani ensimmäisen kerran ennen vuotta 1905. Alle puolet taulukon nimistä on yleisiä nimiä. Nimenkantajien määrinä mitattuna *Anja*-tyypin nimistä kaikkein yleisimmät ovat *Anja* ja *Tanja*, jotka molemmat ovat vanhoja nimiä: molempia on annettu virallisiksi nimiksi jo 1800-luvun puolella. Ensiesiintymänsä jälkeen *Anja* alkoi yleistyä ennen *Tanjaa*. *Anja*-nimen suosionhuippu osuu 1930-luvun alkuun, *Tanja*-nimen vasta 1970-luvun lopulle.

Nimet *Ksenja*, *Senja* ja *Xenja* ovat alun perin *Ksenia*-nimen erilaisia kirjoitusasuja. Tämän pyhimysnimen pohjalta on syntynyt useita nimiä, joista *Senja* on Suomessa selvästi yleisin. *Senja*-nimen edellinen suosionhuippu on 1890-luvun lopulla, mutta 1990-luvulta lähtien nimen suosio on ollut jälleen kasvussa.

Venja-nimi on 1900-luvun alussa suosituampi pojilla kuin tytöillä, mutta nykyään tilanne on päinvastainen – mahdollisesti nimi yhdistetään 2000-luvulla suosittuun *Venla*-nimeen. Myös *Venja* on suosittu nimi 2000-luvulla: nimi on annettu ensinimeksi 15 kertaa vuoden 1999 loppuun mennessä ja 20 kertaa sen jälkeen. Myös *Vanja*-nimi on 2000-luvulla merkittävästi aikaisempaa suosituampi, vaikka onkin edelleen harvinainen nimi.

Taulukko 9. *Anja*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1910–1929.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistoissa yhteensä
Enja	1910	2005	96
Genja	1915	-	2
Inja	1915	1930	10
Tonja	1915	1970	51
Brynja	1920	-	1
Dunja	1920	-	13
Fanja	1920	-	1
Panja	1920	1920	7
Ronja	1920	2005	3 158
Vinja	1920	-	6
Danja	1925	1975	14
Frinja	1925	-	1
Nanja	1925	1995	16
Sanja	1925	1985	247
Tenja	1925	-	3

Taulukossa 9 on vain yksi yleinen nimi, *Ronja*, jonka suosionhuippu on aineiston mukaan vuosina 2005–2009, eli nimen suosio saattaa yhä olla kasvussa. Myöskään *Enjan* suosio ei vielä välttämättä ole huipussaan. Yleistyväksi nimeksi luokiteltu *Sanja* on yleisimmillään 1980-luvun lopulla, mikä johtunee samantapaisen *Sannan* suuresta suosiosta 1970–1980-luvuilla (Saarikalle – Suomalainen 2007: 338).

1920-luvulla on annettu useita uusia *Anja*-tyypin nimiä. Aineistossani yhteensä 11 nimen ensiesiintymä osuu tälle vuosikymmenelle. Tämä saattaa liittyä siihen, että todella suosittu *Anjan* suosionhuippu on 1930-luvun alussa, eli nimi on yleistynyt voimakkaasti

1920-luvun aikana (ks. taulukko 8 edellisellä sivulla ja kaavio 15 sivulla 84). Yhden nimen yleistymisen on saattanut vauhdittaa uusien samantapaisten nimien antamista. Useimmat näistä uusista nimistä eivät kuitenkaan saa juuri kannatusta 1900-luvun aikana. Taulukon 9 harvinaisista nimistä yleisin on *Tonja*, joka saa aineistoni mukaan eniten haltijoita 1970-luvun alussa eli niihin aikoihin, kun *Tanja*-nimi on yleistymässä.

Taulukko 10. *Anja*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1930–1964.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistossa yhteensä
Banja	1930	-	1
Benja	1930	-	4
Ranja	1930	2005	143
Kenja	1935	-	1
Lenja	1935	-	2
Renja	1935	1995	122
Onja	1940	-	5
Tunja	1940	-	6
Minja	1950	2005	1 019
Ninja	1955	1985	206
Kranja	1960	-	1

Vuosina 1930–1964 ensimmäisen kerran annetuista nimistä *Minja* on saanut eniten uusia haltijoita vuoteen 2010 mennessä. Nimi on annettu ensinimeksi 445 kertaa vuoden 1999 loppuun mennessä ja 574 kertaa vuosina 2000–2009. Yhteensä nimenkantajia on jo yli tuhat, ja vuodesta 2010 lähtien nimi on löytynyt myös nimipäiväkalenterista. *Minjan* sekä muiden *inja*-päätteisten nimien suosiota lienee lisännyt *Pinja* (ks. taulukko 11), joka on hyvin yleinen nimivalinta 1990-luvun lopulla ja etenkin 2000-luvun alussa

Ranja on monien muiden *Anja*-tyypin nimien tavoin suosituimmillaan 2000-luvulla. *Renja* saavuttaa suosionhuippunsa 1990-luvun lopulla, ja *Ninja* sen sijaan saa eniten kannatusta 1980-luvun lopulla. Muut taulukon 10 nimet ovat jääneet hyvin harvinaisiksi. Voi vain arvella, miksi nämä nimet eivät ole yleistyneet monien muiden *Anja*-tyypin nimien tavoin. Esimerkiksi *Lenja*-nimi on käytössä Venäjällä tyttönimenä (Babynamespedia), ja

sillä olisi mielestäni edellytykset yleistyä myös Suomessa, mutta näin ei ole kuitenkaan käynyt. Myös *Kenja* vaikuttaa mielestäni sopivalta nimeltä lapselle. Se muistuttaa nimeä *Kenya*, joka on yleinen työtönnimi Suomen ulkopuolella (Babynamespedia). Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan nimet *Lenja* ja *Kenja* on annettu muutamia kertoja tyttö- ja poikalapsille vuosina 2000–2009 sekä vuonna 2010.

Taulukko 11. *Anja*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1965–1979.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistossa yhteensä
Pinja	1965	2005	4 269
Penja	1965	-	3
Stanja	1965	-	2
Taanja	1965	-	1
Tinja	1965	2000–2009	645
Henja	1970	-	6
Monja	1970	1975	10
Sinja	1970	2005	62
Wanja	1970	-	2
Donja	1975	-	2
Menja	1975	-	7
Rinja	1975	2005	27

Pinja on uusi nimi, joka esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran vasta 1960-luvun lopulla. Nimi yleistyy 1900-luvun lopun aikana ja on yksi 2000-luvun alun suosituimmista nimistä: esimerkiksi vuonna 2009 *Pinja* on 18:nneksi yleisin ensinimi tytöillä (VRK). Myös taulukon 11 samantapaiset *Tinja*, *Sinja* ja *Rinja* ovat suosittuja nimivalintoja 2000-luvulla. *Tinja*-nimen suosionhuipuksi on taulukkoon 11 merkitty vuodet 2000–2009, sillä nimi on annettu 172 kertaa vuosina 2000–2004 ja 171 kertaa vuosina 2005–2009.

Mielenkiintoista on, kuinka tasaisesti uusia *Anja*-tyypin nimiä annetaan. Lähes jokaiselle viisivuotiskaudelle osuu useita uusia nimiä. Uskon, että muiden *Anja*-tyypin nimien lisäksi myös monet *nna*- tai *na*-päätteiset naistennimet ovat toimineet uusien nimien mallina. Esimerkiksi *Tinja*- ja *Henja*-nimet on annettu ensimmäisiä kertoja niihin aikoihin, kun samantapaiset *Tiina* ja *Henna* ovat olleet jo melko yleisiä tai yleistymässä.

Taulukossa 12 on esitelty *Anja*-tyypin nimet, jotka esiintyvät aineistossani ensimmäisen kerran vuosina 1980–2009. Kaikki taulukon nimet ovat todella harvinaisia: niillä on vain 1–5 haltijaa. Näin uusina niminä ne eivät vielä voikaan olla juuri sen yleisempiä.

Taulukko 12. *Anja*-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1980–2009.

	Ensiesiintymä aineistossa	Suosionhuippu aineistossa	Nimenkantajia aineistossa yhteensä
Binja	1980	-	2
Janja	1980	-	5
Svenja	1980	-	3
Jinja	1985	-	1
Jonja	1985	-	1
Granja	1990	-	1
Kinja	1990	-	2
Unja	1990	-	2
Zenja	1990	-	1
Ynja	1995	-	1
Brenja	2000	-	1
Cinja	2000	-	2
Finja	2000	-	1
Nenja	2000	-	4
Cenja	2005	-	1
Denja	2005	-	1
Fonja	2005	-	1

Merkittävää on, että nimien ensiesiintymiä riittää aineistoni viimeiselle viisivuotiskaudelle asti ja monien taulukoissa 8–11 esiteltyjen nimien suosio on 2000-luvulla vasta kasvussa. *Anja*-tyypin nimet vaikuttavat siis olevan muodissa vuosisadan vaihteessa. Palaan tähän aiheeseen tarkemmin luvussa 5.7.

Anja-tyyppi näyttäisi olevan produktiivinen nimimuotti, joka ei ole yli sadan vuoden tutkimusajanjakson aikana jäänyt missään vaiheessa pois käytöstä. Eniten ensiesiintymiä osuu viisivuotiskausille 1920–1924, 1925–1929 ja 1965–1969, mutta ensiesiintymiä on tasaisesti 1880-luvun alusta 2000-luvun ensimmäiselle kymmenykselle asti ilman selkeitä

taukoja. Vähiten uusia nimiä on annettu 1940-luvun lopulla ja 1950-luvulla. Yhteensä erilaisia *Anja*-tyypin nimiä on paljon ja selvästi enemmän kuin *Aija*-tyypin nimiä: *Anja*-tyypin nimiä on 66 ja *Aija*-tyypin nimiä 46. Keskityn tarkemmin nimityyppien vertailuun luvussa 6.

5.1.2 Nimien äänteellinen luokittelu

Taulukko 13. *Anja*-tyypin nimet luokiteltuina ensimmäisen vokaalin mukaan.

	Yleisiä nimiä	Yleistyviä nimiä	Harvinaisia nimiä	Yhteensä
anja-loppuiset	2	2	13	17
enja-loppuiset	1	2	18	21
inja-loppuiset	1	3	10	14
onja-loppuiset	2	-	7	9
unja-loppuiset	-	-	3	3
ynja-loppuiset	-	-	2	2
Kaikki nimet	6	7	53	66

Valtaosa aineistoni *Anja*-tyypin nimistä on joko *anja*- tai *enja*-päätteisiä, kun taas *onja*-, *unja*- ja *ynja*-päätteisiä nimiä on melko vähän, ja ne ovat lähinnä harvinaisia nimiä. Yleistyvistä nimistä suurin osa on *inja*-päätteisiä nimiä. On syytä olettaa, että 2000-luvulla suosittu nimi *Pinja* on vauhdittanut samantapaisten *Minjan*, *Ninjan*, *Rinjan*, *Sinjan* ja *Tinjan* yleistymistä. Huomionarvoista on, että *inja*-päätteiset nimet ovat melko uusia: lähes jokaisen ensiesiintymä on vuoden 1950 jälkeen.

Ronja ja *Sonja* ovat yleisiä nimiä, mutta niiden yleisyys ei ole lisännyt muiden *onja*-loppuisten nimien suosiota. *Donja*, *Fonja*, *Jonja*, *Lonja*, *Monja*, *Onja* ja *Tonja* ovat joko melko tai hyvin harvinaisia nimiä. Lisäksi *onja*-loppuisia nimiä on yllättävänkin vähän, selvästi vähemmän kuin *anja*-, *enja*- ja *inja*-loppuisia nimiä. Esimerkiksi nimet *Panja*, *Penja* ja *Pinja* löytyvät aineistostani, samoin *Vanja*, *Venja* ja *Vinja*, mutta *Ponja* ja *Vonja* eivät. Kerron lisää *Anja*-tyypin niin sanotuista käyttämättömistä nimistä luvussa 5.6.

Vähiten aineistossani on kuitenkin *unja*- ja *ynja*-päätteisiä nimiä, jotka ovat myös kaikki jääneet harvinaisiksi. Mielestäni *unja*-loppuisten nimien harvinaisuus ei ole yllät-

tävää, sillä ei ole olemassa yhtäkään yleistä *unja*-päätteistä nimeä, joka olisi voinut nostaa muiden samankaltaisten nimien suosiota. Myöskään *ynja*-loppuisten nimien vähäinen suosio ei liene outoa. Yllättävää sen sijaan on, että tällaisia nimiä ylipäättään on olemassa, sillä nimi on vokaalisoinnun vastainen.

Kaikkein eniten nimenkantajia on *anja*-loppuisilla nimillä, sillä *Anja* ja *Tanja* ovat *Anja*-tyypin nimistä yleisimmät. Nykyään *inja*-loppuinen nimityyppi on kuitenkin suosituin: 2000-luvulla nimien *Pinja*, *Minja*, *Ninja*, *Tinja*, *Rinja* ja *Sinja* suosio on kasvussa ja myös nimiä *Cinja*, *Finja*, *Inja*, *Kinja* ja *Vinja* on annettu muutamia kertoja.

Seuraavassa taulukossa 14 on lueteltu kaikki aineistoni *Anja*-tyypin nimet eriteltyinä nimen alkukirjaimen mukaan. Oikeanpuoleisessa sarakkeessa lukee, kuinka monta nimenkantajaa milläkin kirjaimella alkavilla nimillä on yhteensä. Jos nimenkantajia on paljon, olen laittanut luvun perään sulkuihin harvinaisten nimien haltijoiden määrät.

Taulukko 14. *Anja*-tyypin alkukirjaimet ja nimenkantajat.

Alkukirjain	Yleisiä nimiä	Yleistyviä nimiä	Harvinaisia nimiä	Nimenkantajia
A	1	-	-	32 748
B	-	-	6	10
C	-	-	4	6
D	-	-	4	30
E	-	1	-	96
F	-	-	8	8
G	-	-	2	3
H	-	-	1	6
I	-	-	1	10
J	-	-	3	7
K	-	-	4	48
L	-	-	2	6
M	-	1	3	1 092 (73)
N	-	1	3	230
O	-	-	1	5
P	1	-	2	4 279 (10)
R	1	2	1	1 529 (26)
S	2	1	3	12 836 (67)

T	1	1	4	11 792 (61)
U	-	-	1	2
V	-	-	3	85
W	-	-	1	2
X	-	-	1	1
Y	-	-	1	1
Z	-	-	1	1

Kuten taulukosta näkee, *s*- ja *t*-alkuisia nimiä on eniten ja niillä on myös eniten haltijoita – jos jätetään laskuista pois *Anja*-nimisten suuri määrä. *Tanja*-nimisiä on lähes yhtä paljon kuin *Senja*- ja *Sonja*-nimisiä yhteensä, mutta yleistyvistä nimistä *Tinja*-nimisiä on yli kaksi kertaa niin paljon kuin *Sanja*-nimisiä.

Kirjaimien *s* ja *t* lisäksi suosittuja alkukirjaimia ovat *p* ja *r*: ne ovat usean nimen alussa ja näillä nimillä on monia haltijoita. Tosin esimerkiksi *Panja*-nimellä on 7 haltijaa ja *Penja*-nimellä 3, kun taas *Pinja*-nimisiä on yhteensä 4 269, joten harvinaisten nimien kantajien osuus on todella pieni. Myös alkukirjaimia *m* ja *n* voi pitää melko yleisinä. Esimerkiksi *Manja*-, *Menja*- ja *Monja*-nimisiä on aineistossani yhteensä 73, mikä on harvinaisten nimien kantajiksi suurehko määrä. Toisaalta myös *k*-alkuisilla harvinaisilla nimillä (*Kenja*, *Kinja*, *Ksenja*, *Kranja*) on suhteellisen paljon haltijoita, mikä johtuu kuitenkin lähinnä *Ksenja*-nimisten yleisyydestä (44).

Taulukossa 14 on myös useita sellaisia kirjaimia, joilla alkavia nimiä on vain yksi ja tällä nimellä on vain yksi kantaja. Esimerkiksi *Zenja*, *Xenja* ja *Ynja* ovat ainoita laatuaan. Erikoista kuitenkin on, että tällaisia vieraalla kirjaimella alkavia nimiä on *Anja*-tyypissä poikkeuksellisen paljon. Esimerkiksi *b*-, *c*- ja *d*-alkuisia nimiä on yllättävänkin monta. Tämä kertonee nimityypin kansainvälisyydestä. *Anja*-tyyppi on käytössä myös ulkomaille, ja näin ollen se sopii myös nimenantajalle, joka pitää nimen kansainvälisyyttä tärkeänä. Vierasperäinen konsonantti nimen alkukirjaimena tekee nimestä entistäkin kansainvälisemmän.

5.2 *Anja*-tyypin yleiset nimet: nimien tausta ja suosionvaihtelu

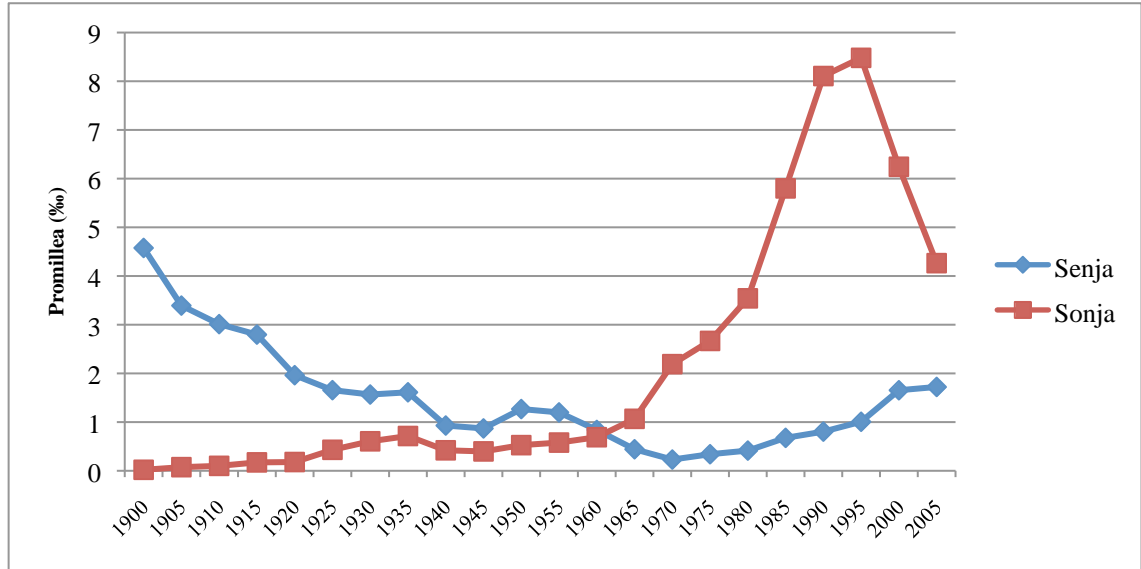
Tässä luvussa käsittelen *Anja*-tyypin kuutta yleistä nimeä. *Anja*-tyypin nimiä on yhteensä 66, ja lasken yleisiksi ne, jotka on aineistoni mukaan annettu vähintään 1 000 kertaa ensimmäiseksi etunimeksi suomenkieliselle väestölle ennen vuotta 2000. Nämä yleiset nimet ovat *Anja*, *Pinja*, *Ronja*, *Senja*, *Sonja* ja *Tanja*. Kerron, mitä nimikirjoissa sanotaan näiden nimien taustasta, ja tutkin nimien ajallista suosionvaihtelua aineistoni rajoissa. Käsittelen nimet niiden ensiesiintymien mukaisessa järjestyksessä ja laitan samaan lukuun ne nimet, jotka esiintyvät aineistossani ensimmäisen kerran samoihin aikoihin.

5.2.1 *Senja*, *Sonja*

Senja ja *Sonja* ovat *Anja*-tyypin yleisistä nimistä vanhimmat. Aineistoni mukaan *Senja* on annettu ensimmäisen kerran ensinimeksi vuosina 1880–1884 ja *Sonja* seuraavalla viisi-vuotiskaudella 1885–1889.

Ksenia on vanha kreikkalaisperäinen nimi (Lempiäinen 2004: 132), jonka pohjalta on muodostettu useita *Anja*-tyypin nimiä. Esimerkiksi *Ksenja*, *Senja*, *Zenja*, *Cenja* ja *Xenja* ovat muunnoksia tästä nimestä. *Senja* on näistä muunnoksista tavallisin nimi Suomessa. Se oli yleinen jo 1800-luvun puolella, ja aineistoni mukaan eniten *Senja*-nimisiä nimettiin 1890-luvun loppupuolella. Nimi on melko tavallinen myös nykyään: tämä vanha nimi on alkanut yleistyä uudelleen 1990-luvulta lähtien, mikä johtunee esimerkiksi samankaltaisen *Sonjan* suosiosta.

Myös *Sonja* on vanha nimi, joka on siis nykyään melko suosittu. Alun perin *Sonja* on venäläinen hellittelymuoto nimestä *Sofia*, joka puolestaan on *Ksenian* tavoin vanha kreikkalaisperäinen nimi. Nimikirjassa mainitaan, että *Sonja* muistuttaa rakenteeltaan *Anjaa* ja *Tanjaa*, jotka myös ovat venäläisperäisiä nimiä. Suomenkieliseen almanakkaan *Sonja* pääsi vuonna 1964 (ruotsinkieliseen jo vuonna 1950), *Senja* vastaavasti vuonna 1950. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 344, 364.)

Kaavio 14. Nimien *Senja* ja *Sonja* suosionvaihtelu ensimmäisinä etuniminä.

Senjan suosiokäyrä on melko poikkeuksellinen. Nimi on suosittu 1800-luvun puolella, ja huipun jälkeen nimen suosio laskee lähes koko 1900-luvun ajan. *Senja*-nimellä ei ole varsinaista suosionhuippua 1900-luvun aikana, mikä on todella epätavallista aineistossani. Nimen suosio lähtee uudelleen pienoiseen kasvuun 1980-luvulta lähtien. Nykyään *Senja* ei ole aivan harvinainen nimivalinta: esimerkiksi vuonna 2009 nimen sai 0,2 prosenttia syntyneistä. Vaikka *Senja*-nimen saaneiden osuus on nykyään lähes yhtä suuri kuin esimerkiksi 1920-luvulla, nimi nousee 2000-luvun suosituimpien nimien listassa korkeammalle sijalle kuin 1920-luvulla, koska nykyään suosituimpien nimien osuudet ovat kauttaaltaan pienemmät kuin 90 vuotta sitten.

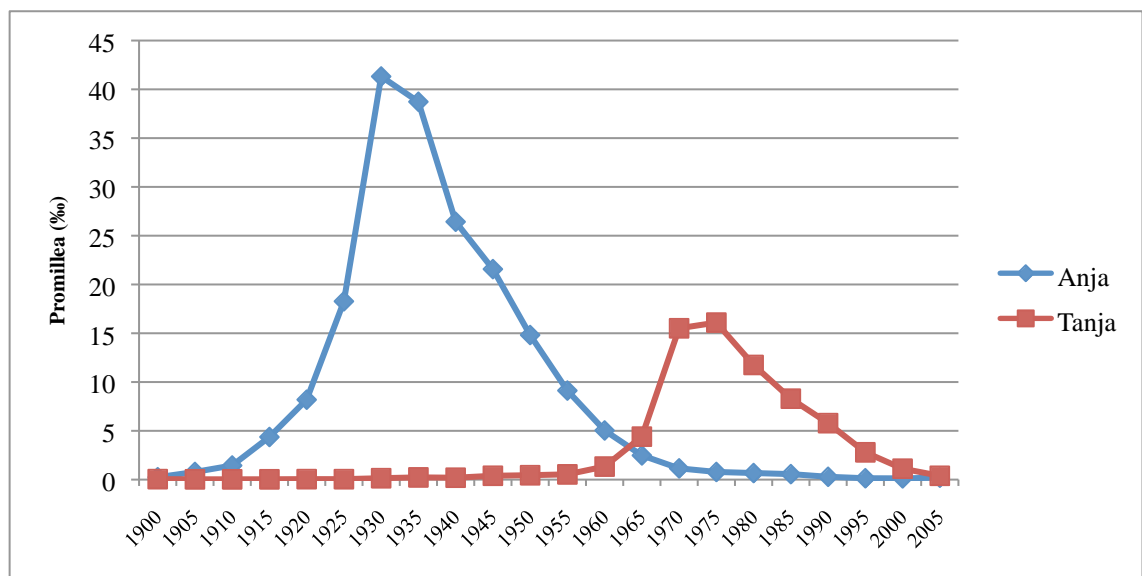
Sonja-nimen suosio on puolestaan ollut kasvussa lähes koko 1900-luvun ajan. Nimi pysyy harvinaisena 1970-luvulle asti, jolloin se yleistyy kuitenkin nopeasti ja nousee aivan kärkisijoille asti. Esimerkiksi 1990-luvulla *Sonja* on 26:nneksi yleisin nimi ja nimen saa yhteensä noin 2 500 tyttölästä (Kiviniemi 2006: 49). Suosituimmillaan *Sonja* on 1990-luvun lopulla, minkä jälkeen nimen suosio alkaa nopeasti laskea (kaavio 14).

Senja ja *Sonja* ovat rakenteeltaan hyvin samanlaiset nimet, minkä vuoksi on mielestäni erikoista, että niiden suosiokäyrät ovat keskenään niin erilaiset. Yhteistä on kuitenkin se, että kumpikaan nimistä ei ole 1900-luvun alun jälkeen ollut todella suosittu nimi: kumpunkaan nimen suosio ei ole noussut yli yhden prosentin.

5.2.2 Tanja, Anja

Sekä *Anja*- että *Tanja*-nimen etymologia on ilmeinen: molemmilla nimillä on venäläis-tausta. *Anja* on alun perin venäläinen muunnos *Anna*-nimestä – tosin Suomessa nimi liittyy nimikirjan mukaan myös moniin paikannimiin (*Anjala*, *Anjalankoski*). Nimi *Tanja* puolestaan on lyhennelmä venäläisperäisestä nimestä *Tatjana*, joka on miehennimi *Tatianuksen* sisarnimi. Myös esimerkiksi nimi *Taija* on muodostunut *Tatjana*-nimestä lyhentymällä (ks. luku 4.2.3). *Tatjana*- ja *Tatianus*-nimet pohjautuvat alun perin roomalaiseen suvunnimeen *Tatius*. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 37, 374.)

Aineistoni mukaan *Tanja* on annettu ensimmäisen kerran 1890-luvun alussa ja *Anja* 1890-luvun lopussa. Nimet lienevät siis melko lailla yhtä vanhoja. Ensiesiintymiensä jälkeen ne ovat kuitenkin alkaneet yleistyä hyvin eri tahtia.

Kaavio 15. Nimien *Anja* ja *Tanja* suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.

Anja alkaa yleistyä nopeasti 1900-luvun alusta lähtien. Nimen suosio saavuttaa huippunsa jo 1930-luvun alussa, ja nimi on yleisin valinta tytöille 1930-luvulla (Saarikalle – Suomalainen 2007: 37). *Anja* nousee kärkisijalle hyvin nopeasti, sillä 1920-luvulla se on vasta 20:nneksi suosituin nimi (Kiviniemi 1982: 205). Huipun aikana nimen saa vuosittain keskimäärin yli neljä prosenttia tytöistä, eli nimi on tällöin erittäin suosittu. Vuosien 1900–1959 suosituimpien nimien listalla *Anja* yltää sijalle 6, ja vain noin 6 prosenttia 1900-luvulla nimen saaneista on syntynyt vuoden 1959 jälkeen (Kiviniemi 2006: 41). Aineis-

toni mukaan *Anja*-nimi on annettu ennen vuotta 2000 ensimmäiseksi etunimeksi yhteensä lähes 33 000 kertaa, eli nimellä on määrällisesti enemmän haltijoita kuin millään muulla tutkimallani nimellä, kun mukaan lasketaan myös *Aija*-tyypin nimet.

Anjan suosio kasvaa hyvin nopeasti ja laskee melkein yhtä nopeasti. Huipun jälkeen nimi on pysynyt hyvin harvinaisena nimivalintana useiden vuosikymmenien ajan. Tällä hetkellä nimen suosionhuipusta on kuitenkin kulunut jo noin 80 vuotta, joten on erittäin mahdollista, jopa todennäköistä, että nimen suosio alkaa lähivuosina jälleen kasvaa.

Vaikka *Tanja* on yhtä vanha nimi kuin *Anja*, se alkaa yleistyä huomattavasti myöhemmin. *Tanjan* yleistyminen alkaa *Anjan* suosionhuipun jälkeen 1960-luvulla. Vaikka *Tanjan* suosio jää huomattavasti vähäisemmäksi kuin *Anjan*, *Tanja* on kuitenkin riittävän suosittu yltääkseen kärkisijoille: *Tanja* on 1970-luvun 16:nneksi yleisin nimi ja 27:nneksi yleisin nimi vuosina 1960–1999. Vielä 1990-luvullakin *Tanja* on 66:nneksi suosituin nimi, ja se on ehkä yllättäenkin tällä listalla sijoittunut korkeammalle kuin esimerkiksi *Ronja*. Noin 96 prosenttia 1900-luvulla syntyneistä *Tanja*-nimisistä on syntynyt vuoden 1959 jälkeen. (Kiviniemi 1982: 207; Kiviniemi 2006: 41, 49.)

Kaavion 15 nimien suosiokäyrät muistuttavat muodoltaan toisiaan – *Anjan* suosiokäyrä vain sijoittuu aika-akselilla varhaisemmaksi ja yltää promilleakselilla korkeammalle. 2000-luvulla sekä *Tanja* että *Anja* ovat melko harvinaisia nimivalintoja.

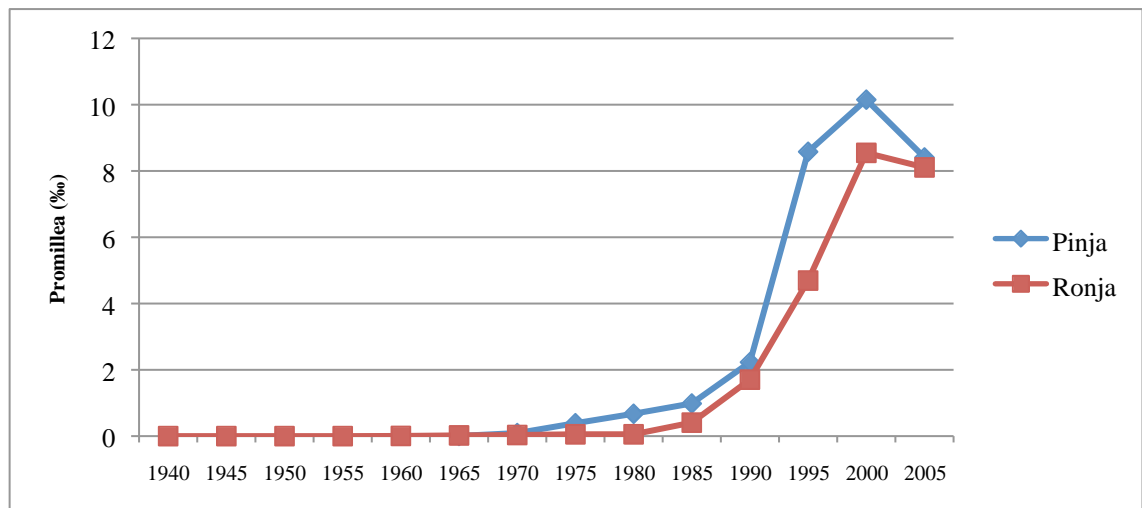
5.2.3 *Ronja*, *Pinja*

Ronja ja *Pinja* ovat kuudesta yleisestä *Anja*-tyypin nimestä uusimmat. *Ronja* on annettu aineistoni mukaan ensimmäisen kerran 1920-luvun alussa, mutta *Pinja* on kovin uusi nimi, sillä sen ensiesiintyminen osuu vasta 1960-luvun loppupuolelle. Vaikka nimien ensiesiintymissä on vuosikymmenien ero, yhteistä nimille on niiden suosionnousu 1900-luvun lopulla ja suosio 2000-luvulla.

Ronja-nimen luojana on pidetty kirjailija Astrid Lindgreniä, joka käytti nimeä vuonna 1981 ilmestyneessä teoksessaan *Ronja Ryövärintytär* (alkuperäisteos *Ronja Rövarsdotter*). Lindgren on kertonut muodostaneensa nimen saamelaisen järvennimen *Juronjaure* pohjalta. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 322.)

Koska *Ronja*-nimi esiintyy aineistossani jo noin 60 vuotta ennen Lindgrenin teoksen ilmestymistä, ei kunnia nimen luomisesta kuulune kirjailijalle, mutta varmaa on, että

Ronja Ryövärintytär -kirja on vaikuttanut *Ronja*-nimen suosionkasvuun. Nimi alkaa yleistyä kirjan ilmestymisen jälkeen 1980-luvulta lähtien ja on hyvin yleinen vuosisadan vaihteessa ja edelleen 2000-luvun puolella. 1990-luvulla *Ronja* on 86:nneksi yleisin nimi tytöille, ja vuosina 2000–2004 se on jo 29:nneksi yleisin nimivalinta tytöille. Eero Kiviniemen mukaan *Ronja* on yleistynyt paitsi *Ronja Ryövärintyttären* ansiosta myös siksi, että se on sopinut uutena vaihtoehtona hyvin *Sonja*-tyyppisten nimien sarjaan. (Kiviniemi 2006: 49, 51, 58.) *Ronja*-nimi siis samalla muistuttaa äännerakenteeltaan muita vanhoja, tuttuja nimiä (kuten *Anja*, *Tanja*, *Sonja*) ja on siksi turvallisen tavallinen nimi, mutta toisaalta se on myös kiehtova, uusi nimi, joka tuntuu ehkä hieman erikoiselta ja siksi hyvältä nimeltä.

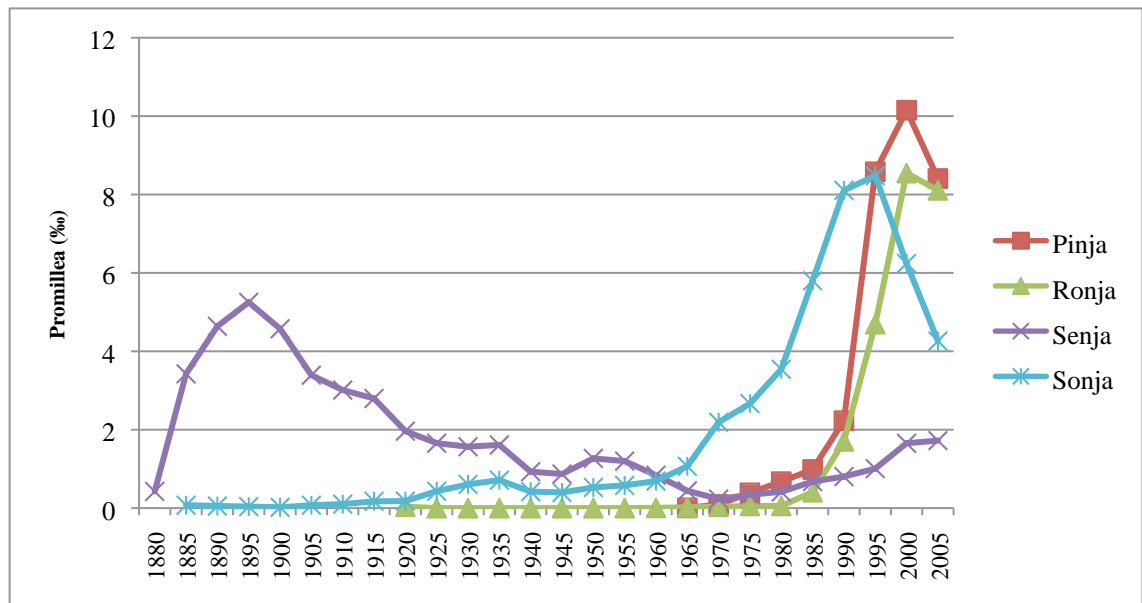
Kaavio 16. Nimien *Pinja* ja *Ronja* suosionvaihtelu vuosina 1940–2009.

Tämä luonnehdinta sopii varmasti yhtä lailla *Pinja*-nimeen. Myös *Pinja* on vuosisadan vaihteessa yleistynyt nimi, jonka suosio on edelleen kasvussa. Nimi on suosituimpien nimien listalla sijalla 56 vuosina 1990–1999 ja sijalla 24 vuosina 2000–2004 (Kiviniemi 2006: 49, 51). Nimi on siis vuosisadan vaihteessa yleisempi nimivalinta kuin edellä mainittu *Ronja*. Alun perin *Pinja* on luontoaiheinen nimi, joka on saatu Välimeren maissa kasvavan puun nimestä. Nimikirjan mukaan tätä pinjapuuta on pidetty vanhastaan kuolematonmuuden ja pitkäikäisyyden vertauskuvana. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 303.) *Pinja* on siis varsin uusi nimi, jota ei aineistoni mukaan ole annettu kertaakaan ensimmäiseksi etunimeksi ennen vuotta 1965.

Suuri osa 2000-luvun muotiniimistä on niin sanottuja uusvanhoja nimiä eli vanhoja nimiä, jotka ovat tulleet uudelleen suosituiksi. Tällaisia nimiä ovat esimerkiksi *Emma*, *Iida*, *Aino* ja *Elli*. Aina nimenantajat eivät tiedä, että kyse on vanhoista nimistä, vaan he pitävät niitä uusina. Vanha nimi voikin olla kuin uusi, etenkin jos se on ollut aiemmin suhteellisen harvinainen. *Pinja* ja *Ronja* eroavat siis monista muista nykyajan kärkinimistä, sillä ne eivät ole uusvanhoja vaan uusia nimiä, joita ei ole annettu lainkaan vielä 1800–1900-lukujen vaihteessa. Tällaisia nykyään suosittuja uusia nimiä ovat myös esimerkiksi *Neea*, *Pihla*, *Minttu* ja *Saana*. (Kiviniemi 2006: 56–57.)

Kaavion 16 mukaan sekä *Pinjan* että *Ronjan* suosio olisi laskussa 2000-luvulla. Tämä ei kuitenkaan välttämättä ole täysin paikkansapitävä tulkinta. Vaikka kaavion suosioikäyrät näyttäisivät suuntaavan alaspäin, suosion lasku on hyvin pientä: esimerkiksi *Pinjan* suosio on laskenut viisivuotiskauden 1995–1999 ja viisivuotiskauden 2005–2009 välillä noin 0,2 prosenttiyksikköä. Tämä kannattanee tulkita niin, että nimien suosit ovat kasvaneet merkittävästi vuosisadan loppua kohden ja pysyneet sen jälkeen tasaisen korkeina.

Lopuksi esitän kaavion 17, jossa on neljän *Anja*-tyypin yleisen nimen ajallinen suosionvaihtelu vuosina 1870–2009.

Kaavio 17. Neljän nimen suosionvaihtelu vuosina 1880–2009.

Kaaviossa ovat ne nimet, jotka ovat yleistyneet vuosisadan vaihteessa eli *Pinja*, *Ronja*, *Senja* ja *Sonja*. Jätin kaaviosta pois *Anjan* ja *Tanjan*, koska niiden suosioikäyrät nousevat selvästi muita korkeammalle: huippujensa aikana *Anja*-nimisten osuus on noin 4 prosenttia ja *Tanja*-nimisten osuus noin 1,5 prosenttia, kun esimerkiksi *Pinja*-nimisten osuus on korkeimmillaan noin prosentin.

Vuonna 2009 kaavion 17 nimistä yleisin on *Pinja* ja harvinaisin *Senja*. Kolmen nimen (*Sonja*, *Pinja*, *Ronja*) suosio nousee 1990-luvun lopulla hyvin jyrkästi, mutta *Senjan* suosio nousee hyvin hiljalleen. *Senja* onkin nimistä ainoa, joka on ollut suosittu jo ennen nykyistä suosiotaan. *Sonja* sen sijaan on nimistä ainoa, jonka suosio on kiistatta jo laskussa.

5.3 *Anja*-tyypin yleistyvät nimet

Tässä luvussa käsittelen *Anja*-tyypin yleistyviä nimiä, joita on yhteensä 7: *Enja*, *Minja*, *Ninja*, *Ranja*, *Renja*, *Sanja* ja *Tinja*. Yleistyvät nimet ovat vielä toistaiseksi melko harvinaisia nimiä, eikä niistä suurin osa esimerkiksi kuulu suomenkieliseen almanakkaan, mutta nimet ovat lisänneet suosiotaan vuosisatojen vaihteessa, ja ne yleistyvät edelleen. Vuoden 1999 loppuun mennessä näillä nimillä on yhteensä 72–445 nimenkantajaa (ensimmäisinä etuniminä), mutta useat nimistä ovat saaneet suuren määrän uusia haltijoita 2000-luvun aikana.

Yleistyvistä nimistä yleisimmät ovat *Minja*, joka on annettu ennen vuotta 2000 ensimmäiseksi etunimeksi yhteensä 445 kertaa, ja *Tinja* (302 kertaa). Harvinaisimmat ovat vastaavasti *Enja* (72 kertaa) ja *Renja* (98 kertaa). Huomionarvoista on, että esimerkiksi *Minjan* kohdalla nimenkantajien määrä on lähes kaksinkertaistunut vuoden 1999 lopun jälkeen.

Yleistyvät nimet ovat melko uusia nimiä, jotka ovat ilmestyneet etunimistöömme 1900-luvun alussa tai myöhemmin. Vanhin nimistä on *Enja*, joka esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1910-luvun alussa. Käyn seuraavaksi nimet läpi niiden ensiesiintymien mukaisessa järjestyksessä: ensin vanhemmat nimet *Enja*, *Sanja*, *Renja* ja *Ranja* sekä sen jälkeen uudet nimet *Minja*, *Ninja* ja *Tinja*.

5.3.1 *Enja, Sanja, Ranja, Renja*

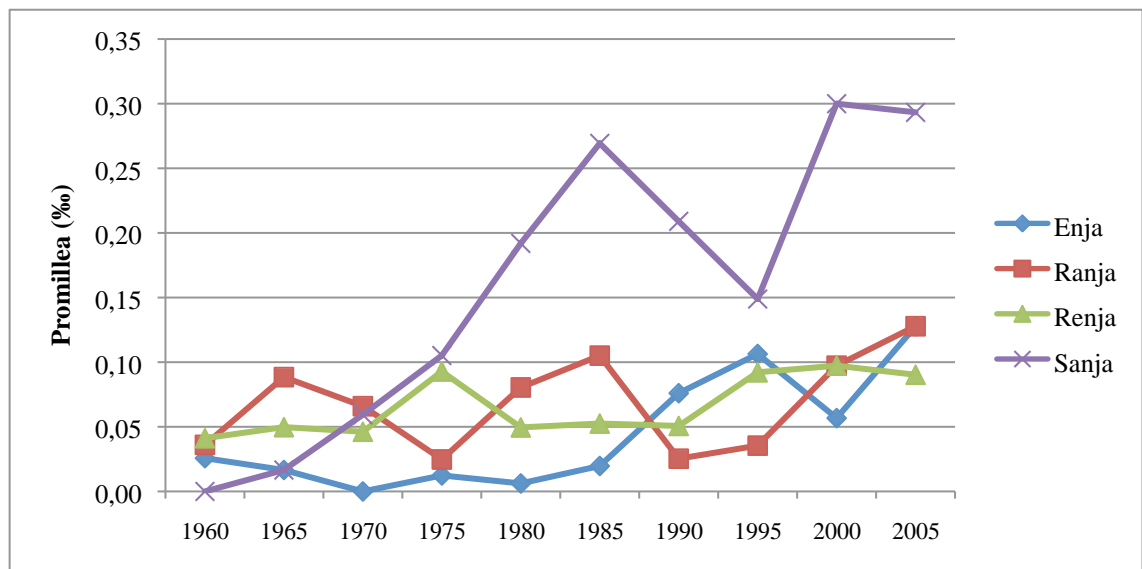
Kuten totesin edellä, *Enja* on yleistyvistä nimistä vanhin, sillä sen ensiesiintyminen osuu 1910-luvun alkuun. *Sanja* esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran 1920-luvun lopulla, *Ranja* 1930-luvun alussa ja *Renja* puolestaan 1930-luvun lopussa. Näistä nimistä *Enjan* kannatus on jäänyt vähäisimmäksi: vuoden 2009 loppuun mennessä *Enja*-nimisiä on aineistoni mukaan 96. *Sanja*-nimisiä on puolestaan 247, *Ranja*-nimisiä 143 ja *Renja*-nimisiä 122.

Huippusuosittu 1930-luvun muotiniemi *Anja* on ollut 1920-luvulla jo melko yleinen ja voimakkaasti yleistymässä. Ei liene sattumaa, että samantapaisen *Enjan* ensiesiintyminen osuu juuri näille vuosille. Toisaalta *Senja* ja muut *Ksenia*-nimen variantit ovat kuuluneet suomalaiseen etunimistöön ainakin 1800-luvun lopulta lähtien, joten on myös mahdollista, että *Enja*-nimi on syntynyt näiden nimien pohjalta. *Enja* on saanut tasaisesti kannatusta vuosina 1925–1950, mutta yleisimmillään nimi on 1990-luvun alusta lähtien. Nimen suosio on luultavasti edelleen kasvussa, sillä aineistoni mukaan sen huippu osuu vuosille 2005–2009. Jos *Enja* olisi yleistynyt *Anjan* mukana tämän suosionhuipun aikana, se ei todennäköisesti olisi nykyään niinkään yleinen kuin se on, vaan epäilen, että se olisi jäänyt *Anjan* ja *Tanjan* ohella melko harvinaiseksi nimivalinnaksi 2000-luvulla.

Sanja-nimi mainitaan nimikirjassa, jossa sen kerrotaan olevan alkuperältään epäselvä naisennimi. Kirjassa nimelle tarjotaan kolme erilaista syntytarinaa: joko nimen mallina ovat voineet toimia rakenteeltaan samanlaiset nimet kuten *Anja*, *Senja*, *Sonja* ja *Tanja*, tai *Sanja* voi olla muunnos nimistä *Sanna* ja *Sandra*, tai sitten nimen alkuperänä ovat voineet toimia slaavilaiset *sanja*- ja *senja*-loppuiset nimet. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 338.) Nimi *Sanja* esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran jo 1920-luvun lopulla, mutta se alkaa yleistyä vasta 1970-luvun lopulta lähtien. Suurimmat frekvenssit osuvat 1980-luvun lopulle ja 2000-luvun alkuun. Itse tulkitsen niin, että *Sanja*-nimi on saattanut alun perin syntyä vanhasta *Sandra*-nimestä samalla lailla kuin esimerkiksi *Anja Annasta*, mutta nimen yleistymiseen on ennen kaikkea vaikuttanut *Sanna*-nimen suosio 1980-luvulla: *Sanna* oli tyttöjen kärkinimi 1970-luvun lopulla (Saarikalle – Suomalainen 2007: 338), joten on todennäköistä, että sen suosio on kasvattanut myös samankaltaisen *Sanjan* suosiota. 2000-luvulla *Sanjan* suosionkasvuun vaikuttavat mahdollisesti muut *Anja*-tyypin suositut nimet (*Pinja*, *Ronja*).

Ranja-nimen alkuperäksi epäillään nimikirjassa intialaista naisennimeä *Ranjana* (’tyttö, joka tuo ilon’), josta nimi voisi olla muunnelma, mutta toisena vaihtoehtona mainitaan samankaltaiset nimet *Anja*, *Ronja* ja *Tanja*, jotka ovat saattaneet toimia myös *Ranjan* lähtökohtina (Saarikalle – Suomalainen 2007: 313). *Ranja* mainitaan myös Juri Nummelinin ja Elina Teerijoen nimikirjassa (2003: 74), jossa sen kerrotaan olevan todennäköisesti muunnos nimestä *Anja*. Nimi mainitaan myös kyseisen kirjan nimessä *Osma Ranja Vilmiina – 800 harvinaista etunimeä* (2003), mikä lisää nimen tunnettuutta. *Ranja* esiintyy ensimmäisen kerran aineistossani 1930-luvulla, jolloin *Anja* on ollut jo todella yleinen nimi. Uskon, että *Ranja* on muodostettu tutun nimen mallin mukaisesti.

Mallinmukainen nimenmuodostus on mielestäni todennäköinen tai ainakin hyvin mahdollinen selitys myös *Renja*-nimen alkuperälle. Nimikirjassa *Renjan* epäillään olevan venäläisperäinen naisennimi ja syntyneen nimen *Regina* pohjalta, mutta nimen myös kerrotaan muistuttavan tuttuja naisennimiä *Anja*, *Sonja* ja *Tanja*. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 318.)

Kaavio 18. Nimien *Enja*, *Ranja*, *Renja* ja *Sanja* suosionvaihtelu.

Sekä *Ranja* että *Renja* saavat tasaisesti uusia haltijoita noin 1950-luvulta 2000-luvulle – hieman yli tai alle 10 uutta haltijaa viisivuotiskausittain, *Ranja* hieman enemmän kuin *Renja*. Nimet ovat yllättävänkin harvinaisia: niiden suosio olisi voinut kasvaa suuremmaksikin viimeistään 2000-luvulla *Anja*-tyypin suosion nostamana. Ilmeisesti *Ranja* ja

Renja eivät miellytä vuosituhannenvaihteen nimenantajia samalla lailla kuin esimerkiksi samankaltainen *Ronja*, mutta johtuuko se vain siitä, että Astrid Lindgren nimesi hahmonsa nimenomaan *Ronjaksi* eikä *Ranjaksi* tai *Renjaksi*?

Edellisen sivun kaavio 18 kuvaa neljän *Anja*-tyypin nimen suosionvaihtelua 1900-luvun puolivälistä vuoteen 2009. Kaavion nimet ovat hyvin harvinaisia: nimien saaneiden osuus vuosittain syntyneistä lapsista pysyy vain muutamassa promillen kymmenyksessä. Kaavion käyrien mukaan nimien suosiot vaikuttaisivat kuitenkin olevan 2000-luvulla pienoisessa nousussa.

5.3.2 *Minja, Ninja, Tinja*

Minja, Ninja ja *Tinja* ovat kaikki suhteellisen uusia nimiä. Ensimmäiset *Minja*- ja *Ninja*-nimien saaneet ovat aineistoni mukaan syntyneet 1950-luvulla ja ensimmäinen *Tinja*-niminen 1960-luvun lopulla. Itse asiassa suurin osa *inja*-päätteisistä nimistä kuuluu uusimpaan etunimistöömme: myös suosittu *Pinja* saa ensimmäisen kantajansa vasta 1960-luvun loppupuolella. Vain harvinaisten *Inja*-, *Vinja*- ja *Frinja*-nimien ensiesiintymät osuvat 1900-luvun alkupuolelle.

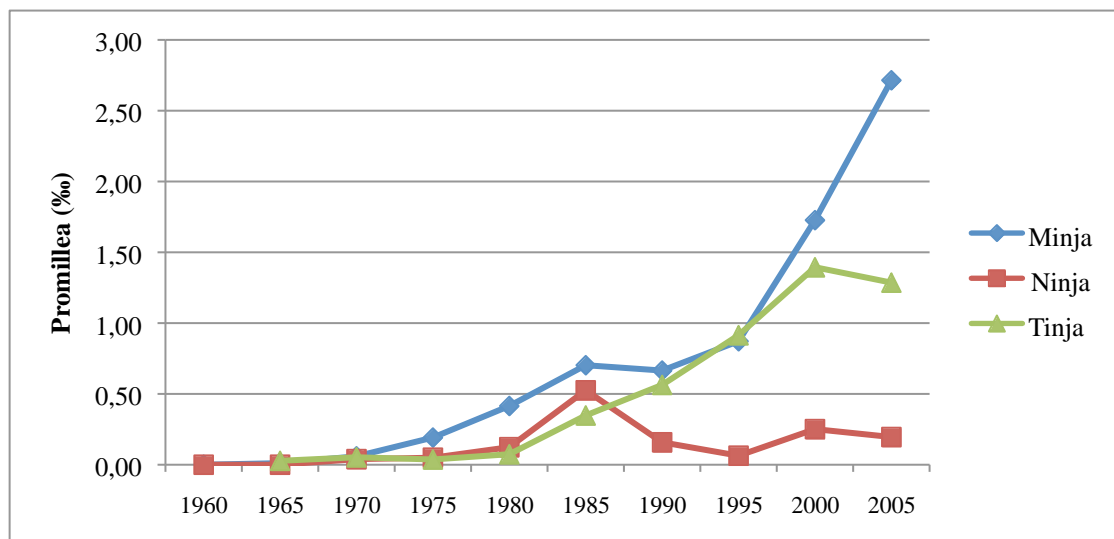
Minja-nimeä voi kutsua 2000-luvun muotiniimeksi. Nimellä on vuoden 2009 loppuun mennessä yhteensä 1 019 kantajaa, joista 574 eli yli puolet on syntynyt 2000-luvulla. Nimenkantajien määrä on siis kaksinkertaistunut kuluneen vuosikymmenen aikana. *Minja* lisättiin vuonna 2010 suomenkieliseen nimipäiväkalenteriin samalle päivälle (23.9.) *Mielikin* ja toisen uuden tulokkaan *Miisan* kanssa. Kalenterissa kerrotaan lisättyjen nimien taustoista: *Minja*-nimen epäillään olevan *nja*-loppuisten nimien esikuvan mukaan muodostettu uusi variantti *Minna*- ja *Miina*-nimille. (Kiviniemi – Saarelma 2009: 63.)

Anne Saarikallen ja Johanna Suomalaisen nimikirjassa (2007: 271) epäillään, että *Minja*-nimi on muunnos nimestä *Mina* mutta sen voi yhdistää myös rakenteeltaan samankaltaisiin nimiin *Ninjaan*, *Pinjaan* ja *Tinjaan*. Mielestäni kytkös *Mina*-nimeen tuntuu epätodennäköiseltä, sillä Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan kyseinen nimi ei ole koskaan ollut erityisen suosittu Suomessa. Sen sijaan uskon *Minja*-nimien syntyneen *Anja*-tyypin mallin mukaan. Mahdollisesti nimen yleistymiseen on vaikuttanut samankaltaisen *Minna*-nimien suosio, sillä *Minja* alkaa yleistyä 1970-luvun lopulla eli ai-

koina, jolloin *Minna* on jo reilun vuosikymmenen ajan ollut yksi yleisimmistä nimivalinnoista tytöille (Kiviniemi 1982: 207).

Myös *Tinja*-nimen kohdalla nimikirjassa lukee, että nimen alkuperä on epäselvä – sen mallina ovat voineet toimia muut samankaltaiset nimet kuten *Anja*, *Pinja*, *Ronja*, *Sonja* ja *Tanja*, mutta nimi voi myös olla muunnos nimestä *Tiina*. Nimikirjan mukaan *Tinja*-nimi löytyy Suomen ortodoksisesta kalenterista, jossa nimi yhdistetään kreikkalaisperäiseen nimeen *Foteine*. (Saarikalle – Suomalainen 2007: 385.) *Minja*-nimen tavoin myös *Tinja*-nimi sai nimipäivän vuonna 2010. Nimi lisättiin samalle päivälle nimien *Kristiina*, *Tiina*, *Kirsti*, *Kirsi*, *Krista* ja *Kiia* kanssa (Kiviniemi – Saarelma 2009: 66) – todennäköisesti siitä syystä, että se muistuttaa nimeä *Tiina*.

Samalla lailla kuin uskon *Sannan* suosion vaikuttaneen *Sanja*-nimen yleistymiseen ja *Minnan* suosion vaikuttaneen *Minja*-nimen yleistymiseen, epäilen myös, että *Tiinan* suosio on antanut alkupotkun *Tinja*-nimen yleistymiselle. Kuitenkin on todennäköistä, että 1990-luvun lopulta lähtien näiden nimien suosionkasvuun vaikuttaa enemmän muiden *Anja*-tyypin nimien suosio kuin kaksitavuisten *na*-päätteisten nimien suosio. *Tinja*-nimi on *Minjan* tavoin yleistynyt 2000-luvun alun aikana. Nimellä oli 302 kantajaa ennen vuotta 2000, ja vuoden 2009 jälkeen kantajia on yhteensä 645 eli määrä on kaksinkertaistunut kymmenen vuoden aikana. Sekä *Minja*- että *Tinja*-nimen suosio on todennäköisesti vielä kasvussa.

Kaavio 19. Nimien *Minja*, *Ninja* ja *Tinja* suosionvaihtelu.

Ninja-nimi ei ole saavuttanut 2000-luvulla yhtä suurta suosiota kuin edellä mainitut *Minja* ja *Tinja*, mikä johtunee siitä, että nimellä on myös leksikaalinen merkitys,⁹ jonka moni vanhempi ei ehkä halua liittyvän lapsensa nimeen. *Ninja*-nimi on annettu ensimmäiseksi etunimeksi yhteensä 206 kertaa, joista 57 kertaa vuosina 2000–2009. Ensimmäiset *Ninjat* on nimetty 1950-luvun loppupuolella, ja suurin frekvenssi on vuosina 1985–1989, jolloin nimi on annettu 80 kertaa. Nimikirja kertoo, että *Ninja* on alun perin portugalilainen muunnos nimestä *Nina* ja nimen tunnettuutta on lisännyt kuuluisa suomalainen malli *Ninja Sarasalo* (Saarikalle – Suomalainen 2007: 287–288).

5.4 *Anja*-tyypin harvinaiset nimet

Aineistooni kuuluu yhteensä 53 harvinaiseksi luokittelemaani *Anja*-tyypin nimeä. Jaan nimet harvinaisiin ja todella harvinaisiin nimiin.

Pidän todella harvinaisina niminä niitä, jotka on annettu vuoden 2009 loppuun mennessä ensimmäisiksi etunimiksi alle 10 kertaa. Näin määriteltynä nimistä 41 on todella harvinaisia, joista 18:lla on aineistoni mukaan vain yksi nimenkantaja. Todella harvinaiset nimet ovat *Banja*, *Benja*, *Binja*, *Brenja*, *Brynja*, *Cenja*, *Cinja*, *Denja*, *Donja*, *Fanja*, *Fenja*, *Fonja*, *Frinja*, *Genja*, *Granja*, *Henja*, *Inja*, *Janja*, *Jinja*, *Jonja*, *Kenja*, *Kinja*, *Kranja*, *Lenja*, *Lonja*, *Menja*, *Nenja*, *Onja*, *Panja*, *Penja*, *Stanja*, *Svenja*, *Tanja*, *Tenja*, *Tunja*, *Unja*, *Vinja*, *Wanja*, *Xenja*, *Ynja* ja *Zenja*.

Vain 12 nimellä on enemmän kuin 10 nimenkantajaa. Näistä nimistä yleisimmät ovat *Sinja* (62 nimenkantajaa), *Manja* (56), *Tonja* (51), *Ksenja* (44) ja *Vanja* (44). Loput seitsemän nimeä ovat *Danja*, *Dunja*, *Inja*, *Monja*, *Nanja*, *Rinja* ja *Venja*. Luvut perustuvat aineistooni, joka sisältää suomenkieliselle väestölle annetut ensimmäiset etunimet vuosina 1870–2009.

Monet *Anja*-tyypin harvinaiset nimet eivät vaikuta tyypillisiltä suomalaisilta etunimiltä. Esimerkiksi *Brynja*, *Frinja*, *Granja*, *Kranja*, *Stanja* ja *Svenja* vaikuttavat vierailta suomalaisessa etunimistöissä ja ennemminkin skandinaavisilta tai venäläisiltä kuin suo-

⁹ *Ninja*-nimityksellä kutsutaan keskiajan japanilaisia palkkasotureita.

malaisilta nimiltä. Nimet ovat aineistossani hyvin harvinaisia, ja mahdollista on, että tämäkaltaisia nimiä on annettu esimerkiksi kaksikielisten perheiden lapsille.

Anja-tyyppi on yleinen naisennimitystyyppi myös Suomen ulkopuolella.¹⁰ Tämä *nja*-päätteinen kirjoitusasu on käytössä etenkin Venäjällä, Saksassa ja Baltian maissa, mutta tyyppi on tuttu myös englanninkielisissä maissa. Esimerkkinä tästä on amerikkalainen internetsivusto¹¹ BabyNamesPedia, josta voi etsiä erilaisten nimien etymologioita. Järjestelmästä löytyy useita *Anja*-tyypin nimiä ja tietoa nimien taustoista.

Kuten *ija*-pääte, myös *nja*-pääte on tyypillinen kutsumanimelle: *ija*-pääte on tavallisempi suomalaisille lempinimille, ja *nja*-pääte on sen sijaan ennemminkin venäläinen tapa muodostaa lempinimiä. Esimerkiksi suositut nimet *Anja* ja *Tanja* ovat alun perin venäläisiä kutsumanimiä vanhoista nimistä *Anna* ja *Tatjana* (ks. luku 5.2.2). Samoin *Lenja*-nimi on *Helen*-nimen venäläinen muunnos, ja vanha nimi *Manja* lienee *Maijan* tavoin muunnos nimestä *Maria* (Babynamespedia). On mahdollista, että myös moni muu *Anja*-tyypin nimi on alun perin kutsumanimi.

Ksenia on vanha kreikkalainen nimi, joka tarkoittaa vaeltajaa tai vierasta. Nimi voi Pentti Lempiäisen mukaan olla myös slaavilainen muunnos nimestä *Eugenia*. Legenda kertoo, että *Ksenia*-niminen pyhimys eli 400-luvulla Kosin saarella Kreikassa. Tästä pyhimysnimestä on syntynyt useita erilaisia muunnoksia, joista Suomessa yleisin on karjalainen muunnos *Senja*, ja Lempiäisen mukaan lähinnä Suomen ruotsinkielinen väestö tuntee kirjoitusasun *Xenia*. (Lempiäinen 2004: 85, 132.) *Anja*-tyyppiin kuuluu useita muunnoksia *Ksenia*-nimestä: ainakin oman aineistoni *Ksenja*, *Senja*, *Xenja* ja *Zenja*. Näiden lisäksi on tietysti olemassa myös *ia*-päätteiset vastineet, joista *Ksenia* on Väestötieteellisen tutkimuskeskuksen nimipalvelun mukaan yleisin. Käsittelen *ia*-päätteisiä nimiä luvussa 5.5.1.

Nimi *Vanja* on alkuaan venäläisen miehennimen *Ivan* hellittelymuoto. Nimi on tullut tutuksi muun muassa Anton Tšehovin 1890-luvulla julkaistusta näytelmästä *Vanja-eno*, jossa *Vanja* on miehennimi. Myöhemmin *vanja*-nimitystä alettiin käyttää halventavasti venäläisistä, mikä lienee syy siihen, miksei *Vanja* yleistynyt Suomessa pojannimenä. Ruotsissa ja Norjassa *Vanja* on yhdistetty naisennimiin kuten *Anja* ja *Sonja*, ja nimi on

¹⁰ Vertailun vuoksi todettakoon, että *Aija*-tyyppi tunnetaan ulkomailla ensisijaisesti muina variantteina: *Maja*, *Maia*, *Maya*.

¹¹ <http://www.babynamespedia.com/>

ollut näissä maissa ensisijaisesti naisennimi. (Blomqvist 1993: 105.) Koska *Vanja* ei ollut yleistynyt miehennimenä Suomessa *Vanja-eno*-näytelmän ilmestymisen jälkeen, sillä on ollut kaikki mahdollisuudet yleistyä naisennimenä 1900- ja 2000-lukujen vaihteessa. Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan nimeä onkin annettu eniten 1980-luvulta lähtien ja etenkin 2000-luvulla. Nykyään *Vanja* assosioituukin todennäköisemmin *Anja*-tyyppiin kuin *Vanja-enoon*.

Lähes kaikkia *Anja*-tyypin harvinaisia nimiä on annettu joko ajoittain tai tasaisestikin molemmille sukupuolille. Se onkin hyvin tavallinen ilmiö harvinaisten nimien kohdalla, sillä ne eivät ole yleistyneet joko pojan- tai tytönnimeksi. Nimipalvelun mukaan esimerkiksi nimiä *Onja*, *Panja* ja *Unja* näyttäisi olevan annettu lähes yhtä paljon sekä tyttö- että poikalapsille, ja *Penja*-nimi sen sijaan saattaa olla jopa yleisempi pojan- kuin tytönnimenä. Selkeä poikkeus on nimi *Monja*, jota ei nimipalvelun mukaan ole annettu kertaakaan poikalapselle, vaikka kyseessä onkin todella harvinainen nimi. *Monja*-nimisiä on aineistossani yhteensä 10, ja yleisimmillään nimi on 1970-luvun lopulla, jolloin nimi on annettu viiden vuoden aikana yhteensä 4 kertaa.

Monet *inja*-päätteiset nimet ovat saaneet uusia haltijoita 2000-luvulla. Esimerkiksi *Sinja*-nimi on annettu 20 kertaa vuoden 1999 loppuun mennessä ja 42 kertaa vuosina 2000–2009, ja myös *Rinja*- ja *Vinja*-nimet ovat saaneet 2000-luvulla kannatusta. Nämä muistuttavatkin suosittuja *Pinjaa*, *Minjaa* ja *Tinjaa*, joten ei ole yllättävää, että myös muiden *inja*-päätteisten nimien suosio on kasvanut viime vuosina. Suurin osa *inja*-päätteisistä nimistä on uusia nimiä. Ainoastaan todella harvinaiset *Inja*, *Frinja* ja *Vinja* on annettu ensimmäisiä kertoja jo 1910–1920-luvuilla.

Nimet *Janja*, *Jinja* ja *Jonja* on hieman vaikea lausua, minkä vuoksi ne lienevät jääneet harvinaisiksi. Sen sijaan esimerkiksi nimet *Henja*, *Kenja*, *Kinja*, *Lenja*, *Manja*, *Menja*, *Monja* ja *Nanja* vaikuttavat mielestäni sopivilta nimiltä, ja ne olisivat hyvin voineet yleistyä 1900-luvun lopulla. Nimet voivat tosin vielä yleistyä lähivuosina *Anja*-tyypin 2000-luvun suosion ansiosta.

Juri Nummelinin ja Elina Teerijoen (sekä Rea Lehtosen) kirjoittamissa ns. nimiehdotuskirjoissa (2003, 2006, 2008) esitellään yhteensä satoja erilaisia nimiä, jotka ovat joko todella harvinaisia tai täysin käyttämättömiä etunimiä Suomessa. Erikoisten nimien luettelossa ei ole montakaan *Anja*-tyypin nimeä. Kirjoissa esiintyvät nimet *Fonja* (ks. luku

5.7.1) ja *Ranja* (ks. luku 5.3.1) sekä kolmetavuiset, *nja*-päätteiset *Miranja* ja *Varenja* (Nummelin – Teerijoki 2008: 113; Lehtonen – Nummelin – Teerijoki 2006: 156), mutta muita *Anja*-tyyppiin sopivia nimiä kirjoista ei löydy.

5.5 Erilaisia kirjoitusasuja

5.5.1 *Ksenia* ja muut *ia*-päätteiset nimet

Monissa tapauksissa nimen *nia*-päätteinen variantti on yleisempi kuin *nja*-päätteinen. Etenkin Suomen ulkopuolella lienee usein käytössä tällainen *ia*-päätteinen kirjoitusasu. Lausuttaessa nimet kuulostavat lähes samalta, joten tarkastelen tässä luvussa, mitä tällaisia variantteja löytyy etunimistöstämme ja kuinka yleisiä nämä nimet ovat.

Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan *Pinja*-nimeä lukuun ottamatta kaikilla *Anja*-tyypin yleisillä nimillä on *nia*-päätteinen vastine (*Ania*, *Ronia*, *Senia*, *Sonia*, *Tania*). Niistä *Senia*, *Sonia* ja *Tania* näyttäisivät olevan selvästi muita yleisimmät: *Sonia*-nimisiä on yli 300 ja sekä *Senia*- että *Tania*-nimisiä noin 200. *Senia* on *Ksenian* ja *Senjan* tavoin yleisimmillään 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa, *Sonia* sen sijaan *Sonjan* tavoin 1980–1990-luvuilla.

1800-luvun lopulla nimien kirjoitusasut eivät vielä olleet samalla lailla vakiintuneet kuin 1980–1990-luvuilla. Näin ollen on syytä uskoa, että 1980-luvulla yleinen *Sonia* on tarkoituksellisesti kirjoitettu valtavirrasta poikkeavalla tavalla: 1980-luvulla on jo tunnettu ero nimien *Sonja* ja *Sonia* välillä. Sen sijaan 1800-luvun lopulla, jolloin *Senia* on ollut yleinen, sama nimi saatettiin kirjata monellakin eri tavalla. On siis todennäköistä, että *Senia*-kirjoitusasulla on silloin tarkoitettu samaa nimeä kuin *Senja*-kirjoitusasulla.

Tania-nimeä on annettu eniten hieman sen jälkeen, kun *Tanja* on ollut suosituimmillaan. *Tania*-nimeä on annettu vain muutamia kertoja ennen vuotta 1960, ja yleisimmillään se on vuosina 1980–1999 eli *Tanjan* suurimman suosion jälkeen.

Myös osalla *Anja*-tyypin yleistyvistä nimistä on *nia*-päätteinen kirjoitusasu. Nimipalvelun mukaan nimillä *Enia*, *Ninia*, *Rania* ja *Sania* on nimenhaltijoita Suomessa, mutta nimiä *Minia*, *Renia* ja *Tinia* ei ole annettu kertaakaan. Edellä mainituista yleisin nimi on *Rania*.

On odotuksenmukaista, että *Ksenia* on yleisempi kuin *Ksenja*, sillä *Ksenia* on alkuperäinen nimi ja *Ksenja* muunnos siitä. Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan *Ksenia* on ollut erityisen suosittu 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa, mutta se on käytössä myös vuosina 2000–2009, jolloin nimi on annettu 72 tyttölapselle. *Ksenia*-nimisiä on yhteensä noin tuhat, *Ksenja*-nimisiä alle sata. Näyttää myös siltä, että *Ksenia* on selkeämmin vakiintunut tytönimeksi, kun taas *Ksenja*-nimeä on annettu tasaisesti molemmille sukupuolille.

Väestörekisterikeskuksen järjestelmästä löytyvät myös muun muassa nimet *Dania*, *Donia*, *Dunia*, *Fania*, *Fenia*, *Genia*, *Jania*, *Jonja*, *Kenia*, *Lenia*, *Lonia*, *Monia*, *Nania*, *Tonia*, *Unia*, *Vania* ja *Venia*. Merkittävästi *nja*-päätteistä varianttiaan yleisempi on *Xenia*, jonka on saanut nimekseen yhteensä noin 440 naista ja muutama mies.

Nämä *ia*-päätteiset nimet lienevät yleisempiä ulkomailla kuin Suomessa, sillä suomen kielessä ne aiheuttavat helposti väärinymmärryksiä. Lähtökohtaisesti *nja*-päätteiset nimet ovat yleisempiä Suomessa kuin *ia*-päätteiset nimet, joten *ia*-päätteisen nimen haltija joutuneekin usein tavaamaan nimeensä, jotta se varmasti ymmärretään oikein.

Kaikki *ia*-päätteiset nimet eivät muistuta *Anja*-tyyppiä, sillä *ia*-pääte on muutenkin yleinen naistennimissä. Myös tämän tyyppin mukaan on helppo muodostaa uusia nimiä. Johanna Rauman on tutkinut pro gradu -työssään oikeusministeriön nimilautakunnassa käsiteltyjä nimiehdotuksia lapsille. Rauman on ryhmitellyt nimiehdotukset, ja yhteen ryhmään hän on sijoittanut nimet, jotka mukailevat olemassa olevaa nimityyppiä. Tässä ryhmässä hän mainitsee nimet *Catia* ja *Nania*, joille on muun muassa haettu nimilautakunnalta puoltoa vuosina 2006–2007, ja Raumanin mukaan nämä nimet muistuttavat *ia*-päätteensä vuoksi monia naistennimiä kuten *Maria*, *Sofia* ja *Julia*. Nimilautakunta on puoltanut molempia nimiä. (Rauman 2010: 24.) Tosin sen lisäksi, että *Catia* ja *Nania* muistuttavat yleisiä nimiä *Maria*, *Julia* ja *Sofia*, ne myös muistuttavat olemassa olevia nimiä *Katja* ja *Nanja*, joiden mukaan ne on mahdollisesti muodostettu.

5.5.2 Sonya ja muut *ya*-päätteiset nimet

Anja-tyypin nimillä on *ia*-päätteisten nimien lisäksi myös *ya*-päätteiset variantit, jotka kuulostavat lausussa lähes samalta. Myös näitä nimiä annettaneen ennen kaikkea Suomen ulkopuolella, mutta jonkin verran myös Suomessa – tosin nimipalvelun luvut eivät

kerro, onko nimet annettu suomenkielisille vai muunkielisille lapsille. On myös mahdollista, että nimiä on annettu jälkimmäisiksi etunimiksi.

Anya, *Sonya* ja etenkin *Tanya* ovat nimipalvelun mukaan selvästi yleisempiä nimivaihtoehtoja kuin *Pinya*, *Ronya* ja *Senya*. Myös kaikilla yleistyvillä nimillä on *ya*-päätteiset variantit (*Enya*, *Ninya*, *Minya*, *Ranya*, *Sanya*, *Tinya*), lukuun ottamatta *Renjaa*: *Renya*-nimeä ei ole annettu kertaakaan.

Tanya on syntynyt nimestä *Tatianus* samalla lailla kuin *Tanja* (luku 5.2.2). *Tanya* on yleinen naisennimi englanninkielisissä maissa, joissa se on saanut useita erilaisia variantteja: esimerkiksi *Tanya*, *Tawnya* ja *Thanya* (Babynamespedia). Nimipalvelun mukaan *Tanya*-nimi on melko yleinen myös Suomessa: nimenkantajia on yhteensä noin 200, joista noin puolet on syntynyt vuosina 1980–1999.

Myös *Anya* ja *Sonya* ovat yleisiä nimiä ulkomailla. Suomessa molempia nimiä on annettu nimipalvelun mukaan eniten 2000-luvulla. Muita mainitsemiani *ya*-päätteisiä nimiä on annettu Suomessa vain hyvin harvoin. Joillain harvinaisillakin nimillä on *ya*-päätteinen variantti (esimerkiksi *Fanya*, *Kenya*, *Panya*, *Tonya*), mutta nimet ovat nimipalvelun mukaan hyvin harvinaisia.

Tällainen *ya*-päätteinen kirjoitusasu onkin suomalaiselle nimelle hyvin epätyypillinen, sillä kirjoitusasu on suomen kielessä yleensä pätevän vokaalisoinnun vastainen: nimessä on sekä etu- että takavokaaleja. Toisaalta nimi saatetaan lausua eri lailla kuin kirjoitetaan (*y*-ääne ei äänny), mikä on myös epätyypillistä suomen kielessä.

5.6 Käyttämättömät *Anja*-tyypin nimet

Tämä luku muistuttaa lukua 4.5, jossa kävin järjestelmällisesti läpi kaikki mahdolliset *ija*-päätteiset kaksitavuiset ilmaukset ja katsoin, onko niitä annettu etunimiksi Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun mukaan. Tässä luvussa käyn vastaavasti läpi *Anja*-tyyppiin sopivat ”käyttämättömät nimet” eli sellaiset nimet, jotka eivät kuulu aineistooni. Nimipalvelun tietoja päivitetään säännöllisesti; nämä tiedot on haettu 7.12.2010.

Jos jokin nimi ei kuulu aineistooni, se ei välttämättä kuitenkaan tarkoita sitä, että nimiä ei ole annettu kertaakaan, sillä aineistossani on vain suomenkieliselle väestölle ensimmäiseksi etunimeksi annetut nimet. Väestörekisterikeskuksen nimipalvelun tiedoista

löytyvät myös jälkimmäiset nimet sekä nimet, joiden haltijoiden äidinkieleksi on ilmoitettu jokin muu kuin suomi.

Pidän mahdollisina niminä kaikkia kaksitavuisia *nja*-päätteisiä ilmauksia, joissa toisena kirjaimena on vokaali *a, o, u, i, e* tai *y* ja ensimmäisenä kirjaimena jokin näistä konsonanteista: *b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, w, x, z*. Otan siis mukaan myös vierasperäiset konsonantit *b, c, d, f, g, w, x* ja *z*. Aineistooni kuuluu nimi *Ynja*, ja siitä johtuen otan mukaan vaihtoehtoihin myös vokaalin *y* (luvusta 4.5 poiketen).

Tulokset esitän yksinkertaisesti luettelemalla ne nimet, joita nimipalvelun mukaan ei löydy Väestörekisterikeskuksen tiedoista. Ensin luettelen ne nimet, jotka eivät kuulu aineistooni mutta joita nimipalvelun mukaan on annettu, ja kerron, milloin näitä nimiä on annettu ja kummalle sukupuolelle. Kutsun tässä nimiksi myös sellaisia ”nimiä”, joita ei ole annettu kertaakaan ja jotka eivät siis varsinaisesti ole (kenenkään) nimiä.

Aineistooni kuulumattomat *Anja*-tyypin nimet, joita on annettu Suomessa:

<i>Bunja</i>	Vuosina 1960–1979 muutama ¹² mies ja muutama nainen
<i>Finja</i>	Muutama mies ja muutama nainen v. 1980–99 sekä 6 tyttöä v. 2000–09
<i>Ganja</i>	Vuosina 1980–1999 muutama mies ja muutama nainen
<i>Honja</i>	Vuosina 2000–09 muutama mies ja muutama nainen
<i>Jonja</i>	Muutama mies ja muutama nainen v. 1980–99
<i>Kanja</i>	Muutama mies ja muutama nainen v. 1980–99 sekä v. 2000–09
<i>Lanja</i>	Vuosina 1980–99 muutama mies ja muutama nainen
<i>Sunja</i>	Vuosina 2000–09 muutama mies ja muutama nainen
<i>Wenja</i>	Vuonna 2010 muutama mies ja muutama nainen
<i>Wynja</i>	Muutama mies ja muutama nainen vuosina 1980–99

Näitä ei nimipalvelun mukaan ole annettu etunimeksi kertaakaan:

Bonja, Bynja, Canja, Conja, Cunja, Cynja, Dinja, Dynja, Funja, Fynja, Ginja, Gonja, Gunja, Gynja, Hanja, Hinja, Hunja, Hynja, Junja, Jynja, Konja, Kunja, Kynja, Linja,

¹² Muutamalla tarkoitan nimipalvelun merkintää ’alle 5’, eli muutama on yhtä kuin 1–4. Yksityisyyden suojan turvaamiseksi palvelussa ei eritellä nimenkantajien tarkkaa määrää, jos nimi on annettu kyseisenä ajankohtana yhteensä alle viisi kertaa.

Lunja, Lynja, Munja, Mynja, Nonja, Nunja, Nynja, Ponja, Punja, Pynja, Runja, Rynja, Synja, Tynja, Vonja, Vunja, Vynja, Winja, Wonja, Wunja, Xanja, Xinja, Xonja, Xunja, Xynja, Zanja, Zinja, Zonja, Zunja, Zynja

Aineistooni kuulumattomista nimistä kaikki muut paitsi *Bunja* on annettu 1900-luvun lopulla tai 2000-luvulla, ja suuri osa nimistä on annettu ensimmäisen kerran vasta vuoden 1999 jälkeen. Luettelon nimistä ainoastaan *Finja* vaikuttaisi näiden tietojen perusteella olevan suosituimpi tyttöillä kuin pojilla.

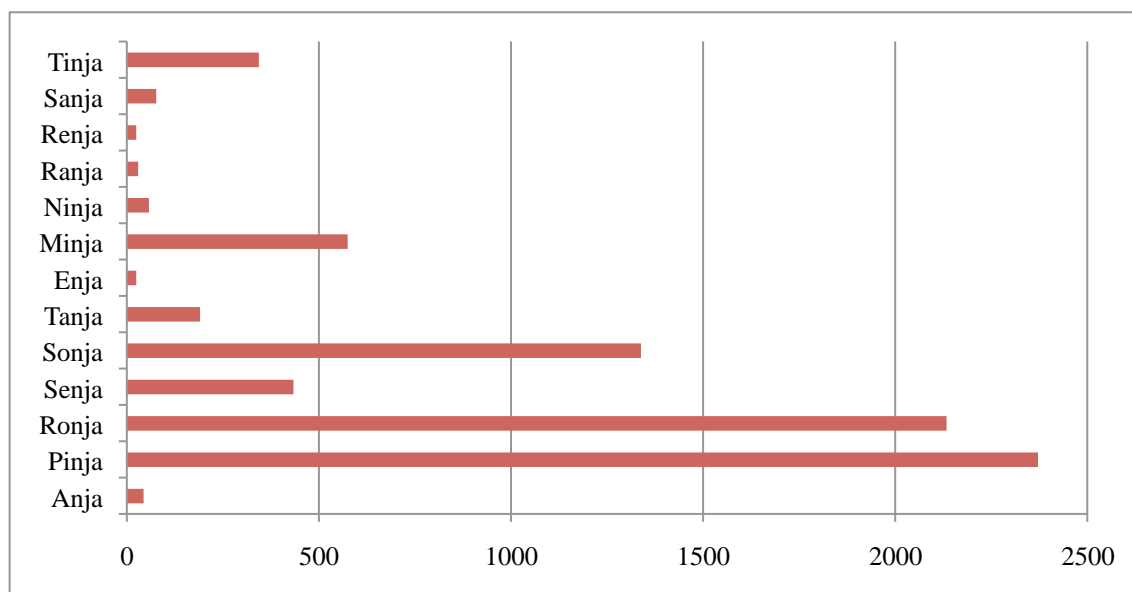
Ei ole yllättävää, että *ynja*-loppuisia nimiä on todella vähän, sillä *Ynja* ja *Brynja* ovat hyvin harvinaisia nimiä ja on kovin poikkeuksellista, että nimessä on sekä etu- että takavokaaleja. Haku kuitenkin osoitti, että nämä eivät ole ainoita vokaalin *y* sisältäviä *Anja*-tyypin nimiä, sillä myös nimi *Wynja* on annettu kerran tai muutamia kertoja sekä tytön- että pojannimeksi vuosina 1980–1999. Nimipalvelun luvuissa on kuitenkin mukana muukin kuin suomenkielinen väestö.

Käyttämättömien *Anja*-tyypin nimien kirjo on laaja. Suuri osa ”nimistä” ei vaikuta nimiltä. *Linja* tarkoittaa ensisijaisesti muuta kuin henkilönnimeä, ja esimerkiksi *Gonja*, *Junja* ja *Zynja* tuntuvat kieltämättä melko epätodennäköisiltä nimivaihtoehdoilta. Toisaalta hyviäkin nimikandidaatteja luettelosta löytyy: esimerkiksi *Hanja*, *Hinja* ja *Nonja* voisivat kelvata nimiksi siinä missä vastaavanlaiset *Henja* ja *Monjakin*.

5.7 *Anja*-tyypin nimet 2000-luvulla

5.7.1 Nimityypin muodikkuus

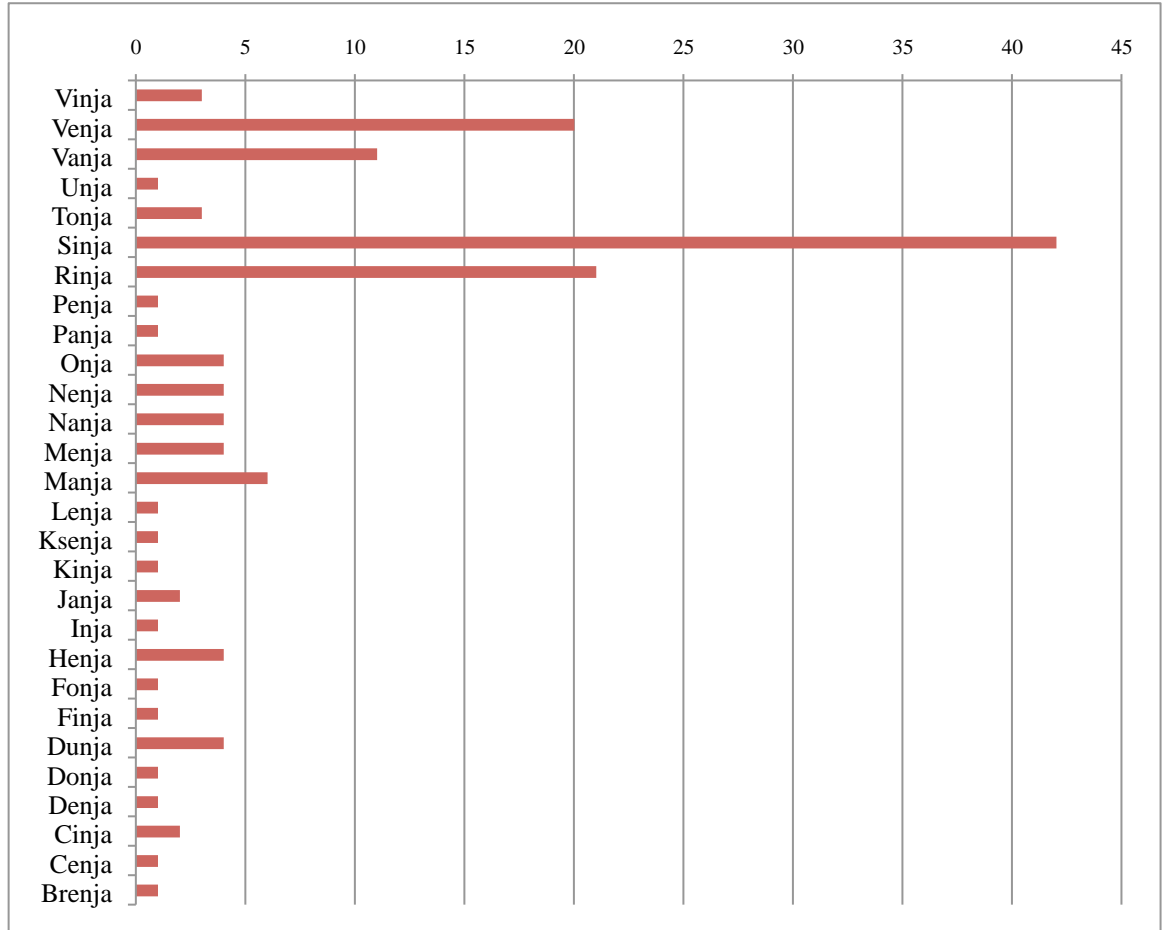
Kaikkia aineistoni *Anja*-tyypin yleisiä ja yleistyviä nimiä on annettu 2000-luvulla, mikä ei ole yllättävää. 2000-luvulla yleisimmät nimet ovat *Pinja* ja *Ronja*, jotka molemmat ovat saaneet yli 2 000 uutta nimenhaltijaa vuosien 2000–2009 aikana. Kolmanneksi yleisin on *Sonja*, joka on annettu kyseisinä vuosina yhteensä noin 1 300 kertaa. *Tanja* ja etenkin *Anja* ovat odotetustikin huomattavasti harvinaisempia nimivalintoja (ks. kaavio 20 seuraavalla sivulla).

Kaavio 20. Yleisten ja yleistyvien *Anja*-tyypin nimien absoluuttiset määrät vuosina 2000–2009.

Yleistyvistä nimistä etenkin *Minja*-nimi on saanut huomattavan paljon kannatusta vuosina 2000–2009. Myös *Tinja* on 2000-luvun alussa selvästi suosittu kuin monet muut kaavion 20 nimet. Näiden kahden nimen haltijoiden määrä on lähes kaksinkertaistunut vuoden 1999 lopun jälkeen. Lienee selvää, että näiden nimien suosion kasvu on seurausta samantapaisen *Pinja*-nimen suosioista. *Ninjan* suosio 2000-luvulla on hieman vähäisempää kuin muiden *inja*-päätteisten nimien, mikä saattaa johtua nimen homonymiparista. Sen sijaan nimillä *Ranja* ja *Sanja* olisi mielestäni kaikki edellytykset yleistyä 2000-luvulla, mutta ne ovat toistaiseksi jääneet melko harvinaisiksi nimivalinnoiksi.

Seuraavan sivun kaaviossa 21 esittelen, kuinka paljon *Anja*-tyypin harvinaisia nimiä on annettu vuosina 2000–2009. Kaavion nimistä kaikkein yleisimmät ovat *Rinja* ja *Sinja*, mikä johtunee nimien *inja*-päätteisyydestä: kuten jo edellä on mainittu, myös samanlaiset *Pinja*, *Minja* ja *Tinja* ovat suosittuja 2000-luvulla. Kaavion 21 kolmanneksi eniten kannatusta saa nimi *Venja*. Nimen suosiolle on todennäköisesti antanut lisäpotkua samanlainen nimi *Venla*, joka on myös melko yleinen nimivalinta 2000-luvun alussa.

Kaavio 21. Harvinaisten *Anja*-tyypin nimien absoluuttiset määrät vuosina 2000–2009.

2000-luvulla annetaan myös uusia *Anja*-tyypin nimiä. Vuosina 2000–2004 kastetaan ensimmäiset *Brenja*-, *Cinja*-, *Finja*- ja *Nenja*-nimiset ja vuosina 2005–2009 ensimmäiset *Cenja*-, *Denja*- ja *Fonja*-nimiset tyttölapsset. Esimerkiksi vuonna 2009 annetaan yhteensä 20 erilaista *Anja*-tyypin nimeä ensimmäiseksi etunimeksi suomenkielisille tyttölapsille.

Fonja-nimi, joka esiintyy aineistossani ensimmäisen kerran vuonna 2008, mainitaan Rea Lehtosen, Juri Nummelinin ja Elina Teerijoen nimikirjassa. *Fonjan* kerrotaan olevan alkuaan unkarilainen nimi, jonka merkitys ei ole tiedossa mutta joka monen muun itäeurooppalaisen hellittelynimen tavoin sopii hyvin suomalaiseen suuhun (Lehtonen - Nummelin – Teerijoki 2008: 42).

Anja-tyypin nimet sijoittuvat 2000-luvun kärkinimien listoilla melko korkealle. Esimerkiksi vuonna 2009 *Pinja* on 18:nneksi yleisin ja *Ronja* 23:nneksi yleisin tytön nimi. Myös nimet *Sonja* ja *Minja* yltävät sadan yleisimmän tytön nimen listalle vuonna 2009:

Sonja on sijalla 66 ja *Minja* sijalla 81. Nämä neljä *Anja*-tyypin nimeä löytyvät sadan yleisimmän ensimmäisen etunimen listalta myös esimerkiksi vuosina 2008, 2007 ja 2006. (Yliopiston almanakka 2008, 2009, 2010, 2011.)

Yleisesti ottaen vaikuttaa siltä, että *nja*-päätteiset tytönimet ovat suosittuja 2000-luvulla, ja tulosten valossa voi sanoa, että tämä nimenantajasukupolvi pitää *Anja*-tyyppiä kauniina. Ainoa tämän etunimityypin nimi, joka on kiistatta jäänyt nimivalintojen ulkopuolelle, on *Anja*, joka onkin nimistä myös ainoa, jolla on ollut aikaisemmin merkittävä suosionhuippu.

5.7.2 Nimityypin tulevaisuus

2000-luvulla nimimuoti voi muuttua hyvinkin nopeasti. Tällä hetkellä *Anja*-tyyppi ja etenkin *inja*-päätteiset nimet näyttäisivät miellyttävän nimenantajasukupolvea, mutta nimien suosionkasvu tuskin kestää kovin kauan. Luultavaa on, että *Pinja*, *Ronja* ja *Sonja* pysyvät sadan yleisimmän ensinimen listalla vielä joitakin vuosia, mutta todennäköisesti nimien suosio lähtee laskuun lähivuosien aikana. *Minjan* sekä etenkin *Tinjan*, *Rinjan* ja *Sinjan* suosio mahdollisesti jatkaa kasvuaan, sillä toistaiseksi nimet ovat vielä hyvin uusia, erikoisia ja tuntemattomia ja ehkä siksi monen nimenantajan mielestä hyviä nimiä.

Eero Kiviniemi on todennut, että jokin *Anna*-nimen varianteista on aina suosittujen nimien joukossa. 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa se oli *Anna*, 1900-luvun alussa *Anja*, 1900-luvun puolivälin jälkeen *Anne*, sitten *Anu*, sen jälkeen uudelleen *Anna* ja nykyään 2000-luvulla *Anni*. Kiviniemen mukaan on hyvät syyt uskoa, että seuraavaksi näistä nimistä kokee ainakin jonkin vertaisen suosionnousun *Anja*. (Kiviniemi 2006: 17–18.) Itsekin oletan, että *Anjan* suosio kasvaa lähivuosina. Nimen edellisestä suosionhuipusta on kulunut jo noin 80 vuotta, joten nimi ei liene monien mielessä samalla lailla henkilöitynyt kuin esimerkiksi 1970-luvun kärkinimi *Sari*. Lisäksi nimi kuuluu *Anja*-muottiin, joka tuloksieni perusteella miellyttää 2000-luvun nimenantajia.

Jos *Anja*-nimen suosio lähtee kasvuun, uskon, että se kasvattaa myös muiden, toistaiseksi harvinaisempien *anja*-päätteisten nimien suosiota. Esimerkiksi nimet *Manja*, *Nanja*, *Ranja* ja *Sanja* voisivat yleistyä samalla lailla, kuin nimet *Minja* ja *Tinja* (sekä jossain määrin myös *Rinja* ja *Sinja*) ovat yleistyneet *Pinjan* suosion myötä.

2000-luvun alussa on annettu uusia *Anja*-tyypin nimiä. Uusia tyyppiin kuuluvia nimiä voidaan antaa jatkossakin, sillä käyttämättömiä nimiä on yhä olemassa (ks. luku 5.6), vaikka tietysti jossain vaiheessa nimeksi sopivat ilmaukset loppuvat. Mahdollista myös on, että tulevaisuudessa *Anja*-tyypiltä kuulostavat, *ia*- ja *ya*-päätteiset nimet yleistyvät myös suomenkielisten parissa.

5.8 Yhteenveto *Anja*-tyypistä

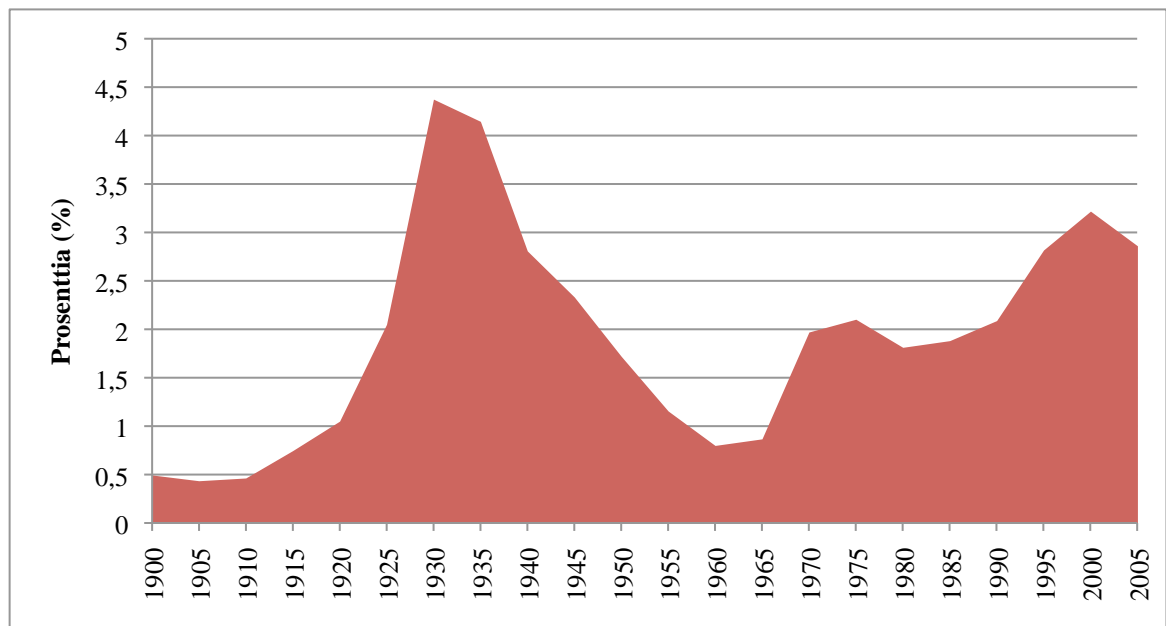
Tässä luvussa tarkastelin sitä, miten *Aija*-tyyppi on yleistynyt ja miten nimien suosiot ovat vaihdelleet ensimmäisinä etuniminä suomenkielisessä väestössä. Aineistossani, joka kattaa vuosina 1870–2009 annetut suomenkielisten tyttöjen ensimmäiset etunimet, on yhteensä 66 *Aija*-tyyppiin sopivaa nimeä. Nimistä osa on todella suosittuja: *Anja* on tyttöjen kärkinimi 1940-luvulla, ja nimet *Pinja*, *Ronja* ja *Sonja* yltävät sadan suosituimman listalle 2000-luvulla. Osa sen sijaan on todella harvinaisia: esimerkiksi nimillä *Fanja*, *Kenja* ja *Jinja* on aineistoni mukaan ainoastaan yksi haltija.

Eniten *Anja*-tyypin nimien ensiesiintymiä on 1920-luvulla. Yleensä aineistossani viisivuotiskaudelle osuu 1–4 ensiesiintymää, mutta vuosina 1920–1924 on annettu 6 uutta nimeä ja vuosina 1925–1929 yhteensä 5 uutta nimeä. Aineistoni mukaan uusia *Anja*-tyypin nimiä on annettu tasaisesti ilman selkeitä taukoja koko tutkimusajanjaksoni ajan ja edelleen 2000-luvulla. Todennäköistä on, että uusia *Anja*-tyypin nimiä annetaan lähi-vuosinakin.

Senjaa voi pitää ensimmäisenä *Anja*-tyypin nimenä, sillä nimi on yleinen jo aineistoni ensimmäisinä vuosina 1800-luvun lopulla. Nimellä ei ole lainkaan suosionhuippua 1900-luvun aikana. 1900-luvulla ensimmäisenä tyyppin nimistä yleistyy *Anja*, joka on suosituimmillaan 1930-luvulla. Huippunsa aikana *Anja*-nimen saa ensimmäiseksi nimekseen yli neljä prosenttia vuosittain syntyneistä tytöistä, eli nimi on tällöin hyvin yleinen. Seuraavana *Anja*-tyypin yleisistä nimistä suosioon nousee *Tanja*, jonka huippu sijoittuu 1970-luvulle. Vuosituhannen lopulla suosiotaan alkavat kasvattaa useat *nja*-päätteiset nimet: ensimmäisenä *Sonja* ja sitten *Pinja* ja *Ronja*.

1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla *Anja*- ja *Senja*-nimet lienevät toimineet malleina, joiden mukaan on voitu muodostaa uusia saman tapaisia nimiä – kuten esimerkiksi vuosina 1910–1940 ensimmäisen kerran annettut *Enja*, *Panja*, *Ronja*, *Nanja*, *Tenja*, *Ranja*, *Renja* ja *Lenja*. Sen sijaan 1900-luvun loppupuoliskolla ja edelleen 2000-luvulla malleja voidaan ottaa ennen kaikkea suosituista nimistä *Tanja*, *Sonja*, *Pinja* ja *Ronja*.

Kaavio 22 kuvaa, kuinka suuri osuus vuosittain syntyneistä suomenkielisistä tyttölapsista on saanut ensimmäiseksi etunimekseen *Anja*-tyypin nimen. Käyrältä voi erottaa kolme huippua, joista ensimmäinen johtuu *Anja*-nimen suuresta suosiosta 1930-luvulla, toinen *Tanja*-nimen suuresta suosiosta 1970-luvulla ja kolmas *Sonjan*, *Pinjan* ja useiden muiden *nja*-päätteisten nimien suosiosta vuosituhannen vaihteessa. Pienimmillään *Anja*-tyypin nimen saaneiden osuus on 1950-luvulta noin 1970-luvulle, jolloin *Anjan* tilalle ei ole noussut toista suosittua *Anja*-tyypin nimeä.

Kaavio 22. *Anja*-tyypin yhteenlaskettu osuus 1900-luvulla.

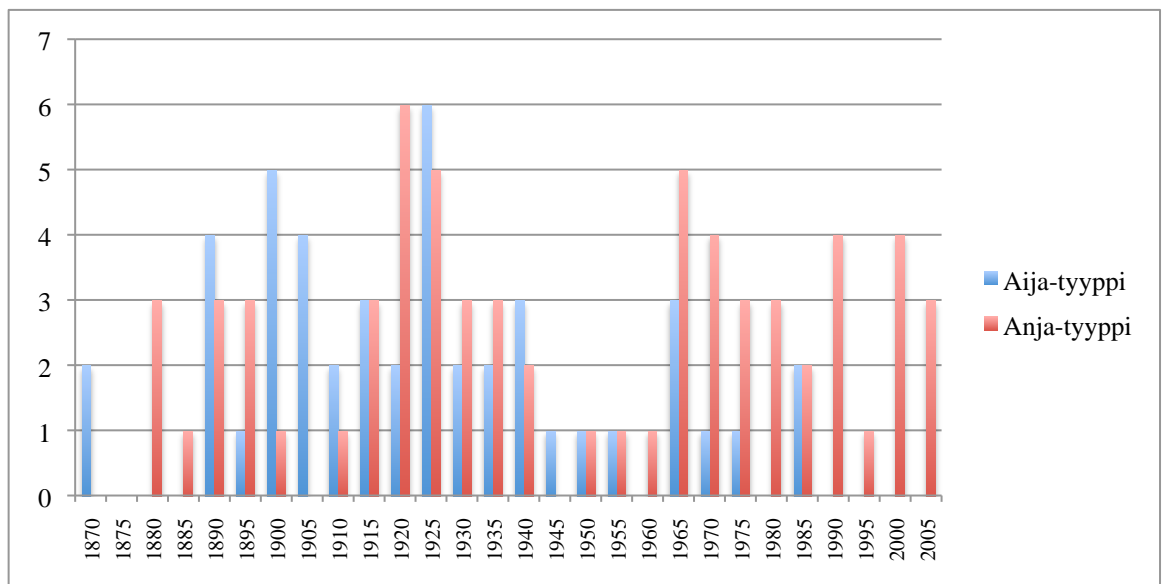
Anja-tyyppi näyttäisi olevan muodissa 2000-luvulla ja miellyttävän tätä nimenantajasukupolvea, vaikka tyyppin suosio lieneekin pienessä laskussa 2000-luvun ensimmäisen kymmenyksen lopulla (kaavio 22). On vaikea ennustaa, kuinka nopeasti nimimuoti muuttuu. Saattaisiko käydä esimerkiksi niin, että lähitulevaisuudessa *Aija*-tyyppi syrjäyttäisi jälleen *Anja*-tyypin?

6 Kahden nimityyppin vertailua

6.1 Nimien taustat ja ensiesiintymät

Sekä *Aija*-tyyppi että *Anja*-tyyppi ovat kuuluneet nimistöömme virallisina ensimmäisinä etuniminä tietävästi jo 1800-luvulla. Vanhimmat nimityyppien edustajat ovat aineistoni mukaan¹³ *Fiiija*, *Maija*, *Aija*, *Eija*, *Tuija* ja *Viiija* sekä *Ksenja*, *Senja*, *Vanja*, *Sonja*, *Fenja*, *Manja* ja *Tanja*, jotka kaikki esiintyvät aineistossani ennen vuotta 1895.

46 tutkimastani *Aija*-tyypin nimestä suurin osa on annettu ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa. 1900-luvun keskivälin jälkeen uusia nimiä ei enää juuri anneta, eikä esimerkiksi vuoden 1990 jälkeen ole annettu yhtäkään uutta *Aija*-tyypin nimeä ensimmäiseksi etunimeksi. Myös suurella osalla 66:sta *Anja*-tyypin nimestä on ensiesiintymä 1900-luvun alussa, mutta uusia *Anja*-tyypin nimiä annetaan tasaisesti koko 1900-luvun ajan ja myös 2000-luvulla. Kaavio 23 kuvaa, miten nimityyppien ensiesiintymät ovat jakautuneet viisivuotiskausittain. Aineistoni mukaan eniten uusia nimiä annetaan 1920-luvulla ja vähiten 1900-luvun puolivälissä.

Kaavio 23. Nimityyppien ensiesiintymät viisivuotiskausittain.

¹³ Luettelen nimet niiden ensiesiintymien mukaisessa järjestyksessä.

Anja-tyypin nimiä on määrällisesti enemmän kuin *Aija*-tyypin nimiä: jos mukaan laskeaan 2000-luvulla annetut nimet, *Anja*-tyypin nimiä on yhteensä 66 ja *Aija*-tyypin nimiä 46. Tämän vuoksi *Anja*-tyypillä on luonnollisesti myös *Aija*-tyyppiä enemmän ensiesiintymiä kaaviossa 23.

Anja-tyypillä on määrällisesti enemmän nimiä, mutta *Aija*-tyypillä on huomattavasti enemmän nimenkantajia. Vuoteen 2010 mennessä *Aija*-tyypin nimi on annettu ensimmäiseksi nimeksi 149 414 tytölle. Vastaavasti *Anja*-tyypillä on aineistossani 66 399 nimenkantajaa, joista noin puolet (32 748) kantaa nimeä *Anja*.

Suurin osa tutkimistani nimistä on alun perin toisen nimen kutsumamuotoja. Esimerkiksi *Taija* ja *Tanja* ovat molemmat alkujaan nimen *Tatjana* kutsumamuotoja, jotka ovat myöhemmin yleistyneet virallisina etuniminä. Myös monet muut *Aija*- ja *Anja*-tyypin nimet ovat alkujaan toisen nimen kutsumamuotoja: *ija*-päätte on ensisijaisesti suomalainen muoto, kun taas *nja*-päätteinen hellittelymuoto tunnetaan myös esimerkiksi Venäjällä ja Saksassa.

Minna Saarelma on jaotellut etunimiä niiden taustojen mukaan kirjassa *Nimi lapselle* (2007). Seuraavassa olen taulukoinut kirjasta löytämäni *Aija*- ja *Anja*-tyypin nimet niiden taustan mukaan.

Taulukko 15. Yleisten *Aija*- ja *Anja*-tyypin nimien taustat (Saarelma 2007).

Raamatun nimet	Anja, Maija, Saija
Muut kreikkalaiset ja latinalaiset nimet	Kaija, Raija, Taija, Tanja, Teija, Senja, Sonja
Skandinaaviset nimet	Ronja
Suomalaiset luontonimet	Pinja, Tuija
Myöhemmät uudisnimet ja monitulkintaiset nimet	Aija, Eija, Reija, Seija

Taulukossa 15 mainittujen ryhmien lisäksi Saarelma esittelee kirjassaan saksalaisia nimiä (esimerkiksi *Emma*, *Heidi*), muita ulkomaisia nimiä (*Pirkko*, *Venla*) sekä suomalaisia Kalevalan nimiä (*Aino*, *Kyllikki*) ja suomalaisia paikkoihin ja kansoihin viittaavia nimiä

(*Inari, Salla*). Suurelle osalle yleisistä nimistä löytyy luotettava tai vähintäänkin todennäköinen alkuperä, mutta on myös nimiä, joiden syntyperää voi vain arvailla. Minna Saarelma kutsuu tällaisia nimiä myöhemmiksi uudisnimiksi ja monitulkintaisiksi nimiksi, jollaisiksi hän laskee muun muassa nimet *Aija, Eija, Reija* ja *Seija*. (Saarelma 2007: 59, 75, 77, 82, 94, 108–110.)

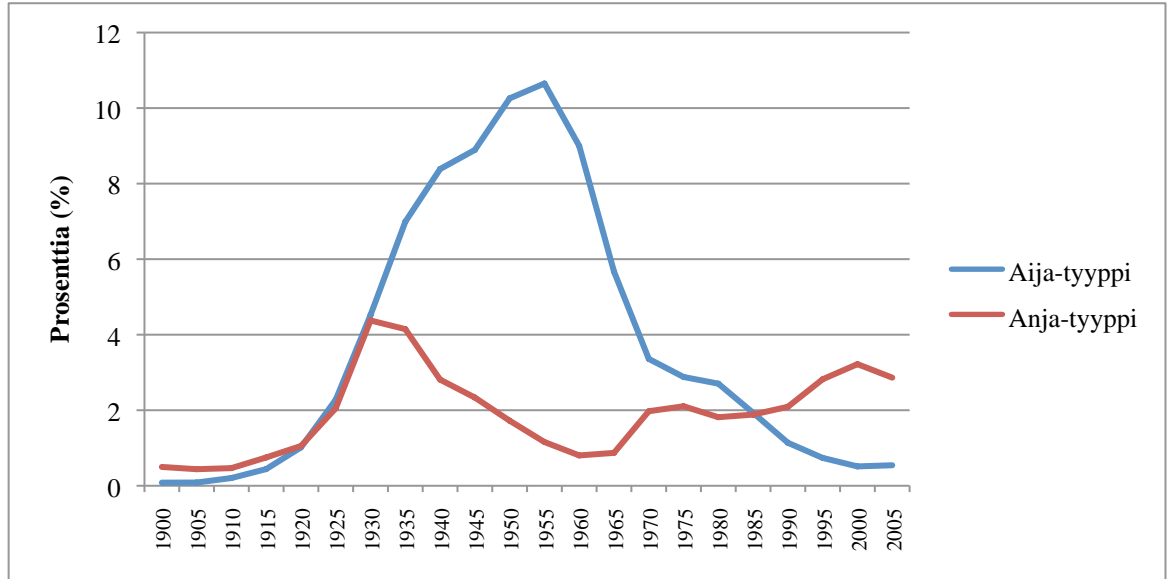
Uudisniminä voi pitää myös vuonna 2010 nimipäiväkalenteriin otettuja nimiä *Minja* ja *Tinja*. Itse en sen sijaan pitäisi *Ronja*-nimeä Astrid Lindgrenin luomana ja siten skandinaavisena nimenä (Saarelma 2007: 69), sillä nimeä on annettu joitakin kertoja jo ennen *Ronja Ryövärintytär* -romaanin ilmestymistä (ks. luku 5.2.3).

Alkuperältään *Aija*- ja *Anja*-tyypin nimet ovat siis keskenään melko samanlaisia. Ensinnäkin monet yleiset nimet ovat alun perin raamatullisen tai muun kreikkalais- tai latinalaisperäisen vanhan nimen kutsumamuotoja, joita on alettu antaa virallisiksi etunimiksi. Toiseksi on syytä uskoa, että monet uudemmat nimet ovat muodostuneet näiden yleisten nimien mallin mukaan.

6.2 Nimityyppien suosiot ja suosionvaihtelut

Seuraavan sivun kaavio 24 kuvaa, kuinka suuri osuus vuosittain syntyneistä suomenkielisistä tytöistä on saanut ensinimekseen *Aija*- tai *Anja*-tyypin nimen vuosina 1900–2009.

Nimityyppien suosioikäyrät ovat hyvin erilaiset. Vaikka 1920-luvulla nimityyppien suosiot kasvavat hämmästyttävän yhtenevästi, 1930-luvun jälkeen *nja*- ja *ija*-päätteisten nimien annossa ei ole juurikaan mitään yhteistä. *Aija*-tyyppi on yksihuippuinen. Huippu sijoittuu 1900-luvun puoliväliin ja on melko jyrkkä. Yleisimmillään *ija*-päätteisen nimen saa useampi kuin joka kymmenes syntyneistä tytöistä. Sen sijaan *Anja*-tyypillä on tutkimusajanjaksolla kaksi selkeää huippua, joista ensimmäinen johtuu yhden nimen (*Anja*) suosiesta ja toinen useiden nimien (ensin *Tanja*, sitten *Sonja, Pinja, Ronja* jne.) suosiesta. *Anja*-tyypin nimen saaneiden osuus ei kasva missään vaiheessa yli viiden prosentin.

Kaavio 24. *Aija-* ja *Anja*-tyypin nimen saaneiden suhteellinen osuus.

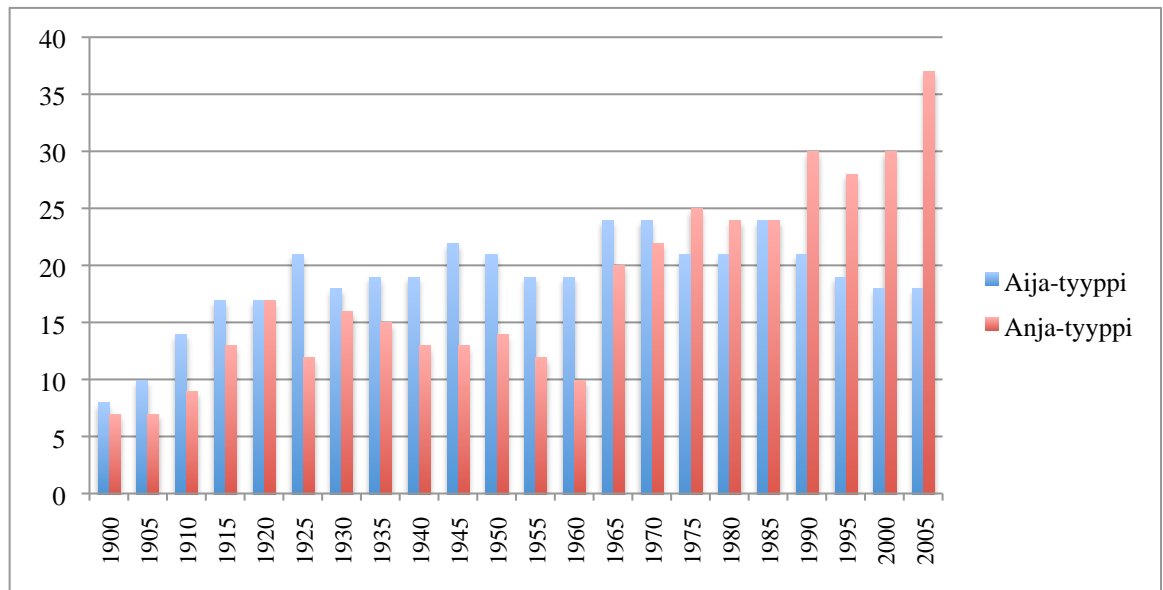
Kaavio 24 antaa ymmärtää, että *Anja*-tyyppi ei olisi 2000-luvulla läheskään niin suosittu kuin *Aija*-tyyppi 1950-luvulla. Mielestäni tämä on kuitenkin kovin yksipuolinen tulkinta. 1900-luvun puolivälissä on annettu vuosittain noin 1 500 erilaista työtönnimeä, kun nykyään erilaisia työtönnimiä annetaan vuosittain noin 4 000 (Kiviniemi 2006: 33). Näin suuri erilaisten nimien määrän kasvu vaikuttaa merkittävästi siihen, kuinka suuri osuus vuosittain syntyneistä tytöistä voi saada vuoden yleisimmin valitun etunimen. Siksi suosionvaihtelututkimuksessa on mielestäni aiheellista ottaa huomioon erilaisten nimien määrän kasvu.

Se, kuinka suuri osuus syntyneistä saa kunkin nimen, ei ole ainoa tapa mitata nimen suosiota. Nimityypin suosiosta kertoo esimerkiksi se, kuinka monta erilaista mallin mukaan muodostettua nimeä on olemassa ja milloin näitä uusia nimiä on annettu. Edellisessä luvussa esittelin kaavion 23 (s. 103), josta näkee, milloin nimityyppien uudet nimet ovat syntyneet. Tämäkin kaavio kertoo siitä, milloin nimityypit ovat olleet suosiossa.

Seuraavan sivun kaavio 25 puolestaan kuvaa, kuinka paljon erilaisia *Aija-* ja *Anja*-tyypin nimiä on annettu viisivuotiskausittain vuosina 1900–2009. Jos nimityypin suosiota mitataan siten, kuinka monta erilaista tyyppiin kuuluvaa nimeä annetaan vuosittain, *Aija*-tyypin suosio pysyy tasaisena koko 1900-luvun ajan. 1910-luvun loppupuolelta lähtien jokaisella viisivuotiskaudella on annettu 15–25 erilaista *Aija*-tyypin nimeä. Määrä pysyy melko samana viisivuotiskausittain. Tämä johtuu siitä, että monet *Aija*-tyypin nimet py-

syvät jatkuvasti etunimistössämme ja nimiä annetaan tasaisesti muutamia kertoja vuodessa, vaikka nimien haltijoiden osuus vuosittain syntyneistä onkin laskussa. Nimityypin suosio ei laske merkittävästi 1900-luvun loppua kohden, sillä tunnettuja nimiä kuten *Maija*, *Kaija*, *Taija*, *Saija*, *Seija* ja *Aija* annetaan edelleen joitakin kertoja vuodessa.

Tällä tavoin mitattuna *Anja*-tyypin suosio sen sijaan kasvaa selvästi 1900-luvun loppupuolella ja edelleen 2000-luvulla. *Anja*-tyyppi on 2000-luvulla kiistatta muodikas: erilaisia muotimukaisia nimiä annetaan nykyään yli kaksinkertainen määrä verrattuna esimerkiksi 1930-lukuun, jolloin *Anja*-nimi on ollut yleisimmillään ja nimen on saanut keskimäärin noin 4 prosenttia syntyneistä tytöistä.

Kaavio 25. Erilaisten annettujen nimien absoluuttinen määrä viisivuotiskausittain.

Ei kuitenkaan ole yllättävää, että 2000-luvulla annetaan enemmän erilaisia *Anja*-tyypin nimiä kuin 1930-luvulla. On otettava huomioon, että kaikkien vuosittain annettujen erilaisten nimien määrä on ollut kasvussa 1970-luvulta lähtien. Siten on vain luonnollista, että myös vuosittain annettujen erilaisten *Anja*-tyypin nimien määrä on kasvanut 1960-luvun loppupuolelta lähtien. Sen sijaan merkittävää on, että vastaava *Aija*-tyypin nimien vuosittainen määrä näyttäisi laskeneen tasaisesti 1980-luvun lopulta lähtien. Vaikuttaa siltä, että vaikka nimenantajat ovat 1900-luvun loppupuolelta lähtien antaneet mielellään uusia erilaisia nimiä, he eivät ole kiinnostuneita antamaan lapsilleen uusia erilaisia *Aija*-tyypin nimiä.

Yksi trendi 1900-luvun lopun ja 2000-luvun alun nimivalinnoissa on kansainvälisyys. 1900-luvun puolivälissä annettiin mielellään nimiä, jotka sitoivat kantajansa nimenomaan Suomeen ja suomen kieleen, kun taas nykyään pidetään hyvänä ominaisuutena sitä, että nimi ymmärretään ja lausutaan oikein myös Suomen ulkopuolella. *Anja*-tyyppi on kansainvälisempi kuin *Aija*-tyyppi, mikä saattaa osaltaan selittää sitä, miksi 1980-luvun jälkeen on annettu jatkuvasti uusia *Anja*-tyypin nimiä mutta ei lainkaan *Aija*-tyypin nimiä. Tähän ilmiöön saattaa toki vaikuttaa myös se, että *nja*-päätteisten nimien osuus ei koskaan kasva yhtä suureksi kuin *ija*-päätteisten nimien osuus suurimmillaan. 1900-luvun puolivälissä keskimäärin kymmenesosa suomenkielisistä tytöistä sai ensimmäiseksi etunimeksi *ija*-päätteisen nimen, joten mahdollisesti kaikki *Aija*-tyypin nimet liittyvät tämänhetkisten ja viime vuosien nimenantajien mielissä *Eijaan*, *Raijaan*, *Seijaan* ja muihin ”tätinimiin”.

Aija-tyypin ja *Anja*-tyypin suosiota on vaikea vertailla keskenään, mikä johtuu merkittävistä muutoksista nimenannossa ja nimimuodissa. Yksi tapa vertailla nimityyppien suosioita keskenään olisi laskea, kuinka suuren osuuden vuosittain annetuista erilaisista nimistä *Aija*- ja *Anja*-tyyppien nimet muodostavat.

6.3 *Aija*- ja *Anja*-tyypin kalenterinimet

Etenkin ennen internetin yleistymistä nimipäiväkalenterin selaaminen oli hyvä tapa etsiä potentiaalisia nimiä lapsille, ja edelleenkin sopiva nimi voi löytyä nimenomaan nimipäiviä katselemalla. Suomalaisessa nimipäiväkalenterissa on 834 nimeä, jotka muodostavat hämmästyttävän suuren osuuden kaikista annetuista etunimistä: yli 90 prosenttia 1900-luvulla annetuista nimistä löytyy suomenkielisestä nimipäiväkalenterista (Kiviniemi 2006: 158). Nykyään kalenterinimien osuus annetuista nimistä on pienempi kuin esimerkiksi 1960-luvulla (mts. 163), eikä nimipäivän merkitys ole niin suuri kuin voisi luulla: monille nimenantajille näyttäisi olevan tärkeämpää antaa erikoinen, harvinainen nimi kuin että lapsi voi juhlia nimipäiväänsä.

Tutkimani etunimityypit esiintyvät suomenkielisessä nimipäiväkalenterissa. *Aija*-tyypin nimiä on aineistossani yhteensä 46, joista 11 lasken yleisiksi nimiksi ja 35 harvi-

naisiksi nimiksi. Jokainen yleinen nimi kuuluu nimipäiväkalenteriin mutta harvinaisista nimistä ei yksikään. Vastaavasti *Anja*-tyypin 6 yleistä nimeä löytyvät nimipäiväkalenterista. Niiden lisäksi myös kaksi yleistyvää nimeä on lisätty kalenteriin vuonna 2010. Loppuilla eli viidellä yleistyvällä nimellä ja 53 harvinaisella *Anja*-tyypin nimellä ei ole ainakaan toistaiseksi nimipäivää. Näin ollen noin 24 prosentilla aineistoni *Aija*-tyypin nimistä ja noin 12 prosentilla aineistoni *Anja*-tyypin nimistä on nimipäivä suomenkielisessä nimipäiväkalenterissa. Nimityypeillä on yhteensä 19 kalenterinimeä, jotka muodostavat noin 4 prosenttia suomenkielisen nimipäiväkalenterin naistennimistä.

Tutkimani *Aija*- ja *Anja*-tyypin nimet on lisätty almanakkaan hyvin eri aikoihin: osa on lisätty ennen suosionhuippuaan, osa sen aikana ja osa huippunsa jälkeen. Seuraavassa taulukossa luettelen nimityyppien kalenterinimet, niiden ensiesiintymät, suosionhuiput ja vuodet, jolloin nimet on lisätty kalenteriin. Nimet ovat siinä järjestyksessä, jossa ne on lisätty nimipäiväkalenteriin.

Taulukko 16. *Aija*- ja *Anja*-tyypin kalenterinimet.

	Almanakkaan	Suosionhuippu aineistossa	Ensiesiintymä aineistossa
Anja	1929	1930	1895
Seija	1929	1945	1900
Taija	1929	1975	1895
Aija	1950	1955	1890
Eija	1950	1955	1890
Maija	1950	1935 & 1980	1870
Raija	1950	1945	1905
Reija	1950	1960	1900
Saija	1950	1975	1905
Senja	1950	1895	1880
Tuija	1950	1960	1890
Sonja	1964	1995	1885
Kaija	1966	1945	1900
Tanja	1973	1975	1890
Teija	1973	1960	1915
Pinja	1995	2005	1965

Ronja	2000	2005	1920
Minja	2010	2005	1950
Tinja	2010	2005	1965

Ennen vuotta 1890 virallisessa almanakassa oli vain muutamia selvästi suomalaistettuja nimiasuja, kuten *Saara* ja *Lotta*. Almanakkaa uudistettiin vuosina 1890, 1908 ja 1929, jolloin vieraskielisiä nimiasuja suomalaistettiin ja kalenteriin otettiin monia omakielisiä nimiä, kuten *Helmi*, *Hilja* ja *Lempi*. Etenkin vuoden 1929 uudistuksen tavoitteena oli saada almanakasta mahdollisimman suomalainen. (Kiviniemi 2006: 291, 293–294.) Silloin almanakkaan lisättiin myös muun muassa nimet *Anja*, *Seija* ja *Taija*. On yllättävää, että *Taija* on otettu almanakkaan jo vuonna 1929, vaikka nimi on alkanut yleistyä vasta huomattavasti myöhemmin.

Suurin osa *Aija*-tyypin kalenterinimistä on lisätty nimipäiväkalenteriin vuonna 1950. Silloin *Eija*, *Maija* ja *Raija* ovat olleet jo hyvin yleisiä nimiä, mutta esimerkiksi nimet *Reija* ja *Saija* vielä melko harvinaisia. Nimipäiväkalenterin päivittämisestä vastasi Kustaa Vilkuna, joka uusia nimiä valitessaan joutui pitkälti luottamaan vain omaan vaistoonsa etunimien yleisyydestä (Kiviniemi 2006: 299). Vilkuna onkin onnistunut valinnoissaan osittain todella hyvin, sillä hän on osannut lisätä almanakkaan sellaisiakin nimiä, jotka ovat olleet lisäämisvuonna vasta yleistymässä (esimerkiksi *Saija* vuonna 1950). Tosin nimet *Kaija* ja *Teija* saivat nimipäivän vasta selvästi suosionhuippunsa jälkeen.

1980-luvulta 2000-luvun alkuun nimipäiväkalenteria on pitänyt ajan tasalla professori Eero Kiviniemi. Viimeisimmät kalenterin tarkistukset on tehty vuonna 1984 ja vuodesta 1995 alkaen viiden vuoden välein. 1980-luvulta lähtien nimenhaltijoiden määriä ja nimien yleistymistä on ollut helppo seurata sähköisten aineistojen avulla eikä kalenterilisäyksissä tarvitse luottaa vaistoonsa. Nykyään nimi pyritään lisäämään nimipäiväkalenteriin, jos sillä on ensimmäisenä etunimenä yli 500 haltijaa ja nimi on annettu pääasiallisesti ensimmäiseksi etunimeksi (Saarelma 2009: 48).

Pinja on lisätty almanakkaan vuonna 1995. Aineistoni mukaan nimi on annettu ensimmäiseksi etunimeksi 689 kertaa ennen vuotta 1995. Nimi kasvattaa suosiotaan merkittävästi vuoden 1995 jälkeen, ja se saa maksimiarvonsa aineistossani viisivuotiskaudella

2005–2009. Vastaavasti *Ronja* on saanut nimipäivän vuoden 2000 tarkistuksessa. Aineistossani *Ronja*-nimisiä on yhteensä 1 026 ennen vuotta 2000.

Minja ja *Tinja* ovat uusimmat *Anja*-tyypin mukaiset tulokkaat suomenkielisessä nimipäiväkalerissa. Nimellä *Minja* on aineistoni mukaan ensimmäisenä etunimenä vuoden 2009 loppuun mennessä yhteensä 1 019 nimenkantajaa, joten on odotuksenmukaista, että nimi on lisätty almanakkaan vuoden 2010 tarkistuksessa. Myös *Tinja*-nimi on otettu tällöin almanakkaan. *Tinja*-nimisiä on vuoden 2009 loppuun mennessä hieman vähemmän: nimellä on ensinimenä yhteensä 645 kantajaa.

Aineistooni kuuluu yhteensä 93 naisennimeä, jotka eivät ole suomenkielisessä nimipäiväkalerissa mutta jotka ovat siis käytössä etuniminä suomenkielisessä väestössä. Tämäkin jo kertoo nimipäiväkalerin kattavuudesta. Tosin nämä ovat pääosin todella harvinaisia nimiä, joilla on vain muutamia tai muutamia kymmeniä kantajia. Nimistä suurinta osaa tuskin koskaan lisätäänkään almanakkaan.

Aija-tyypin harvinaisista nimistä yleisimmät ovat *Feija*, *Leija* ja *Meija*, joilla jokaisella on ensimmäisenä etunimenä reilu 50 nimenkantajaa. Jos näistä jokin yleistyisi lähivuosina niin merkittävästi, että sillä olisi yhteensä satoja nimenkantajia, uskoisin sen olevan *Meija*: se muistuttaa *Maijaa*, joka on tällä hetkellä muodissa, mutta on samalla uusi, harvinainen nimi. En kuitenkaan pidä *Meijan* yleistymistä kovin todennäköisenä enkä usko, että almanakkaan lisätään lähivuosina *Aija*-tyypin nimiä.

Anja-tyypin yleistyvistä nimistä eniten haltijoita (yli 200) on nimillä *Ninja* ja *Sanja*. Näistä etenkin *Sanja*-nimi saattaa lähivuosina yleistyä niin, että sille etsitään paikka nimipäiväkalerista. Toisaalta harvinaisista nimistä *Manja* ja varsinkin *Sinja* voisivat myös olla lähivuosien potentiaalisia lisäyksiä almanakkaan.

7 Lopuksi

Olen tässä tutkielmassani tutkinut kahden naisennimityypin yleistymistä ja suosionvaihtelua. Sekä *Aija*-tyyppi, eli kaksitavuiset *ija*-päätteiset naisennimet, että *Anja*-tyyppi, eli kaksitavuiset *nja*-päätteiset naisennimet, ovat kuuluneet suomalaiseen etunimistöön jo 1800-luvun puolella. Uusia mallinmukaisia nimiä on annettu tasaisesti 1800-luvulta lähtien.

Useat *Aija*-tyypin sekä *Anja*-tyypin nimet ovat alun perin esimerkiksi raamatullisten tai muiden kreikkalais- tai latalalaisperäisten nimien kansanomaisia kutsumamuotoja, joita on myöhemmin alettu antaa myös virallisiksi etunimiksi. Nimimuotti on siis aluksi tunnettu lähinnä produktiivisena lempinimimuottina, joka on todennäköisesti alkujaan lainaa. *Aija*-muotti on mahdollisesti lainattu Ruotsista tai Saksasta ja *Anja*-muotti Venäjältä. Vuosien kuluessa lempinimiä on alettu antaa virallisiksi nimiksi, mikä on yleinen ilmiö myös nykyään. Kun esimerkiksi *Maija*, *Eija* ja *Raija* sekä esimerkiksi *Senja*, *Anja* ja *Tanja* ovat yleistyneet, nimimuotti on hyväksytty myös virallisten etunimien muotiksi. Näin on alettu muodostaa uusia mallin mukaisia nimiä, joita on annettu alusta alkaen virallisiksi etunimiksi.

Esimerkiksi *Maija* on siis syntynyt *Maria*-nimen lempinimeksi. Nimellä lienee edelleen voimakas hellittelynimien maine. Minultakin on joskus kysytty, mikä minun oikea etunimeni on; kysyjä piti *Maijaa* lempinimenäni.

Molemmat muotit ovat produktiivisia etunimimuotteja, joiden mukaan on muodostettu useita nimiä lähes koko 1900-luvun ajan. Jotkin mallinmukaiset yleiset nimet ovat saattaneet syntyä muilla tavoin: esimerkiksi nimiä *Pinja* ja *Tuija* pidetään omakielisinä, luontoaiheisina niminä. Todennäköistä kuitenkin on, että muiden vastaavien nimien olemassaolo on vaikuttanut myös näiden nimien vakiintumiseen ja yleistymiseen.

On mahdotonta sanoa, miksi jotkin tyyppien nimet ovat yleistyneet ja miksi jotkin ovat jääneet todella harvinaisiksi. Nimen homonyymipari (kuten nimillä *Ninja* ja *Naija*) tai hankaluus (esimerkiksi *Jinja*, *Jaija*, *Zenja*, *Graija*) saattaa vaikuttaa nimen yleistymiseen, mutta muita selkeitä syitä on vaikea todistaa. Osa harvinaisista nimistä saattaa yleistyä lähivuosina.

Aija-tyyppi on yleisimmillään 1900-luvun puolivälissä, jolloin parhaimmillaan *Aija*-tyypin nimen saa keskimäärin useampi kuin joka kymmenes tyttö. Vastaavasti 2000-luvulla *Anja*-tyypin nimen saa ensimmäiseksi nimekseen keskimäärin reilu kolme prosenttia syntyneistä tytöistä. 1900-luvun puolivälissä samanimisyys oli yleistä, ja erilaisia nimiä annettiin merkittävästi vähemmän kuin nykyään: vuonna 1950 annettiin noin 1 500 erilaista tyttönimeä, 2000-luvulla vastaava luku on noin 4 000 (Kiviniemi 2006: 33). Tämän vuoksi *Aija*-tyypin suosiota 1900-luvun puolivälissä ja *Anja*-tyypin suosiota 2000-luvulla ei voi mielestäni verrata ainoastaan vertaamalla prosenttilukuja.

Merkittävää on, että *Anja*-tyypin osuus on kasvussa vuosituhannen vaihteessa siitäkin huolimatta, että erilaisten nimien määrä kasvaa koko ajan. Kun alkeistapahtumien määrä kasvaa eli nimenantajalla on käytössään suurempi valikoima nimiä, suotuisat alkeistapahtumat vähenevät eli todennäköisyys saada tietty nimi pienenee. Tämä pitäisi mielestäni ottaa huomioon tutkittaessa etunimien suosiovaihteluja. Erilaisten nimien määrän kasvu on merkittävä muutos suomalaisessa nimenannossa, ja se vaikuttaa oleellisesti myös kärkinimien prosenttiosuuksiin, minkä vuoksi osuuksia ei kannata pitää ainoana suosion mittareina – varsinkaan silloin, kun eri aikoina suosittujen nimien suosioita verrataan keskenään.

Tutkimusaiheittani olisi helppo syventää laajentamalla aineistoa. Ovatko esimerkiksi *rja-*, *lla-* ja *mma-*päätteiset naisennimimuotit syntyneet ja yleistyneet samalla lailla kuin *ija-* ja *nja-*päätteiset muotit? Entä onko miestennimissä vastaavaa ilmiötä?

Mielestäni mielenkiintoisimman tutkimuskentän nimistöntutkimuksessa tarjoaa kuitenkin tilastotiede, jota olisin voinut käyttää myös omassa työssäni enemmän, ellei työ olisi ollut jo tällaisenaan riittävän laaja. Tilastotieteen menetelmiä ei ole juurikaan käytetty hyväksi nimistöntutkimuksessa, minkä vuoksi mahdollisia tutkimusaiheita on monia. Erilaisten nimien määrän kasvua 1900-luvun lopulla voi pitää yhtenä merkittävimmistä muutoksissa suomalaisessa nimistössä. Olisi mielenkiintoista tietää, miten erilaisten annettujen nimien määrä korreloi esimerkiksi syntyvyyden, muuttoliikkeen, sekavioliittojen tai bruttokansantuotteen kanssa. Voisiko tilastotieteen menetelmien avulla löytää syitä nimien määrän kasvulle tai osoittaa sen johtuvan esimerkiksi elintason noususta tai globalisaatiosta?

Toisaalta tilastotiedettä hyväksi käyttäen voisi tutkia kvantitatiivisesti, miten esimerkiksi kotipaikkakunta, lasten lukumäärä, vanhempien äidinkieli ja kielitaidot, äidin koulu- tai isän ammatti vaikuttavat nimenvalkintaan. Lisäksi tilastotieteen menetelmät tarjoavat hyvän metodin tutkia esimerkiksi yhdysnimien yleistymistä ja suosionvaihtelua tai viskurilain vastaisten nimiyhdistelmien ja kolmen etunimen yleistymistä.

Myös nimien rakennetta olisi helppo tutkia tilastotieteen menetelmiä käyttäen. Nais- tennimien ominaispiirteenä on pidetty *a*-päätteisyyttä ja vastaavasti miestennimien ominaisuutena *o*-päätteisyyttä, mutta tilastotieteen avulla tätä ilmiötä voisi tutkia enemmän, suuria aineistoja käyttäen. Lapsen sukupuolen lisäksi muuttujaksi voisi valita jopa lapsen syntymäajankohdan: saavatko alkuvuodesta tai kesäaikaan syntyneet rakenteeltaan erilaisia nimiä kuin loppuvuodesta tai talviaikaan syntyneet?

Lähteet

- AINIALA, TERHI – MINNA SAARELMA – PAULA SJÖBLOM 2008: *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tietolipas 221. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- BLOMQVIST, MARIANNE 1993: *Personnamnsboken*. Helsinki: Finn Lectura
- HOLOPAINEN, MARTTI – PEKKA PULKKINEN 2006: *Tilastolliset menetelmät*. Helsinki: WSOY.
- HOVI, EEVA-LIISA 1986: Erään nimityypin leviämisestä. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- HYYPPÄ, AKI – TAIJA KUULA – ELINA TOPPARI 2006: *Seppo jorma irmeli. Etunimen selitys*. Helsinki: Ajatus.
- ISK = HAKULINEN, AULI – MARIA VILKUNA – RIITTA KORHONEN – VESA KOIVISTO – TARJA RIITTA HEINONEN – IRJA ALHO (TOIM.) 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KANGAS, URPO 1991: *Ihmisen nimi. Nimenmääräytymisen oikeudelliset rajat*. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
- KIVINIEMI, EERO 1977: *Väärät vedet. Tutkimus mallien osuudesta nimenmuodostuksessa*. SKST 337. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 1982: *Rakkaan lapsen monet nimet. Suomalaisten etunimet ja nimenvaihtelu*. Espoo: Weilin & Göös.
- 1993: *Iita Linta Maria. Etunimiopas vuosituhatvuotisen vaihteeseen*. SKST 590. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2001: Etunimien ajallisen vaihtelun selvittelyä. Teoksessa Mallat, Kaija – Terhi Ainiola – Eero Kiviniemi (toim.): *Kieli 14. Nimien maailmasta* s. 214–235. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- 2004: Sari ja Sanna – Selvitys kahden suosituksen etunimen leviämisestä. Teoksessa Aalto, Seija – Auli Hakulinen – Klaus Laalo – Pentti Leino – Anneli Lieko (toim.): *Kielestä kiinni* s. 310–330. Tietolipas 113. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2005: Almanakan kalenterinimien historiaa 300 vuoden ajalta. *Yliopiston nimipäiväalmanakka 2005* s. 62–70. Helsingin yliopisto.
- 2006: *Suomalaisten etunimet*. SKST 1103. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- KIVINIEMI, EERO – MINNA SAARELMA 2009: Nimipäiväkalerin tarkistus vuodeksi 2010. *Yliopiston nimipäiväalmanakka 2009* s. 56–66. Helsingin yliopisto.
- LEHTONEN, REA – JURI NUMMELIN – ELINA TEERIJOKI 2006: *Aarnu Evena Vinjami. 1700 ehdotusta etunimiksi*. Helsinki: Nemo.
- LEMPIÄINEN, PENTTI 2004: *Suuri etunimikirja*. Helsinki: WSOY.
- MARTIKAINEN, PÄIVI 2004: Nimipäivättömät etunimet ja niiden nimenantoperusteet. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- MUSTAKALLIO, SARI 1995: Sisko ja sen Veli. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- 1996: *Sisko ja sen Veli*. Teoksessa Kiviniemi, Eero – Sari Mustakallio (toim.): *Kieli 11. Nimet, aatteet, mielikuvat. Kolme näkökulmaa nimiin* s. 9–98. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- NUMMELIN, JURI – ELINA TEERIJOKI 2003: *Osma, Ranja, Vilmiina. 800 harvinaista etunimeä*. Helsinki: Nemo.
- NUMMELIN, JURI – ELINA TEERIJOKI 2008: *Eemu Ukri Amelie. 2000 kaunista ja harvinaista etunimeä*. Helsinki: Nemo.
- PAIKKALA, SIRKKA 2004: *Se tavallinen Virtanen. Suomalaisen sukunimikäytännön modernisoituminen 1850-luvulta vuoteen 1921*. SKST 959. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PERTTULA, HELI 2009: ”Ei sovi miehelle!”. Etunimen sukupuoli ja sen rakentuminen. Kandidaatin tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- tekeillä: Etunimen sukupuoli. Eron tekeminen naisten ja miesten nimien välille. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- RAUMAN, JOHANNA 2010: Tähtivalo vai Tähtisade? Nimilakia tulkitsemassa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- ROGERS, EVERETT M. 1983: *Diffusion of Innovations*. Third Edition. The Free Press, A Division of Macmillian Publishing Co., Inc., New York – Collier Macmillian Publishers, London. Printed in the United States of America.
- SAARELMA, MINNA 2007: *Nimi lapselle*. Helsinki: Minerva.
- SAARELMA, MINNA 2009: Jasper, Jesper ja Minea. Kalenterin uudet nimet. – *Kielikello* 4/2009 s. 48–49.
- SAARELMA-MAUNUMAA, MINNA 2001: Kaimoja ja kummin kaimoja. Samanimisyys henkilönimisysteemeissä. Teoksessa Mallat, Kaija – Terhi Ainiala – Eero Kiviniemi

(toim.): *Kieli 14. Nimien maailmasta* s.192–213. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.

———2003: *Edhina ekogidho – Names as links: The encounter between African and European anthroponymic systems among the Ambo people in Namibia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

SAARIKALLE, ANNE – JOHANNA SUOMALAINEN 2007: *Suomalaiset etunimet Aadasta Yrjöö*n. Jyväskylä: Gummerus.

SIMMEL, GEORG 1986: *Muodin filosofia*. Helsinki: Odessa.

SKST = SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN TOIMITUKSIA

TUPPURAINEN, REETTA 2005: Kolmen polven Juhanit ja Kymppitonin Ninna. Etunimien valintaperusteet. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.

VILKUNA, KUSTAA 2005 [1976]: *Etunimet*. 4., uudistettu p. Toimittanut Pirjo Mikkonen. Helsinki: Otava.

VIRTA, TIINA 2005: Ainasta Sariin ja Otosta Kimmoon. Suomenkielisistä homonyymiparisista etunimistä 1800-luvun lopulta noin vuoteen 1980. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.

WONG, MIILI 2007: Sopivasti ainutlaatuinen, ei liian erikoinen. Harvinaisten etunimien nimenantoperusteet. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, suomen kieli.

Sähköiset lähteet

BabyNamesPedia osoitteessa <http://www.babynamespedia.com>

Kaksplus.fi osoitteessa <http://www.kaksplus.fi>

Vauva.fi osoitteessa <http://www.vauva.fi>

VRK = Väestörekisterikeskuksen nimitilastot osoitteessa <http://www.vrk.fi>. Sisältää suosituimmat suomenkielisten lasten etunimet vuosilta 2003–2009.

Väestörekisterikeskuksen nimipalvelu osoitteessa <http://www.vrk.fi/nimipalvelu>

Yliopiston nimipäiväalmanakat 1996–2011 osoitteessa <http://almanakka.helsinki.fi/nimipaivat>

Hakemisto

KAAVIOT

Kaavio 1. Eija-nimen ajallinen suosionvaihtelu.	25
Kaavio 2. Maija-nimen valinta ensimmäiseksi etunimeksi vuosina 1900–2009.	28
Kaavio 3. Maija-nimen ajallinen suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.	42
Kaavio 4. Ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla niiden yhdysnimien osalta, joissa Maija on joko alkuosa (esim. Maija-Liisa) tai jälkiosa (esim. Anna-Maija).	44
Kaavio 5. Yleisimpien Maija-nimen sisältävien yhdysnimien suosionvaihtelu 1900-luvulla.	45
Kaavio 6. Nimien Aija, Eija ja Tuija ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla.	47
Kaavio 7. Taijan ja Reijan ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla.	49
Kaavio 8. Kaijan ja Seijan ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla.	50
Kaavio 9. Nimien Raija, Saija ja Teija ajallinen suosionvaihtelu 1900-luvulla.	52
Kaavio 10. Kuuden yleisimmän Aija-tyyppin nimen suosionvaihtelu 1900-luvulla.	53
Kaavio 11. Neljän Aija-tyyppin nimen suosionvaihtelu 1900-luvulla.	54
Kaavio 12. Vuosina 2000–2009 annetut Aija-tyyppin nimet (absoluuttiset määrät).	65
Kaavio 13. Aija-tyyppin yhteenlaskettu osuus 1900-luvulla.	68
Kaavio 14. Nimien Senja ja Sonja suosionvaihtelu ensimmäisinä etuniminä.	80
Kaavio 15. Nimien Anja ja Tanja suosionvaihtelu vuosina 1900–2009.	81
Kaavio 16. Nimien Pinja ja Ronja suosionvaihtelu vuosina 1940–2009.	83
Kaavio 17. Neljän nimen suosionvaihtelu vuosina 1880–2009.	84
Kaavio 18. Nimien Enja, Ranja, Renja ja Sanja suosionvaihtelu.	87
Kaavio 19. Nimien Minja, Ninja ja Tinja suosionvaihtelu.	89
Kaavio 20. Yleisten ja yleistyvien Anja-tyyppin nimien absoluuttiset määrät vuosina 2000–2009.	98
Kaavio 21. Harvinaisten Anja-tyyppin nimien absoluuttiset määrät vuosina 2000–2009.	99
Kaavio 22. Anja-tyyppin yhteenlaskettu osuus 1900-luvulla.	102
Kaavio 23. Nimityyppien ensiesiintymät viisivuotiskausittain.	103
Kaavio 24. Aija- ja Anja-tyyppin nimen saaneiden suhteellinen osuus.	106
Kaavio 25. Erilaisten annettujen nimien absoluuttinen määrä viisivuotiskausittain.	107

TAULUKOT

Taulukko 1. 50 suosituinta tytönimeä 1900-luvun alussa ja 1900-luvun lopussa viimeisen kirjaimen mukaan eriteltyinä (kpl).	20
Taulukko 2. Aija-tyyppin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1870–1904.	35
Taulukko 3. Aija-tyyppin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1905–1929.	36
Taulukko 4. Aija-tyyppin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1930–1999.	37
Taulukko 5. Aija-tyyppin nimet luokiteltuina ensimmäisen vokaalin mukaan.	38
Taulukko 6. Aija-tyyppin alkukirjaimet ja nimenkantajat.	40
Taulukko 7. iija-päätteisten nimien ensiesiintymät, suosionhuiput ja nimenkantajat aineistossa.	58
Taulukko 8. Anja-tyyppin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1870–1904.	71
Taulukko 9. Anja-tyyppin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1910–1929.	72
Taulukko 10. Anja-tyyppin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1930–1964.	73

Taulukko 11. Anja-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1965–1979. _____	74
Taulukko 12. Anja-tyypin nimet, joilla ensiesiintymä aineistossa vuosina 1980–2009. _____	75
Taulukko 13. Anja-tyypin nimet luokiteltuina ensimmäisen vokaalin mukaan. _____	76
Taulukko 14. Anja-tyypin alkukirjaimet ja nimenkantajat. _____	77
Taulukko 15. Yleisten Aija- ja Anja-tyypin nimien taustat (Saarelma 2007). _____	104
Taulukko 16. Aija- ja Anja-tyypin kalenterinimet. _____	109